

İLKOKUL HAYAT BİLGİSİ

DERS KİTABI

2.

SINIF

Yalçın ULUSOY

Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 28.05.2018 tarihli ve 78 sayılı kararıyla 2018 - 2019 öğretim yılından itibaren 5 (beş) yıl süreyle ders kitabı olarak kabul edilmiştir.

BEŞGEN
YAYINCILIK

Koru Mahallesi Kavaklı Sokak No.: 6/32
Çankaya / ANKARA
tel.: (312) 219 45 78 • belgeç: (312) 219 45 78

Her hakkı saklıdır ve Beşgen Yayıncılık Bilişim Limitet Şirketine aittir. İçindeki şekil, yazı, resim ve grafikler yayınevinin izni olmadan alınamaz; fotokopi, teksir, film şeklinde ve başka hiçbir şekilde çoğaltılamaz, basılamaz ve yayımlanamaz.

Dil Uzmanı

Emek YILMAZ

Görsel Tasarımcı

İlker GAZİOĞLU

ISBN

978-605-69437-0-6

Baskı, Cilt

ÖZGÜN MATBAACILIK SAN. VE TİC. AŞ

Ankara-Polatlı Kara Yolu 52. km

Gazi Mah. Özgün Cad. No.: 4 Sincan/ANKARA

tel.: (0312) 645 19 10 (pbx) belgeç: (0312) 645 19 19

İSTİKLÂL MARŞI

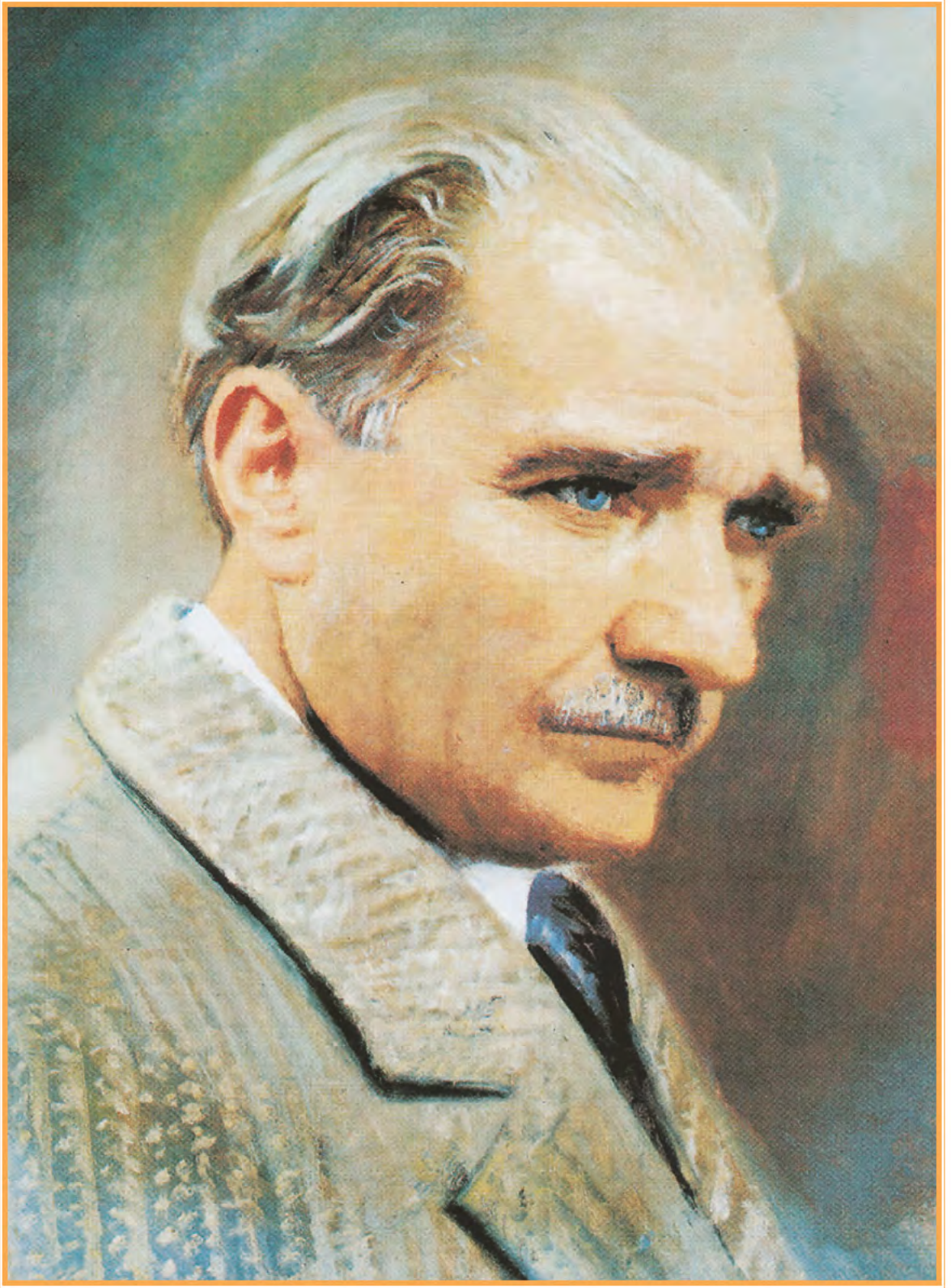
Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Mehmet Âkif ERSOY

ANDIMIZ

Türküm, doğruyum, çalışkanım.
İlkem küçüklerimi korumak, büyüklerimi saymak;
yurdumu, milletimi özümnden çok sevmektir.
Ülküm yükselmek, ileri gitmektir.
Ey Büyük Atatürk!
Açtığın yolda, gösterdiğin hedefe
durmadan yürüyeceğime ant içerim.
Varlığım Türk varlığına armağan olsun.
Ne mutlu Türküm diyene!

Mustafa Kemal ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

Kitabımızı Tanıyalım	9
----------------------------	---

1. ÜNİTE: OKULUMUZDA HAYAT 11

Kendimizi Tanıyor, Tanıtıyoruz.....	12
Bireysel Farklılıklarımız.....	19
Okul Çantamı Hazırlıyorum.....	25
Sınıfımızla İlgili Konular.....	27
Okulumuzun Yeri ve Konumu.....	33
Bu Okul Hepimizin	37
Grup Çalışmalarımız.....	40
Okulda İletişim Kurarken	45
Oyun Oynarken.....	50
Paramızı Harcarken.....	54
Kendimizi Değerlendirelim	58

2. ÜNİTE: EVİMİZDE HAYAT 61

Akrabalarımız.....	62
Evimizin Adresini Bilirim.....	66
Evdeki Görev ve Sorumluluklarımız.....	69
Kaynakları Tasarruflu Kullanma Kararı Aldık.....	74
Kimin Yardıma İhtiyacı Var?.....	78
Günlük Planımı Uyguluyorum.....	81
İstek ve İhtiyaçlarımız.....	84
Kendimizi Değerlendirelim	86

3. ÜNİTE: SAĞLIKLI HAYAT89

Sağlıklı Büyüyelim ve Gelişelim.....	90
Öğün Listesi Hazırlayalım.....	96
Yemekte Görgü Kuralları.....	101
Sağlık İçin Temizlik.....	105
Sağlığımız İçin Çalışanlar.....	109
Mevsim Meyveleri ve Sebzeleri.....	112
Kıyafet Seçerken.....	116
Kendimizi Değerlendirelim.....	118

4. ÜNİTE: GÜVENLİ HAYAT.....121

Ulaşım Türleri ve Araçları.....	122
Ulaşım Araçlarında Güvenlik.....	126
Yardım Ederken.....	134
Acil Durumlarda.....	136
Teknolojiyi Kullanırken.....	141
Oyun Oynarken.....	145
Kendimizi Değerlendirelim.....	149

5. ÜNİTE: ÜLKEMİZDE HAYAT153

Türkiye'nin Yeri.....	154
Vatanımızın ve Milletimizin Sembolleri.....	157
Atatürk'ün Hayatından.....	159
Millî Günlerimiz, Bayramlarımız.....	162
Dinî Günlerimiz, Bayramlarımız.....	168
Kültürel Öğelerimiz.....	172

Farklı Kùltürler	175
Yakın Çevremizde Üretim	177
Kendimizi Değerlendirelim	182

6. ÜNİTE: DOĞADA HAYAT 185

Bitkilerin ve Hayvanların İhtiyaçları	186
Bitki Yetiştirmenin, Hayvan Beslemenin Önemi	189
Yakın Çevremizdeki Doğal Unsurlar	192
Geri Dönüşümün Önemi	196
Doğa Olayları	200
Doğal Afetler	205
Yönler	211
Dünya'nın şekli ve Hareketleri	213
Kendimizi Değerlendirelim	216

Yanıt Anahtarları	219
Sözlük	221
Kaynakça	225
Türkiye Haritası	227

KİTABIMIZI TANIYALIM

Ünite numarası

1. ÜNİTE

Ünite adı

OKULUMUZDA HAYAT

Ünite ile ilgili görsel

11

Konu adı

KENDİMİZİ TANIYOR, TANITTIYORUZ

Geçen yıl okula başladığınız zamanla bugünü karşılaştırınız. Kendinizdeki değişiklikleri söyleyiniz.

Merhaba. Adım Eda. Sizler gibi ikinci sınıfa başladım.

Geçen hafta annemle birlikte giysi dolabımı düzenledik. Küçük gelen giysilerimi ayırdık. Onları küçük kuzenime vereceğiz. Küçük gelen giysilerimi görünce, ne kadar büyüdüğümü fark ettim.

İşimiz bittikten sonra annemle sohbet ettik. Benim küçüklüğümü konuştuk. Annem, büyüdüğüm fiziksel özelliklerimin ne kadar değiştiğini anlattı. Sonraki yıllarda daha da değişeceğimi söyledi.

- Edanın büyüdüğüne hangi fiziksel özellikleri değişmiş olabilir?
- Sizin büyüdüğüne hangi fiziksel özellikleriniz değişti?

12

Konuyla hazırlık çalışmaları

Konuyla ilgili görsel

Konuyla ilgili açıklamalar

BİREYSEL FARKLILIKLARIMIZ

Resimdeki ikizlerin benzer özelliklerini söyleyiniz.

Her insanın, diğer insanlara benzeyen ve benzemeyen özellikleri bulunur. Bizim sınıfımızda buna güzel bir örnek var.

Sınıfımızdaki ikizlerin tam olarak aynı olduğunu söyleyebilir misiniz?

Sınıfımızdaki ikiz kardeşler fiziksel olarak birbirine çok benziyorlar ama yine de farklılar. Sizce insanların farklılığı ve benzerliği sadece görünüşleriyle mi ilgilidir?

Sizce resimdeki ikizlerin farklılıkları neler olabilir?

19

Resimlerdeki konuşmalar

Konuyla ilgili sorular

Ünite sonu değerlendirme soruları

1. ÜNİTE

KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. 1, 2 ve 3. soruları, aşağıdaki anlatımlara göre yanıtlayınız.

Adım Kemal. 7 yaşımdayım. Sarı saçlı ve mavi gözlüyüm.

Adım Sinan. Müzik kursuna gidiyorum. Keman çalmaya başladım. Başarılı bir keman sanatçısı olmak istiyorum.

Adım Murat. Uzun boyuyum. Basketbol oynamayı seviyorum.

1. Hangi çocuk fiziksel özelliklerinden bahsetmemiştir?
2. Hangi çocuk yapmak istediklerinden söz etmiştir?
3. Hangi çocuk hem bazı fiziksel özelliklerini hem de hoşlandıklarını açıklamıştır?

B. Aşağıdaki soruların doğru yanıtlarını işaretleyiniz.

1. Resimlerine göre Ayşe ve Alin'in özellikleriyle ilgili hangi anlatım doğrudur?

- A) Boyları farklıdır.
- B) Saç ve göz renkleri aynıdır.
- C) Cinsiyetleri farklıdır.

2.

Sevgi

Saygı

Güven

Dürüstlük

Yukarıdakilerden kaç tanesi grup çalışmalarında önem verilmesi gereken değerlendirdir?

A) 4

B) 3

C) 2

58

1. ÜNİTE

OKULUMUZDA HAYAT

KENDİMİZİ TANIYOR, TANITIYORUZ

Geçen yıl okula başladığınız zamanla bugünü karşılaştırınız. Kendinizdeki değişiklikleri söyleyiniz.

Merhaba. Adım Eda. Sizler gibi ikinci sınıfa başladım.

Geçen hafta annemle birlikte giysi dolabımı düzenledik. Küçük gelen giysilerimi ayırdık. Onları küçük kuzenime vereceğiz. Küçük gelen giysilerimi görünce, ne kadar büyüdüğümü fark ettim.

İşimiz bittikten sonra annemle sohbet ettik. Benim küçüklüğümü konuştuk. Annem, büyüdüğüm fiziksel özelliklerimin ne kadar değiştiğini anlattı. Sonraki yıllarda daha da değişeceğimi söyledi.

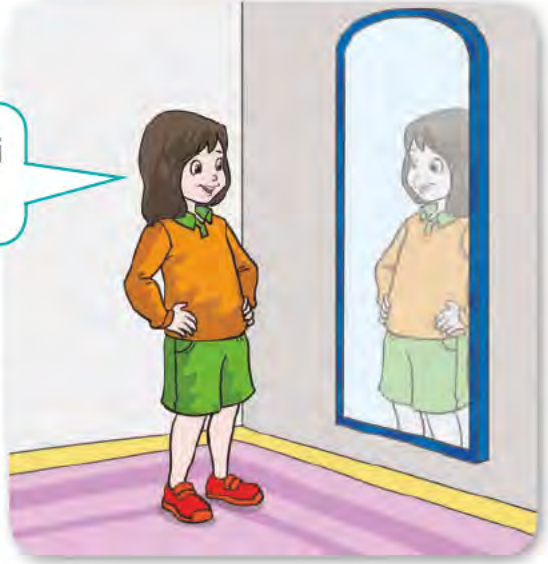

- Eda'nın büyüdüğüm hangi fiziksel özellikleri değişmiş olabilir?
- Sizin büyüdüğüm hangi fiziksel özellikleriniz değişti?

Sizce ben, fiziksel özelliklerimi nasıl anlatabilirim?

Eda'nın fiziksel özellikleriyle ilgili doğru anlatımları işaretleyiniz. Yanlış anlatımların karşlarına doğrularını yazınız.

- ☐ Eda sarı saçlıdır.
- ☐ Eda'nın saçları uzundur.
- ☐ Eda'nın saçları kıvrıktır.
- ☐ Eda mavi gözlüdür.
- ☐ Eda ne çok zayıf ne de şişmandır.

Sıra arkadaşım Mete'nin de gözleri kahverengidir. Onunla aynı boydayız. Ama farklı fiziksel özelliklerimiz de var.

Mete'nin, Eda'dan farklı fiziksel özelliklerini söyleyiniz.

Aşağıdaki açıklamaları yapan öğrencileri resimden bulunuz.

Uzun, düz, kahverengi saçlarım var. Gözlerimin rengi de kahverengidir.

Benim de gözlerim kahverengidir. Saçlarım ise siyah ve kıvrıktır.

Uzun, kıvrık, sarı saçlarım var. Gözlerimin rengi ise mavidir. Arkadaşıma göre biraz kiloluyum.

- Resimdeki diğer öğrencilerin fiziksel özelliklerini de siz söyleyiniz.
- Kendi fiziksel özelliklerinizi belirtiniz.
- Sıra arkadaşınızın fiziksel özelliklerini söyleyiniz.

Büyüdükçe fiziksel özelliklerim değişirken becerilerim de gelişti. Küçükken yardım almadan yapamadığım birçok işi artık tek başıma yapabiliyorum.

Eda'nın küçüklük resimleri ile günümüz resimleri arasında uygun eşleştirmeleri yapınız. Eda'nın gelişen becerilerini açıklayınız.

İlkokula başlayana kadar kitapların resimlerine bakıyordum, yazılarını da annem okuyordu. Birinci sınıfta okumayı öğrendim. Artık istediğim kitabı okuyabiliyorum.

Okumayı öğrenince arkadaşlarımla oynadığım oyunlar da değişti.

Noktalı yerlere aşağıda verilen sözcüklerden uygun olanı yazarak cümleleri tamamlayınız.

giysilerimizi

yemeklerimizi

kendimiz

yiyecek

bakımımızı

Kitapları

ödevlerimizi

- Artık yardım almadan yiyebilir, kendimiz için hazırlayabiliriz.
- Kişisel sağlayabilir, kendimiz giyinebiliriz.
- Ayakkabılarımızı bağlayabiliriz.
- kendimiz okuyabilir, tek başımıza yapabiliriz.

Henüz yardım almadan yapamadıklarım ama yapmak istediklerim de var.

Ödevlerimle ilgili araştırmaları internette babamın yardımıyla yapabiliyorum. İnterneti tek başıma kullanabilmek istiyorum.

Piyano çalmak için ders alıyorum. Müzik öğretmenim gibi piyano çalabilmek istiyorum.

Arkadaşım Pelin, kâğıttan çok güzel hayvan modelleri yapıyor. Bu modellerin yapımını ben de öğrenmek istiyorum.

Herkes gibi benim de ilgi duyduğum, yapmaktan hoşlandığım etkinlikler var. Örneğin çiçek yetiştirmekten hoşlanıyorum. Bitkilerin büyümesini ve çiçek açmasını ilgiyle izliyorum.

Bence hayvan beslemek de çok güzel. Kedimiz Mırnav'ın bakımıyla ilgilenmek hoşuma gidiyor.

Arkadaşlarımla zaman geçirmek de hoşuma gidiyor. Mahallemizdeki uygun yerlerde bisiklete binmeyi çok seviyorum.

- Siz de yapmaktan hoşlandıklarınızı yazınız.

.....

- Yapmaktan hoşlanacağınızı düşündüklerinizi ve yapmayı planladıklarınızı yazınız.

.....

- Aşağıdaki anlatımlardan doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

(.....) Birçok işi tek başımıza yapabiliyoruz.

(.....) Her şeyi tek başımıza yapabiliyoruz.

(.....) Büyüdükçe daha çok işi tek başımıza yapabileceğiz.

(.....) Hoşlandığımız işleri yapmak bizi mutlu eder.

BİREYSEL FARKLILIKLARIMIZ

Resimdeki ikizlerin benzer özelliklerini söyleyiniz.

Her insanın, diğer insanlara benzeyen ve benzemeyen özellikleri bulunur. Bizim sınıfımızda buna güzel bir örnek var.

Sınıfımızdaki ikizlerin tam olarak aynı olduğunu söyleyebilir misiniz?

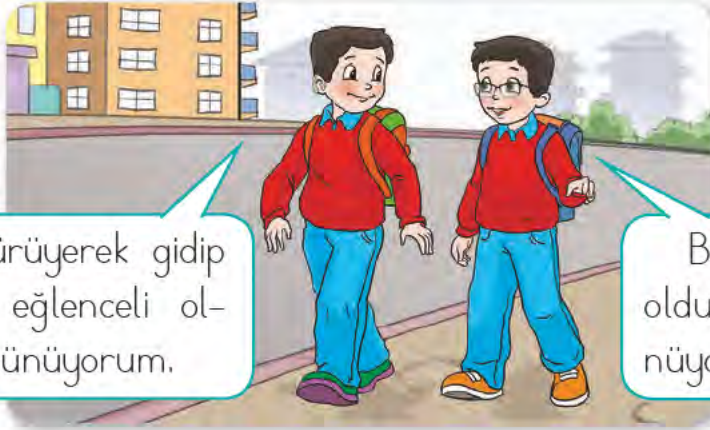

Sınıfımızdaki ikiz kardeşler fiziksel olarak birbirine çok benziyorlar ama yine de farklılar. Sizce insanların farklılığı ve benzerliği sadece görünüşleriyle mi ilgilidir?

Sizce resimdeki ikizlerin farklılıkları neler olabilir?

Hiçbir insan diğere tam olarak benzemez. Çok benzediklerini düşündüğümüz kişilerin bile mutlaka farklı özellikleri vardır.

Okula yürüyerek gidip gelmemizin eğlenceli olduğunu düşünüyorum.

Bense yorucu olduğunu düşünüyorum.

Duyguları, düşünceleri, hoşlandığı şeyleri ve yetenekleriyle her insan farklıdır. Fiziksel özellikleri çok benzese de ikizlerin bile ilgi alanları, kişilik özellikleri birbirine benzemeyebilir.

Yukarıdaki resmi inceleyiniz. Resme göre ikizlerin hoşlandıkları ve yetenekleri hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Hepiniz farklı özelliklere sahipsiniz. Aranızda gözlüklü, kısa boylu, kilolu ya da zayıf olanlarınız olabilir. Fiziksel özelliklerinizdeki bu farklılıklar arkadaşlıklarınızı etkilemiyor, değil mi? Örneğin bir arkadaşınız çok uzun boylu diye onunla arkadaşlık etmekten vazgeçer misiniz?

Hoşlandıklarımız, yeteneklerimiz, arkadaşlık ilişkilerimiz üzerinde etkili olur. Aynı etkinliklerden hoşlandığımız, benzer yeteneklere sahip olduğumuz arkadaşlarımızla daha yakın ilişkiler kurarız.

İnsanları fiziksel özellikleriyle değil, sahip oldukları güzel alışkanlıklarıyla değerlendiririz. Örneğin güler yüzlü ve yardımsever insanlar, çevreleri tarafından sevilir. Çalışkan ve doğru sözlü olmak da çok önemlidir.

- Siz arkadaş seçerken nelere dikkat ediyorsunuz? Arkadaşlarınızın hangi özelliklere sahip olmalarına önem veriyorsunuz?
- Aşağıdaki resimleri inceleyiniz. Bu resimlerin size neler düşündürdüğünü anlatınız.

Bizlerden farklı özelliklere sahip arkadaşlarımız olabilir. Bu arkadaşlarımızı oldukları gibi kabul etmeliyiz. Bireysel farklılıklara saygılı olmalıyız.

- Aşağıdaki resimleri inceleyiniz. Resimlerdeki öğrencilerin bireysel farklılıklarını belirleyiniz.

- Gözlük, işitme cihazı, tekerlekli sandalye kullanan arkadaşlarınız var mı? Onlara yardımcı olmak için neler yapıyorsunuz?

Sağlık sorunları nedeniyle farklı cihazlar kullanan arkadaşlarımız olabilir. Gerektiğinde bu arkadaşlarımıza yardımcı olmamız, kullandıkları cihazlara zarar verebilecek davranışlardan kaçınmamız gerekir.

Bazı arkadaşlarımız daha çabuk, bazıları daha geç öğrenebilir. Bu da doğaldır. Dersleri geç öğrenen arkadaşlarımızın da farklı yetenekleri olabileceğini unutmamalıyız.

Resim dersinde ve evde resim yapmayı seviyorum.
Ama Mete bu konuda benden daha yeteneklidir.

Sıra arkadaşınız ve kendinizle ilgili aşağıdaki cümleleri tamamlayınız. Böylece, arkadaşınızla benzer ve farklı yönlerinizi belirleyiniz.

- Ben dersinde başarılıyım.
Sıra arkadaşım dersinde başarılıdır.
- Ben teneffüste
..... , Sıra arkadaşım teneffüste
.....
- Ben sporundan hoşlanırım.
Sıra arkadaşım sporundan hoşlanır.
- Ben konusunda yetenekliyim. Sıra arkadaşım konusunda yeteneklidir.
- Ben televizyonda izlerim.
Sıra arkadaşım izler.
- Benim en sevdiğim renk , Sıra arkadaşımın en sevdiği renk
- Ben bilgisayarı için kullanırım. Sıra arkadaşım bilgisayarı için kullanır.

Aşağıdaki öğrencilerin düşüncelerine katılıp katılmadığınızı nedenleriyle belirtiniz.

Görünüşümüz, yeteneklerimiz, hoşlandıklarımız, öğrenme şeklimiz, duygularımız ve düşüncelerimiz arkadaşlarımızdan farklıdır. Bunlar, bizim bireysel farklılıklarımızdır.

Hepimiz bireysel farklılıklarımızı bilmeli ve kendimizi olduğumuz gibi kabul etmeliyiz. Böylece daha mutlu oluruz.

Başkalarını da oldukları gibi kabul etmeliyiz. İnsanların farklılıklarıyla alay etmemeliyiz. Onları bakışlarımızla bile rahatsız etmekten kaçınmalıyız.

Herhangi bir cihaz kullanmak zorunda olan arkadaşlarımıza yardımcı olmalıyız. Kullandıkları cihazların zarar görmemesine dikkat etmeliyiz.

İnsanların bireysel farklılıklarına saygılı olmalıyız.

Siz de bireysel farklılıklarla ilgili duygularınızı ve düşüncelerinizi aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

OKUL ÇANTAMI HAZIRLIYORUM

Tüm ders araç gereçlerinizi çantanızda mı taşıyorsunuz? Çantanıza koyacağınız ders araç gereçlerine nasıl karar veriyorsunuz?

Geçen sene okul çantamı annemle birlikte hazırlıyorduk. Anneme, artık büyüdüğümü ve okul çantamı tek başıma hazırlayabileceğimi söyledim.

Söyle bakalım, çantanı nasıl hazırlayacaksın?

Yarınki ders programıma göre gerekli araç gereçleri seçtim. Bunları yıpranmamaları için özenle, eksiksiz olarak çantama yerleştireceğim. Çantamı ağırlaştırmaya dikkat edeceğim.

- Yukarıdaki resmi inceleyiniz. Eda'nın seçip hazırladığı ders araç gereçlerini söyleyiniz. Buna göre günlük ders programında hangi derslerin olduğunu belirtiniz.
- Kalemliğinizde hangi ders araç gereçlerinizi taşıyorsunuz? Bunların eksik olup olmadığını ne sıklıkta kontrol ediyorsunuz?
- Çantanızı gereksiz ağırlaştırmamak için nelere dikkat etmelisiniz?

Okuldan gelince önce biraz dinlenir, sonra ödevlerimi yaparım. Ardından bir sonraki günün ders programına göre çantamı hazırlarım. Böylece ders araç gereçlerimi eksiksiz olarak okula götürür, derslerimde başarılı olurum.

- Aşağıdaki tabloya haftalık ders programınızı yazınız.

HAFTALIK DERS PROGRAMI				
Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma

- Ders programınıza göre hangi günlerde hayat bilgisi dersini işliyorsunuz? Yazınız.

.....

- Hayat bilgisi dersi için çantanıza hangi araç gereçlerinizi yerleştiriyorsunuz? Yazınız.

.....

.....

- Perşembe günleri çantanızda hangi ders araç gereçlerini bulundurmalsınız? Yazınız.

.....

.....

.....

SINIFIMIZLA İLGİLİ KONULAR

Sınıfınızla ilgili karar almanızı gerektiren konular sizce nelerdir? Bu konularda kararları nasıl almanız gerektiğini düşünüyorsunuz?

Bu yıl sınıfımızda iki yeni arkadaşımız var. Başka illerden taşınmışlar. Benim yanımdaki sırada birlikte oturuyorlar.

İkisiyle de bu öğretim yılının ilk günü tanıştık. Birisi çok çekingendi, pek konuşmuyordu. Diğeri ise fazla hareketliydi, derslerde yerinden kalkıp sınıfta dolaşüyor veya konuşuyordu. Öğretmenimiz sık sık onu uyarmak zorunda kalıyordu.

Bugün öğretmenimiz, "Çocuklar, biliyorsunuz her yerde kurallar vardır. Bizler de bu kurallara uyarız." diyerek derse başladı. Sonra, "Geçen sene sınıfımızın kurallarını hep birlikte belirlemiştik. Sınıfımıza yeni katılan arkadaşlarımıza bu kuralları öğretelim. Bizler de sınıfımızda nasıl davranmamız gerektiğini hatırlayalım." dedi. Ardından, "Bizim sınıfımızın kuralları nelerdir?" diye sordu. Sırayla söz alarak geçen yıl belirlediğimiz kuralları eksiksiz söyledik.

- Eda ve arkadaşlarının söyledikleri sınıf kuralları neler olabilir?
- Siz sınıf kurallarınızı nasıl belirlediniz? Bu kurallar değişebilir mi?

Sınıfımıza yeni katılan arkadaşlarımızın bu konudaki düşünce ve önerilerini öğrenmeliyiz. Ayrıca sizlerin de önerilerine göre sınıfımızın kurallarında değişiklikler yapabiliriz.

Öğretmenimiz, şunları da söyledi: "Hepiniz sınıfla ilgili konularda karar alma süreçlerine katılmalısınız. Görüşlerinizi söylemelisiniz. Eğer konuşmazsanız ne düşündüğünüzü bilemeyiz. Ancak bunu yaparken uygun iletişim dili kullanmalısınız. Farklı görüşlere, önerilere saygılı olmalısınız."

Sınıfla ilgili konularda görüşlerinizi nasıl ifade etmelisiniz? Uygun iletişim dili sizce nasıl olmalıdır? Belirleyiniz.

Öğretmenimizin konuşması bitince, sınıfımıza bu yıl katılan arkadaşlarımıza baktım. Sürekli konuşan, sınıfta dolaşan arkadaşımız sessizce oturuyordu. Çekingen arkadaşımız ise konuşmalara katılmaya istekli görünüyordu.

- Sınıfımızda nasıl bir düzen istiyorum?
- Sınıfımızdaki hangi davranışların bu düzeni sağlayacağını düşünüyorum?
- Hangi davranışların sınıfımızdaki düzeni bozduğunu ya da bozacağını düşünüyorum?

Hepimiz bu soruların yanıtlarıyla ilgili önerilerimizi sırayla söyledik. Çoğunluğun beğendiği önerileri kural olarak belirledik. Öğretmenimiz, belirlediğimiz sınıf kurallarını tahtaya yazdı.

Sınıfımızın Kuralları

- Zil çalınca yerimize oturarak öğretmenimizi beklemeliyiz.

- Konuşmak için parmak kaldırarak söz istemeliyiz.
- Öğretmenimiz veya arkadaşlarımız konuşurken onları dinlemeliyiz.
- Ders sırasında başkalarını rahatsız edecek davranışlardan kaçınmalıyız.

Ders sırasındaki hangi davranışlarımız başkalarını rahatsız eder? Bu hatalı davranışlar hakkında üç kural da siz yazınız.

-
-
-

- Derslere, sınıf içi etkinliklere katılmalıyız, görüşlerimizi söylemekten çekinmemeliyiz.

Sınıfımızda farklı etkinlikler yapabiliriz. Örneğin her hafta sınıf panomuzun içeriğini yenileyebiliriz.

- Verilen ödevleri zamanında ve eksiksiz yapmalıyız, okula hazırlıklı gelmeliyiz.

- Gerektiğinde arkadaşlarımıza yardımcı olmalıyız.

Sana yardım etmemi ister misin?

Sence bu şiirlerden hangisini sınıf panomuza asalım?

- Arkadaşlarımızın haklarına, düşüncelerine saygı duymalıyız. Onlarla iyi geçinmeliyiz.
- Giysilerimizin temizliğine, kişisel bakımımıza özen göstermeliyiz.
- Sınıfımızın düzenli ve temiz kalmasına dikkat etmeliyiz. Tenefüslerde sınıfımızı havalandırmalıyız.

Sizin sınıfınızda bunlardan farklı olarak hangi kurallar belirlendi? Aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Sınıfımızın kurallarını sizlerin önerileriyle hep birlikte belirledik. Belirlediğimiz bu kurallara uymalısınız. Şimdi, yaklaşan millî bayramımız için yapacağımız sınıf içi etkinlikleri belirleyeceğiz. Bu konuda hepinizin düşüncelerini öğrenmek istiyorum.

Sırayla söz alıp yaklaşan millî bayramımız için sınıfımızda yapabileceklerimizle ilgili düşüncelerimizi söyledik. Farklı görüşler hakkında çözüm önerilerimizi paylaştık. Böylece sınıf panomuzun içeriğini bu millî bayramımıza uygun olarak hazırlamaya karar verdik. Ayrıca sınıfımızı nasıl süsleyeceğimizi kararlaştırdık.

Öğretmenimizin yönlendirmesiyle iki grup oluşturduk. Birinci grup sınıf panomuzun hazırlanması, ikinci grup ise sınıfımızın süslenmesi için gerekli hazırlıkları planladı.

Bugün sınıfımızla ilgili konularda karar alma süreçlerine katıldık. Ayrıca sınıfımıza yeni katılan arkadaşlarımızla birbirimizi daha iyi tanımış olduk.

- Siz sınıf içinde gerçekleştireceğiniz etkinlikleri nasıl belirliyor ve planlıyorsunuz? Açıklayınız.
- Sınıf içi etkinliklerle ilgili karar alma süreçlerinde nasıl davranmanız, nasıl konuşmanız gerekir? Örnekler veriniz.

OKULUMUZUN YERİ VE KONUMU

Okulunuzun yerini tarif edebilir misiniz?

Amcam İstanbul'da yaşıyor. Bizi ziyaret etmek için Ankara'ya geldi. "Yarın Eda'yı okuldan ben alayım. Birlikte Anıtkabir'i ziyaret edelim." dedi. Çok sevindim.

Babam, amcama okulumun adresini söyledi. Amcam, "Bu yeterli değil." dedi. "Söyle bakalım Eda, okulunun yakın çevresinde neler var?" diye sordu. Amcamın bu sorusuna yanıt veremedim çünkü okulumuzun yakın çevresinde neler olduğuna dikkat etmemiştim.

Okulunuzun yakın çevresinde neler olduğunu bilmeniz sizce önemli midir? Neden?

Evimizin yakın çevresinde neler olduğunu biliyorum. Ama okulumun yerini tarif etmem gerekeceğini, hatta bunun önemli olduğunu düşünmemiştim.

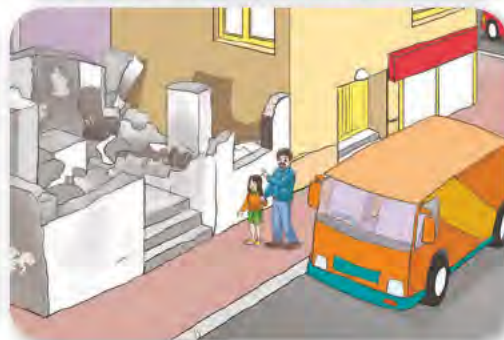
Amcam, "Günlük yaşantımızın geçtiği yerler bizim yakın çevremizi oluşturur. Yani evinizin çevresini tanıdığın gibi okulunuzun çevresini de tanımalısın." dedi. Yakın çevremizi tanımanın hayatımızı kolaylaştıracağını da belirtti.

Yakın çevremizi tanımak hayatımızı nasıl kolaylaştırabilir? Düşüncelerinizi söyleyiniz.

Amcam şunları da anlattı: "Yakın çevremizde gereksinimlerimizi karşılayabileceğimiz yerler bulunur. Pazar yerleri, dükkânlar, bankalar, parklar, oyun alanları bu tür yerlerdir. Okul, sinema, kütüphane, hastane, eczane, belediye, postane de yeri bilinmesi gereken yapılardır. Yakın çevremizi tanımak, gereksinimlerimizi karşılayacağımız yerlerin konumunu bilmemizi sağlar. Bu da hayatımızı kolaylaştırır."

Sonraki gün beni okula amcam götürdü. Yol boyunca gözlem yapıp okulumun yakın çevresini tanımaya çalıştık.

Resimleri inceleyip Eda'nın okulunun yakın çevresinde neler bulunduğunu söyleyiniz.

Okulunun bulunduğu mahallenin, caddenin, sokağın adlarını da bilmelisin. Bu bilgilerden de yararlanarak okulunun konumunu tarif edebilirsin.

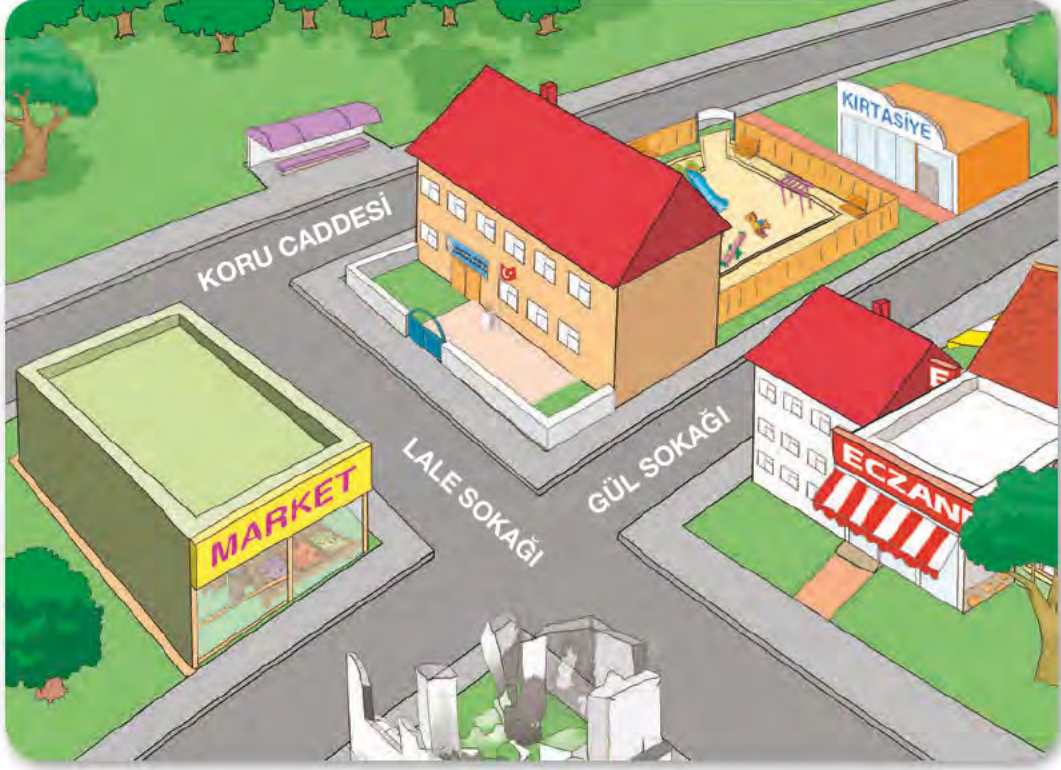
Sonraki günlerde okula gidip gelirken yakın çevreyi dikkatle incelemeye devam ettim. Önemli yapıların, kurumların yerlerini, cadde ve sokak isimlerini öğrendim. Artık okulumuzun konumunu kolaylıkla tarif edebiliyorum.

- Sizin okulunuzun yakın çevresinde hangi yapılar, kurumlar bulunuyor? Okulunuzun bulunduğu caddenin, sokağın adları nelerdir? Gözlemleyip öğreniniz.
- Edindiğiniz bilgilerden yararlanarak okulunuzun yerini ve konumunu tarif ediniz.

Aşağıdaki resmi inceleyip soruların yanıtlarını yazınız.

- Resimdeki okulun yakın çevresinde neler var?

.....

.....

.....

- Resimdeki okulun yerini çevresindeki yapılara göre nasıl tarif edersiniz?

.....

.....

.....

- Resimdeki okulun yerini cadde ve sokak adlarını belirterek nasıl tarif edersiniz?

.....

.....

.....

BU OKUL HEPİMİZİN

Okulunuzdaki kaynaklar nelerdir? Bu kaynakları ve okulunuzdaki eşyaları kullanırken nelere dikkat ediyorsunuz?

Teneffüse çıkıp sınıfımıza döndüğümüzde öğretmenimiz bize bir soru sordu: "Sizce sınıfımızda olağan dışı bir şey var mı?" Hepimiz birbirimize ve çevremize baktık ama olağan dışı bir şey göremedik.

Resmi inceleyiniz. Sizce Selma Öğretmen, öğrencilerinin neyi fark etmelerini istiyor?

Her yere baktığımızı düşünüyorduk. Olağan dışı bir şey yoktu. Sonunda öğretmenimiz parmağıyla tavanı gösterdi. Hepimiz şaşırarak tavana bakınca durumu anladık. Sınıfımızdaki lambalar yanıyordu. Üstelik hava aydınlıktı. Sessizce öğretmenimizin lambaları söndürmesini bekledik.

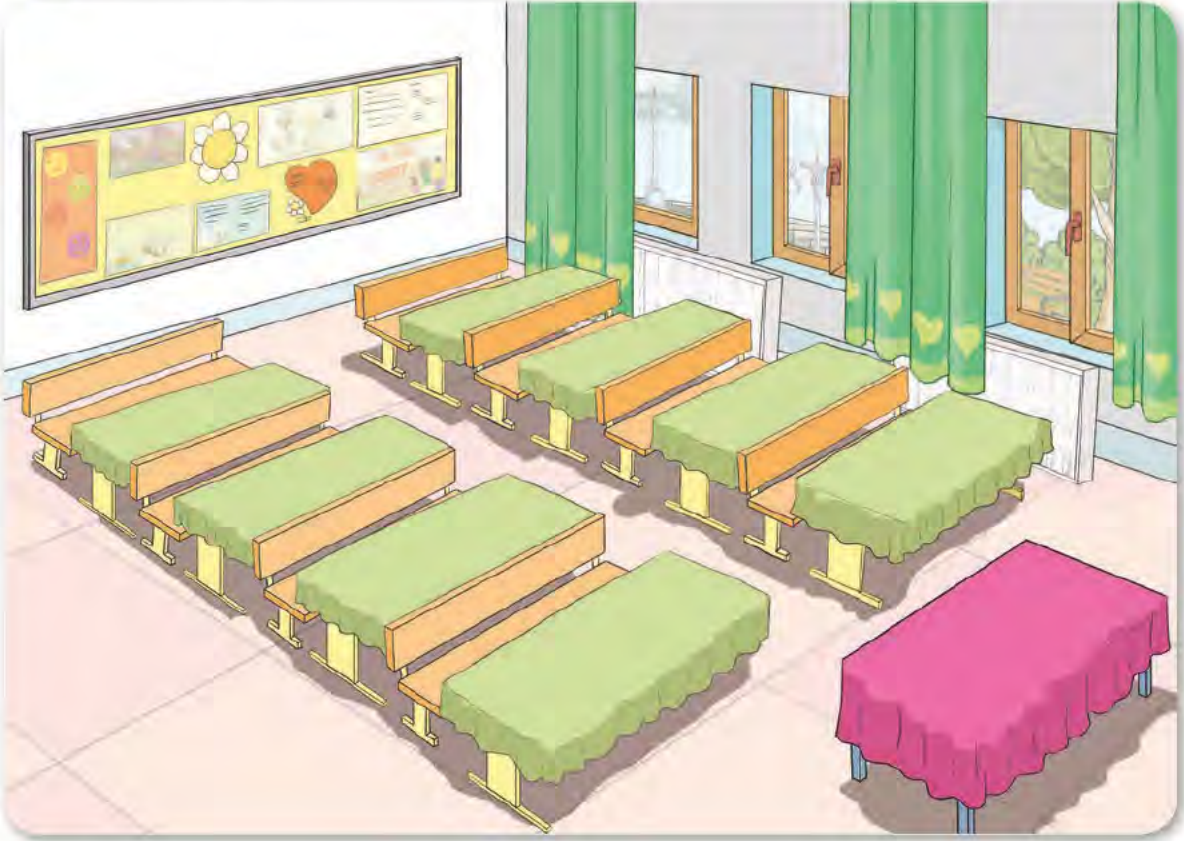

Okulumuzdaki kaynakları kullanırken tasarrufa özen göstermemiz yani kaynakları tutumlu kullanmamız gerekir. Elektrik, su, temizlik malzemeleri, okulumuzdaki kaynaklardır.

Öğretmenimiz, okulumuzdaki eşyaları da özenli kullanmamız gerektiğini söyledi. Konuşmasını şöyle sürdürdü: "Okulumuzdaki ders araç gereçlerini sizden önceki öğrenciler gibi sizden sonraki öğrenciler de kullanacaklar. Sizlerden, okuldaki kaynakların kullanımıyla ve ders araç gereçlerini korumayla ilgili kuralları belirlemenizi istiyorum."

- Sınıfınızdaki ders araç gereçleri nelerdir? Bunları nasıl özenli kullanabilirsiniz?

- Okulunuzdaki kaynakları tutumlu kullanmayla ilgili kurallar neler olabilir?

Hepimiz sırayla söz alıp okulumuzdaki kaynakların kullanımıyla ve ders araç gereçlerini korumayla ilgili kuralları belirledik.

• Aşağıda, Eda ve arkadaşlarının belirledikleri kurallardan bazıları verilmiştir. Bu konuyla ilgili bir kural da siz yazınız.

- Okuldaki lambaları gereksiz yere yakmamalıyız.
- Tuvaletlerdeki muslukları işimiz bitince kapatmalıyız.
- Tuvaletlerdeki sabunları tutumlu kullanmalıyız.
- Tahta kalemelerini veya tebeşirleri gereksiz yere tüketmemeliyiz.
- Sıralarımızı temiz tutmalı, bu amaçla sıra örtüsü kullanmalıyız.
-

• Aşağıdaki kutucuklarda okulunuza ait bazı ders araç gereçlerinin adları gizlenmiştir. Harfleri doğru olarak sıralayıp bu eşyaların adını yazınız.

R A S I →

M A A S →

N O P A →

L A P D O →

H A T İ R A →

• Aşağıya, okuldaki kaynakları ve eşyaları özenli kullanmayla ilgili bir slogan yazınız.

.....

GRUP ÇALIŞMALARIMIZ

Sınıfınızda grup çalışmaları yapmaktan hoşlanıyor musunuz? Grup çalışmalarında nelere dikkat ediyorsunuz?

Bir süre önce sınıfımızda iki grup oluşturmuştuk. Grup çalışmalarımız için gerekli hazırlıkları planlamıştık. Öğretmenimiz, yarın grup çalışmalarımızı gerçekleştireceğimizi söyledi. Okula hazırlıklı gelmemizi belirtti. Ardından grup arkadaşlarımızla bir araya geldik. Yapacağımız çalışma için planladıklarımızı hatırladık. Çalışmalarımızı gerçekleştirmek için iş bölümü yaptık.

Bugün grup çalışmalarımız için hazırlıklı olarak okula geldik. İlk derste grup arkadaşlarımızla bir araya gelip çalışmaya başladık. Biz grup çalışmalarımızı gerçekleştirirken öğretmenimiz bizi gözlemledi.

Ben, sınıf panomuzun içeriğini yaklaşan millî bayrama uygun olarak hazırlayacak grupta görevliyim. Grup arkadaşlarımla önceden iş bölümü yapmıştık. Planladığımız gibi sınıfa konuyla ilgili yazılar, şiirler, fotoğraflar, resimler getirdik.

Öncelikle tüm bunları inceleyip en güzellerini seçtik. Bunları panoya nasıl yerleştireceğimizi birlikte kararlaştırdık.

Ben ise yaklaşan millî bayram için sınıfımızı süsleyecek grupta görevliyim. Sınıfımızı hangi malzemelerle süsleyeceğimizi, bunları kimlerin getireceğini önceden planlamıştık. Bazı süslemeleri, aile büyüklerimizin yardımıyla evde hazırlayarak sınıfa getirdik. Getirdiğimiz bazı malzemelerle farklı süslemeler de yapacağız. Ama öncelikle bu süslemeleri nerelerde, nasıl kullanacağımızı kararlaştırdık.

Açıklamalarına göre sizce bu öğrencilerin görev aldıkları grupların, grupla çalışma kurallarına uydukları söylenebilir mi? Neden?

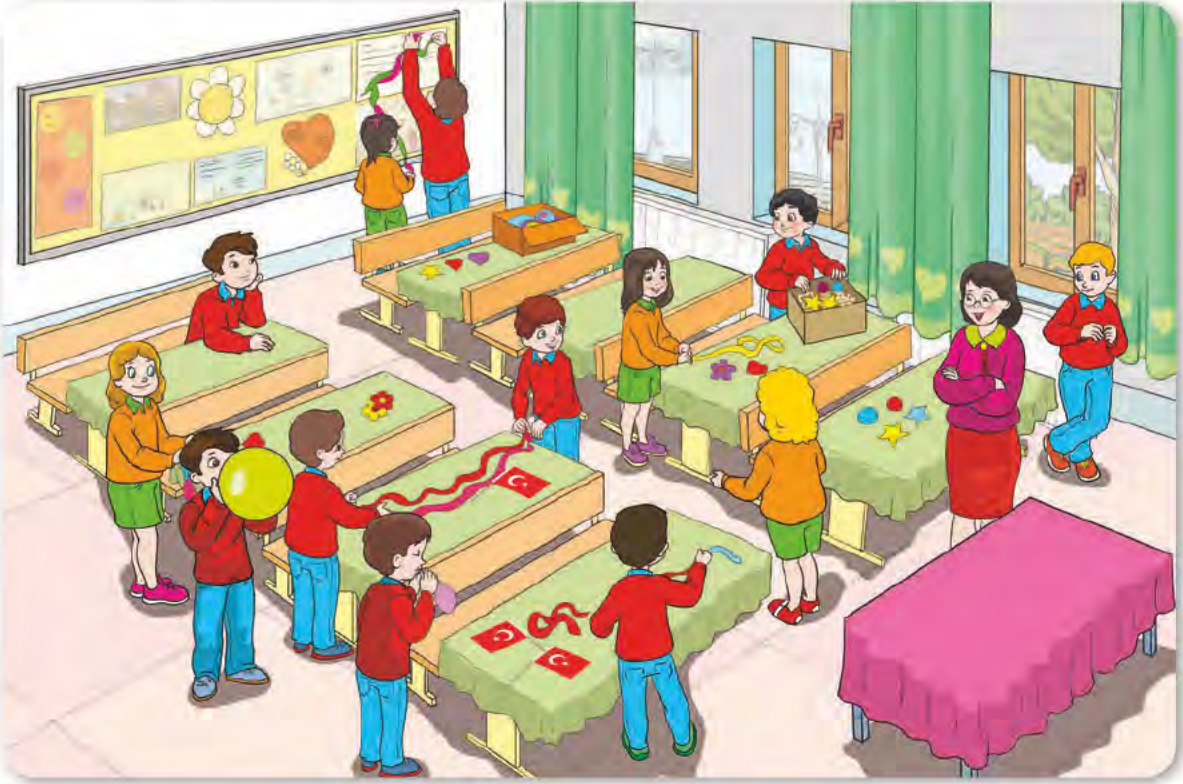
Grup çalışmalarımızı gözlemleyen öğretmenimiz şunları söyledi: "Diğer grupla da iş birliği yapabilirsiniz. Planladığınız çalışmaları açıklayarak diğer gruptaki arkadaşlarınızın da görüşlerini alabilirsiniz."

Öğretmenimizin bu önerisi üzerine her grubun sözcüsü, grubunun çalışmaları hakkında bilgi verdi. Önerileri olan arkadaşlarımızı dinledik, gerçekten de güzel önerilerde bulundular. Çalışmalarımızı yardımlaşarak gerçekleştirme önerisini uygulamaya karar verdik.

Aşağıdaki resimde gördüklerinizi anlatınız. Tüm öğrencilerin grup çalışmalarına katılıp katılmadığını belirleyiniz.

Grup çalışmalarımızı iş birliği, yardımlaşma ve dayanışmayla gerçekleştirdik. Öğretmenimiz, bu çalışmalarımız için bize teşekkür etti. "Birbirinizle yardımlaşmanız çok hoş. Kendi beceri ve yeteneklerinizi arkadaşlarınızla paylaşmanız çok güzel. Sizleri kutluyorum." dedi.

Grup çalışmalarınız sırasında sizleri gözlemledim. Hepiniz davranışlarınızı kontrol edebildiniz, yani öz denetim sağladınız. Birçoğunuz sorumluluk aldınız. Çalışmayla ilgili düşüncelerinizi, önerilerinizi paylaştınız. Beğenmediğiniz önerileri bile saygıyla, anlayışla karşıladınız. Hep doğruları ve yapabileceklerinizi söylediniz. Bu sayede birbirinize güvendiniz. Tüm arkadaşlarınıza eşit ve sabırlı davrandınız. Arkadaşlarınızla yardımlaştınız. İş birliği yaparak grup çalışmalarınızı gerçekleştirdiniz. Bunlar, grup çalışmalarının kurallarıdır.

Öğretmenimiz, konuşmasını şöyle sürdürdü: "Ancak bazı arkadaşlarınız grup çalışmalarına yeterince yardımcı olmadılar." Bunun nedeni hasta veya yorgun olmalarıydı. Ancak grup çalışmalarında sorumluluklarınızı yerine getirmezseniz bundan tüm grup arkadaşlarınız etkilenir. Durumunuzu dürüstçe söylerseniz arkadaşlarınız size anlayış gösterecek, yardımcı olacaklardır. Böylece size güvenebileceklerini de anlayacaklardır."

Sadece sınıfta değil, okulda yapılan etkinliklerde de grup çalışmalarına katılacaksınız. Bu etkinliklerde grupla çalışma kurallarına uymalısınız. Unutmayın, grupla çalışma etkinlikleri yeni dostluklar kurabilmenizi de sağlar.

- Selma Öğretmen'in açıkladığı kuralları öğreniniz. Bu kuralları örneklerle açıklayınız.

Grup çalışmalarının başarılı olması için hepiniz sorumluluk almalısınız.

Sorumluluk paylaşımında adaletli olmalısınız.

Aldığınız sorumlulukları yerine getirmelisiniz. Yerine getiremeyeceğiniz sorumluluklar için grup arkadaşlarınıza karşı dürüst olmalısınız.

Çalışmalar sırasında grup arkadaşlarınıza sevgiyle yaklaşmalı, onlara güvenmelisiniz.

Gerektiğinde grup arkadaşlarınıza yardım etmelisiniz. Grup arkadaşlarınızdan yardım istemekten çekinmemelisiniz.

Grup arkadaşlarınıza ve düşüncelerine karşı saygılı, anlayışlı, sabırlı olmalısınız.

Grup çalışmaları sırasında davranışlarınızı kontrol edebilmelisiniz.

Grup çalışmalarını iş birliği yaparak gerçekleştirmelisiniz.

- Selma Öğretmen'in bu açıklamalarında belirttiği değerleri işaretleyiniz.

☐ İş birliği

☐ Yardımseverlik

☐ Dürüstlük

☐ Saygı

☐ Güven

☐ Adalet

☐ Sevgi

☐ Sorumluluk alma

☐ Sabır

☐ Öz denetim

☐ Dostluk

- Sınıfınızda yapılan etkinliklerde uymanız gereken grupla çalışma kurallarını açıklayınız.

OKULDA İLETİŞİM KURARKEN

Okulda çevrenizdekilerle iletişim kurarken nelere dikkat ediyorsunuz? Açıklayınız.

Öğretmenimiz, bugün derse Okan'ı yanına çağırarak başladı.

Öğretmenimizin bu açıklaması Okan'ı şaşırttı. Merakla öğretmenimizi dinlemeye başladı. Öğretmenimiz şunları söyledi: "Biliyorsunuz, Okan sınıfımıza bu yıl geldi. Önceleri biraz çekingendi. Bildiği konularda bile konuşmak istemiyordu. Sonra bizleri tanıdı ve durum değişti. Bizler de Okan'ın kendisini anlaşılır ve açık bir dille ifade edebildiğini öğrendik. Öyle değil mi?"

Hepimiz aynı düşüncedeydik. "Evet!" diyerek öğretmenimizin sorusunu yanıtladık. Okan da gülümseyerek, "Teşekkür ederim." dedi.

Öğretmenimiz, konuşmasını sürdürdü: "Eğer gerektiği zaman konuşmazsanız karşınızdakiler sizi yanlış tanıyabilirler. Nasıl bir insan olduğunuzu bilemezler. Bu nedenle kendinizi ifade etmeniz çok önemlidir. İhtiyaçlarınızı, isteklerinizi, düşüncelerinizi ve duygularınızı anlaşılır ve açık bir şekilde söyleyebilmelisiniz."

İletişim kurarken kendinizi anlaşılır ve açık bir dille ifade ettiğinizi düşünüyor musunuz? Nedenleriyle açıklayınız.

Bazı duygularınızı ve düşüncelerinizi davranışlarınızla da belli edebilirsiniz. Örneğin mutlu olduğunuzda gülümser, sevindiğinizde el çırparsınız.

Başka hangi duygularınızı, hangi davranışlarınızla belli edersiniz? Örnekler veriniz.

Sözlerinizin ve davranışlarınızın tutarlı, anlaşılır olması gerekir. Aksi hâlde çevrenizdeki kişiler duygularınızı, düşüncelerinizi anlamakta zorlanırlar. Anlaşılır olmazsanız insanlar sizinle iletişim kurmaktan çekinebilirler.

Bazı konularda çevrenizdekilerin görüşlerine karşı çıkmamız gerekebilir. Bu durumlarda elbette düşüncelerinizi söylemelisiniz ama itirazlarınızı nezaket kurallarına uyarak ifade etmelisiniz.

Duygularınızı, düşüncelerinizi ifade ederken çevrenizdeki kişileri incitmemeye de özen göstermelisiniz. Özellikle olumsuz duygularınızı ve düşüncelerinizi ifade ederken dikkatli olmalısınız. Kaba ve kırıcı sözler kullanmaktan kaçınmalısınız.

Aşağıdaki resimleri inceleyip ilgili cümleleri okuyunuz. Buradaki duyguları ve düşünceleri nezaket kurallarına uyarak nasıl anlatabileceğinizi noktalı yerlere yazınız.

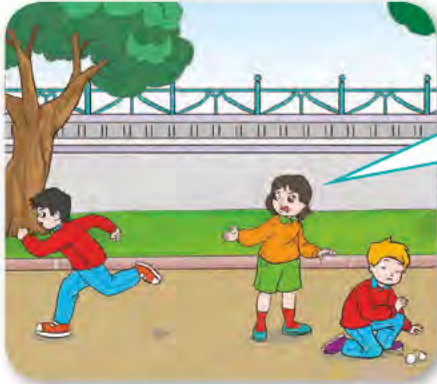
Çok kilolusun, bankta bana yer kalmadı!

.....
.....

Hep yanlış oynuyorsun. Çok beceriksizsin!

.....
.....

Şimdi ben de seni düşüreyim de gör gününü!

.....
.....

Kalemimi izinsiz aldı. Kızarım tabii ki!

.....
.....

• Konuştuğunuz zaman çevrenizdekilerin sizi dinlemelerini ister misiniz? Sizce bunu sağlamak için konuşurken nelere dikkat etmelisiniz?

• Sizce resimdeki öğrenciler konuşan arkadaşlarını dinliyorlar mı? Bunu nasıl anladınız?

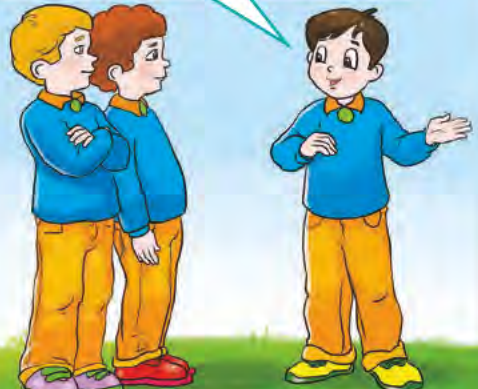
• Arkadaşlarınızla iletişim kurarken uymanız gereken dinleme kuralları sizce neler olabilir?

Sınıftayken ders anlatan öğretmeninizi dikkatle dinlemeniz gerektiğini hepiniz biliyorsunuz. Aynı şekilde derslerde söz alarak konuşan arkadaşlarınızı da dinliyor olmalısınız. Peki, dersler dışında okulda iletişim kurarken de dinleme kurallarına uymanız gerektiğini biliyor musunuz?

Sizlere anlattığım bu olay beni çok üzdü.

Beni dikkatlice dinlediğiniz için teşekkür ederim.

İletişimde dinlemenin önemli bir yeri vardır. Çevrenizdeki kişiler sizi dinlemiyorlarsa siz ne kadar anlaşılır ve açık konuşursanız konuşun anlaşılamazsınız. Üstelik konuşurken dinlenmiyor olmak hiç kimsenin hoşuna gitmez. Bu nedenle hepinizin iletişim kurarken dinleme kurallarına uyması gerekir.

Gruplardaki sözcüklerin oluşturduğu anlamlı cümleleri yazınız. İletişim kurarken uymanız gereken dinleme kurallarını öğreniniz.

1. konuşana anlattıklarına ve önem vermeliyiz
2. tüm yoğunlaştırmalıyız dinlediklerimize dikkatimizi
3. ayırmamalıyız kişiden gözlerimizi konuşan
4. dağıtacak kaçınmalıyız konuşanın hareketlerden dikkatini
5. sözünü kişinin kesmemeliyiz konuşan
6. düşünceleri dinlemeliyiz bile saygıyla katılmadığımız

Dinleme Kuralları

1.
2.
3.
4.
5.
6.

OYUN OYNARKEN

- Arkadaşlarınızla birlikte hangi oyunları oynuyorsunuz? Bu oyunların kuralları nelerdir?

- Sizce yalnız başınıza mı, arkadaşlarınızla mı oyun oynamak daha eğlencelidir? Neden?

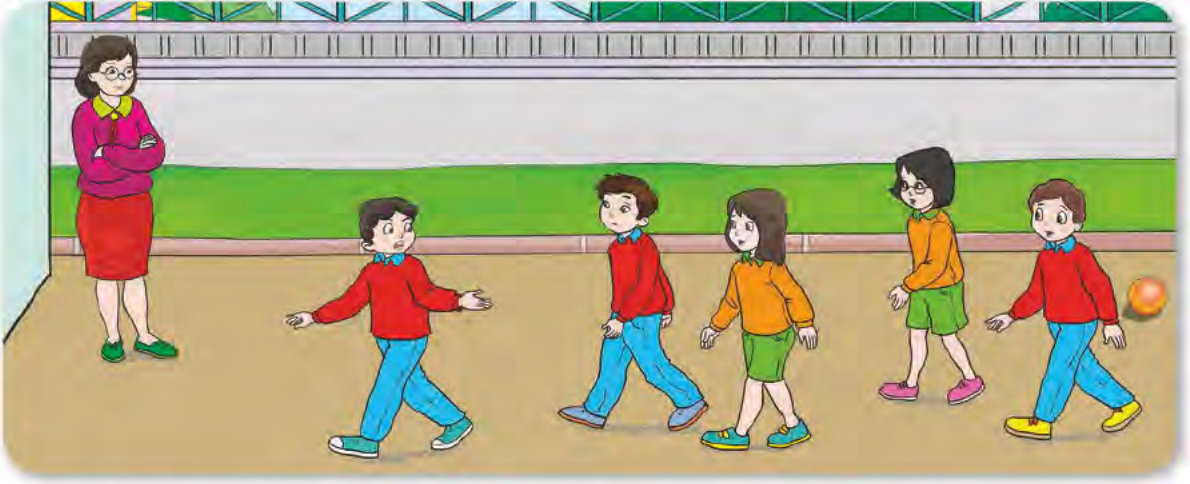
Hava güzel olduğu için teneffüste bahçeye çıktık. Birkaç sınıf arkadaşı, iki takıma ayrılıp yakan top oynamaya başladık. Bu sırada başka sınıftan bir çocuk yanımıza geldi. Oyunumuza katılmak istediğini söyledi. Bunu kibarca söylememişi ama biz yine de onu oyunumuza aldık.

Bu çocuk bize teşekkür bile etmeden oyuna girdi. Üstelik oyun sırasında sürekli mızıkçılık yaptı. Oyunun kurallarını istediği gibi değiştirmeye çalıştı. Kaba davranışlar sergiledi. Karşı takımın oyuncularına zarar verecek hareketler yapmaktan çekinmedi. Takımı oyunu kaybedince öfkелendi, takım arkadaşlarına bağırıp çağırarak yanımızdan ayrıldı. Onun bu davranışları ve nezaketsiz ifadeleri karşısında hepimiz şaşırdık, sessiz kaldık.

Oyuna sonradan katılan çocuğun hatalı davranışları nelerdir? Oyunda olsanız siz bu davranışlar karşısında ne yapardınız?

Sınıfa doğru yürürken aramızda bu konuyu konuştuk. Derse girince öğretmenimiz, "Teneffüste bazı arkadaşlarınızı gözlemledim. Oyun oynarken karşılaştıkları olumsuzlukları sizinle paylaşmalarını istiyorum." dedi. Bizden, teneffüste yaşadıklarımızı anlatmamızı istedi. Anlattıklarımızı dinleyen sınıf arkadaşlarımız da olanlara bizim kadar şaşırdılar. "Bu yaşadıklarınız karşısında siz ne yaptınız?" diye sordular. Sessiz kaldığımızı öğrenince şaşkınlıkları daha da arttı.

Öğretmenimiz, konuyla ilgili olarak şunları söyledi: "Arkadaşlarıyla oyun oynamayı kim sevmez? Ancak oyun oynamanın da kuralları vardır. Sanırım o çocuk, oyun oynamanın kurallarını bilmiyor. Sizler çok sabırlı davrandınız ancak hatalı davranışları için onu uyarmanız gerekirdi."

Sizce Eda ve arkadaşları, o çocuğu nasıl uyarabilirlerdi?

Öğretmenimizin önerisiyle oyun oynarken uymamız gereken genel kuralları belirledik. Bilmeyenlere bu kuralları anlatacağız. Böylece okulumuzun bahçesinde arkadaşlarımızla eğlenceli oyunlar oynayabileceğiz.

Sizce oyun oynarken uymamız gereken kurallar nelerdir?

Eda ve arkadaşlarının belirledikleri kuralları okuyunuz. Oyun oynarken sizler de bu kurallara uyunuz.

Oyun Oynarken Uymamız Gereken Kurallar

- Her oyunun bazı kuralları vardır. Bu kurallara uymalı, kuralları kendi isteğimize göre değiştirmeye çalışmamalıyız.

- Oyun arkadaşlarımıza karşı adil davranmalıyız. Kız erkek ayrımı yapmamalı, bireysel farklılıklara saygılı olmalıyız.

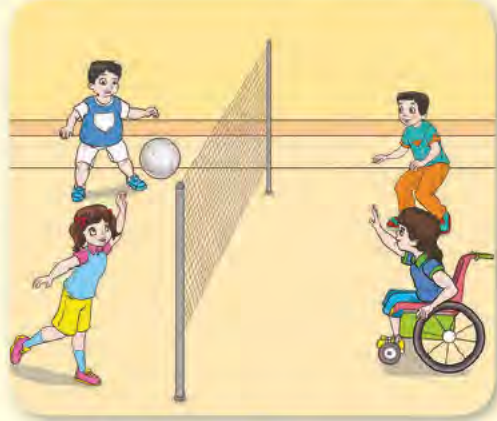
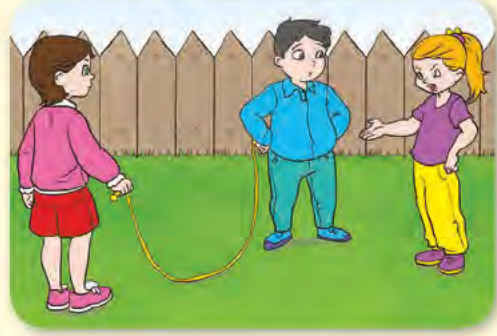
- Oyun oynarken takım arkadaşlarımızla iş birliği içinde olmalıyız.

- Arkadaşlarımıza zarar verebilecek davranışlardan kaçınmalıyız.

- Arkadaşlarımızla nezaket ifadeleri kullanarak konuşmalıyız. Kaba konuşmalardan, davranışlardan uzak durmalıyız. Öfkemizi kontrol etmeyi bilmeliyiz.

- Oyunu kazanmak kadar kaybetmenin de doğal olduğunu bilmeliyiz. Kazansak da kaybetsek de tüm oyuncuları tebrik etmeliyiz. Bizimle oynadıkları için onlara teşekkür etmeyi unutmamalıyız.

- Oyunu kazanırsak elbette seviniriz ancak sevincimizi abartmadan göstermemizin uygun olacağını bilmeliyiz. Oyunu kaybedersek öfkelenmemeliyiz.

- Aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Oyun oynamanın amacı sizce ne olmalıdır?

.....

.....

2. Oyun oynarken uymamız gereken kurallar nelerdir?

.....

.....

.....

.....

3. Oyun sonunda rakiplerinize karşı nasıl davranmalısınız?

.....

.....

.....

- Eda'nın açıklamasındaki noktalı yere yazılabilecek ifadelerin başındaki kutucuğu işaretleyiniz.

Okulda arkadaşlarımızla oynarken
kaçınmalıyız.

- ☐ Arkadaşlarımıza zarar verebilecek davranışlardan
- ☐ Takım arkadaşlarımızla iş birliği yapmaktan
- ☐ Kuralları isteğimize göre değiştirmekten
- ☐ Arkadaşlarımızla alay etmekten
- ☐ Öfkemizi kontrol etmekten
- ☐ Kaba davranışlar sergilemekten
- ☐ Mızıkçılık yapmaktan
- ☐ Neşeli zaman geçirmekten

PARAMIZI HARCARKEN

- İstek ve ihtiyaç arasındaki farkı açıklayınız.
- Okul kantininden hangi ürünleri alıyorsunuz? Aldığınız ürünler isteklerinizi mi, ihtiyaçlarınızı mı karşılıyor? Belirtiniz.

Aşağıdaki öyküyü okuyup kısaca anlatınız.

Tutumlu Oğulcan

Onur ve Oğulcan iki kardeşti. Onur, Oğulcan'dan bir yaş daha büyüktü. Birbirlerini çok sever ve iyi anlaşırlardı. Ama Onur'un tutumlu olmaması, Oğulcan'ı çok üzerdi. Onur, para biriktirmenin gereksiz olduğunu düşünürdü. Oğulcan ise parasını gerekli olduğu zaman kullanırdı.

Onur, okulda para harcamadan duramazdı. Her teneffüste kantinden yiyecek bir şeyler alırdı. Oğulcan ise okulda annesinin hazırladığı yiyecekleri yerdı. Gerektiğinde ihtiyaçları doğrultusunda parasını harcardı.

Babaları, iki kardeşe de aynı miktarda harçlık verirdi. Tabii ki Onur'un harçlığı hemen biterdi. Oğulcan ise artan parasını bir kutuda biriktirirdi.

Bir ders yılı böyle geçti. İki kardeş karnelerini alınca eve koştular. Karnelerindeki notlar yüksekti. Anneleri, onları kutladı. Babaları da çok sevindi. "İkinizle de gurur duyuyorum. Size karne armağanı olarak ne almamı istersiniz?" diye sordu.

İki kardeşin de sahip olmayı istediği bir grup oyunu vardı. Babalarından bu oyunu istediler. Babaları, "Maasımı alınca oyunu getiririm," dedi.

Oğulcan hemen odasına koştu. Geri döndüğünde elinde bir kutu vardı. Kutuyu babasına uzattı. Babası, "Bu nedir?" diye merakla sordu. Oğulcan, "Ağabeyimle ben, sizin verdiğiniz harçlıklarla kutudaki parayı biriktirdik. Oyunu alırken bunu da kullanabilirsin," dedi.

Babaları çok duygulandı. "Benim çocuklarım hem çalışkan hem tutumlu," dedi. Anneleri de çocuklarıyla gurur duydu.

Aslında Onur'un, kutudaki paraya katkısı yoktu. Oğulcan, ağabeyini utandırmamak için parayı birlikte biriktirdiklerini söylemişti.

Nuran MUSTAFAOĞLU

Yaşayan Öyküler Dizisi/1

(Düzenlenmiştir.)

• Para harcarken hangi kardeş daha doğru davranıyor? Neden?

• Sizce Oğulcan hangi ihtiyaçları için okul kantininden alışveriş yapıyor olabilir?

• Sizce bundan sonra Onur nasıl davranacaktır?

Para kullanıldıkça tükenen bir kaynaktır. Bu nedenle paranızı bilinçli tüketmelisiniz. Okuldayken paranızı ihtiyaçlarınızı karşılamak için harcamalısınız. İstekleriniz için para harcamak yerine paranızı biriktirmeyi tercih etmelisiniz.

- Açıklamalarına göre Eda için resimlerdeki ürünlerden hangilerinin ihtiyaç, hangilerinin istek olduğunu belirleyiniz. İhtiyaçlarına yönelik ürünlerin kutucuklarını işaretleyiniz.

Okula geldiğimde burnum akmaya başladı. Hazırladığım peynirli sandviçi beslenme çantama koymayı unutmuşum. Sanırım silgimi kaybettim. Suyum da bitti. Mavi bir kurşun kalem ve ayran almak istiyorum.

• İşaretlediğiniz ürünleri öncelik sırasına göre Eda'nın alışveriş listesine yazınız.

• Eda, parası yetmezse alışveriş listesindeki ürünlerden hangisini satın almayabilir? Nedenini açıklayınız.

Eda'nın Alışveriş Listesi

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Okuldayken alışveriş yapmadan önce ihtiyaçlarınızı öncelik sırasına koymalısınız. Bu sıralamaya ve alışveriş için ayırdığınız para miktarına göre harcama yapmalısınız. Eğer bunu yapmazsanız gereksiz para haralayabilirsiniz. Bu durumda da öncelikli ihtiyaçlarınız için paranız kalmayabilir.

Aşağıdaki anlatımlardan doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

- ☐ Para olmadan ihtiyaçlarımı ve isteklerimi satın alamam.
- ☐ Okuldayken paramı ihtiyaçlarım için harcarım.
- ☐ Harçlıklarımın bir kısmını biriktirmeye özen gösteririm.
- ☐ İsteklerim için para harcamak yerine birikim yapmayı tercih ederim.
- ☐ Gereksiz harcama yapan kişiler tutumludur.
- ☐ İhtiyaçlarım için harcadıktan sonra param kalırsa isteklerimi satın alırım.
- ☐ Paramı dikkatli harcamazsam ihtiyaçlarım için param kalmayabilir.
- ☐ Sahip olduğum parayı, pahalı ürünler için harcarım.

1. ÜNİTE

KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. 1, 2 ve 3. soruları, aşağıdaki anlatımlara göre yanıtlayınız.

Adım Kemal. 7 yaşımdayım. Sarı saçlı ve mavi gözlüyüm.

Adım Murat. Uzun boyluyum. Basketbol oynamayı seviyorum.

Adım Sinan. Müzik kursuna gidiyorum. Keman çalmaya başladım. Başarılı bir keman sanatçısı olmak istiyorum.

1. Hangi çocuk fiziksel özelliklerinden **bahsetmemiştir**?
2. Hangi çocuk yapmak istediklerinden söz etmiştir?
3. Hangi çocuk hem bazı fiziksel özelliklerini hem de hoşlandıklarını açıklamıştır?

B. Aşağıdaki soruların doğru yanıtlarını işaretleyiniz.

1. Resimlerine göre Ayşe ve Ali'nin özellikleriyle ilgili hangi anlatım doğrudur?

- A) Boyları farklıdır.
- B) Saç ve göz renkleri aynıdır.
- C) Cinsiyetleri farklıdır.

2. Sevgi Saygı Güven Dürüstlük

Yukarıdakilerden kaç tanesi grup çalışmalarında önem verilmesi gereken değerlerdendir?

- A) 4
- B) 3
- C) 2

3. Aşağıdaki öğrencilerden hangisi bireysel farklılıklarından söz etmektedir?

A) Sesleri duyabilmek için işitme cihazı kullanırım.

B) İletişim kurarken dinleme kurallarına uyarım.

C) Kendimi anlaşılır ve açık bir dille ifade ederim.

4. Aşağıdakilerden hangisi okulumuzun yakın çevresini tanımamızın yararlarından biri **değildir**?

A) Okulumuzun yerini kolaylıkla tarif edebiliriz.

B) Yaşadığımız şehrin her yerini tanımış oluruz.

C) İhtiyaçlarımızı karşılayabileceğimiz yerleri öğrenmiş oluruz.

5. Aşağıdakilerden hangisi bir sınıf kuralı **olamaz**?

A) Hiç konuşmamak

B) Gerektiği kadar konuşmak

C) Saygılı konuşmak

6. Aşağıdakilerden hangisi okulda arkadaşlarımızla oyun oynarken uymamız gereken kurallardandır?

A) Oyun sırasında mızıkçılık yapmak

B) Oyun sırasında öfkemizi kontrol etmek

C) Oyun sırasında nezaket ifadeleri kullanmaktan kaçınmak

C. Aşağıdaki açıklamalardan doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

- (....) 1. Ders araç gereçlerimizin tümünü çantamızda taşımaliyiz.
- (....) 2. Sınıfla ilgili konularda kararları öğretmenimizin almasını beklemeliyiz.
- (....) 3. Sınıfımızın kurallarını belirleme sürecine katilmaliyiz.
- (....) 4. Sınıfta ve okulda yapılan etkinliklerde sorumluluk almaktan kaçinmaliyiz.
- (....) 5. Arkadaşlarımızın tüm düşüncelerini itiraz etmeden kabullenmeliyiz.
- (....) 6. Okulda paramızı ihtiyaçlarımız için bilinçli bir şekilde harcamaliyiz.

C. Noktalı yerlere verilen sözcüklerden uygun olanını yazarak cümleleri tamamlayınız.

oyunun

nezaket

adaletli

birikim

tasarruflu

- 1. Okulumuzdaki kaynakları kullanmaliyiz.
- 2. Okulda iletişim kurarken ifadeleri kullanmaliyiz.
- 3. Grup çalışmalarında iş paylaşımı yaparken olmaliyiz.
- 4. Arkadaşlarımızla oynarken eğlenceli zaman geçirmek için kurallarına uymaliyiz.
- 5. Harçlıklarımızın tamamını harcamamalı, bir bölümüyle yapmaliyiz.

D. Sınıf ve okul kurallarınızı liste hâlinde defterinize yazınız.

2. ÜNİTE

EVİMİZDE HAYAT

AKRABALARIMIZ

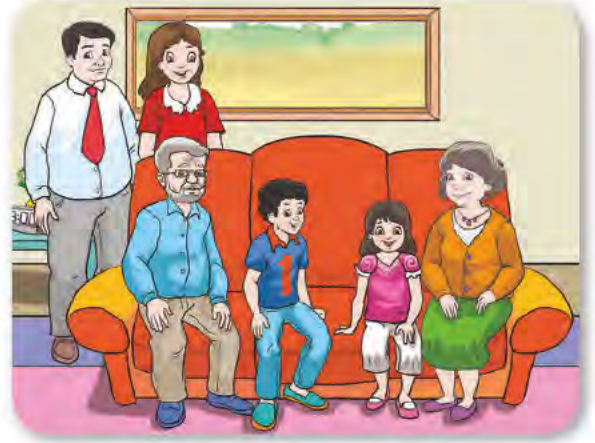
Akrabalarınızı tanıyor musunuz? Yakın akrabalarınız kimlerdir?

Öğretmenimiz benden yakın akrabalarımı tanıtmamı istedi.

Annemizin, babamızın anneleri ile babaları, kardeşleri ile onların eşleri ve çocukları yakın akrabalarımızdır.

Ben de yakın akrabalarımı şöyle tanıttım: Annemler üç kardeşirler. Bir dayım, bir de teyzem var. Dayımın eşine "yenge", teyzemin eşine "enişte" derim.

Babamlar da üç kardeşirler. Bir halam, bir de amcam var. Halamın eşine "enişte", amcamın eşine "yenge" derim.

Dayımın, teyzemin, halamın ve amcamın çocukları, benim kuzenlerimdir. Hepsini çok severim.

Eda, yakın akrabalarından hangilerini tanıtmayı unutmuş?

Aşağıdaki şema, Eda'nın yakın akrabaları arasındaki ilişkileri göstermektedir. Şemayı inceleyip noktalı yerlere verilen ifadelerden uygun olanını yazınız ve soruları yanıtlayınız.

halam

dayım

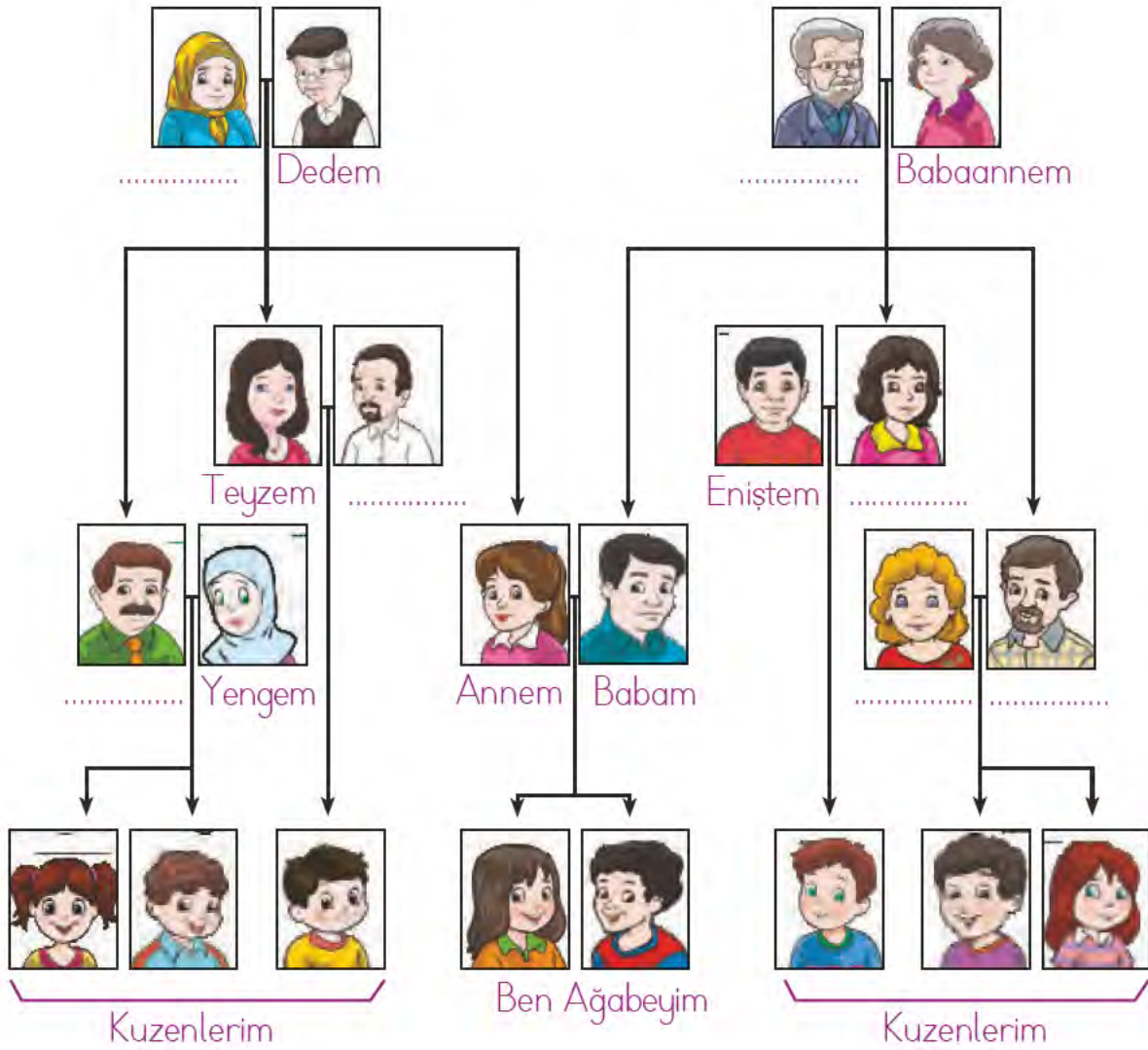
amcam

anneannem

eniştem

yengem

dedem

- Şemaya göre Eda'nın dayısının kaç çocuğu var?
- Eda hangi akrabalarının eşlerine "yenge" diyor?
- Eda'nın ağabeyinin kaç kuzeni var?
- Eda'nın ağabeyi hangi akrabalarının eşlerine "enişte" demelidir?

Akrabalarınızla ne sıklıkta görüşürsünüz?

Biz akrabalarımızla özel günlerde görüşürüz. Doğum günlerinde, düğün ve nişan törenlerinde, bayramlarda bir araya geliriz.

Bizim akrabalarımızdan bazıları başka bir şehirde yaşıyor. Bu akrabalarımızla ancak tatillerde ve özel günlerde görüşebiliriz. Aynı şehirde yaşadığımız yakın akrabalarımızla ise haftada bir görüşürüz. Akrabalarımızla bir arada olmak, onlarla yakın ilişkiler kurmak bizi mutlu eder.

Ailelerde akrabalık ilişkileri çok önemlidir. Akrabaları bir arada tutan değerlere önem verilir. Sevgi, saygı, bağlılık, şefkat, vefa bu değerlerden bazılarıdır.

Sizin ailenizde akrabalık ilişkilerine, akrabaları bir arada tutan değerlere önem verilir mi? Örneklerle açıklayınız.

Ailemizle olduğu gibi akrabalarımızla da güzel ilişkiler kurarız. İlişkilerimiz samimi ve içtendir. Akrabalarımıza sevgi ve saygı gösteririz. Ziyaretlerine gideriz. Akrabalarımızla iş birliği ve dayanışma içinde oluruz. Üzüntülü günlerinde onları yalnız bırakmayız. Mutlu günlerinde yanlarında oluruz. Böylece akrabalık bağlarımızı güçlendiririz.

Ailemizden sonra bize en yakın kişiler akrabalarımızdır. Bu nedenle akrabalarımızla ilişkilerimize gereken önemi vermeliyiz.

• Akrabalarınızla aranızda iş birliği ve dayanışma var mı? Örneklerle açıklayınız.

• İş birliği ve dayanışmanın akrabalık ilişkilerinize sağlayacağı katkılar nelerdir? Arkadaşlarınızla belirleyip yazınız.

.....

.....

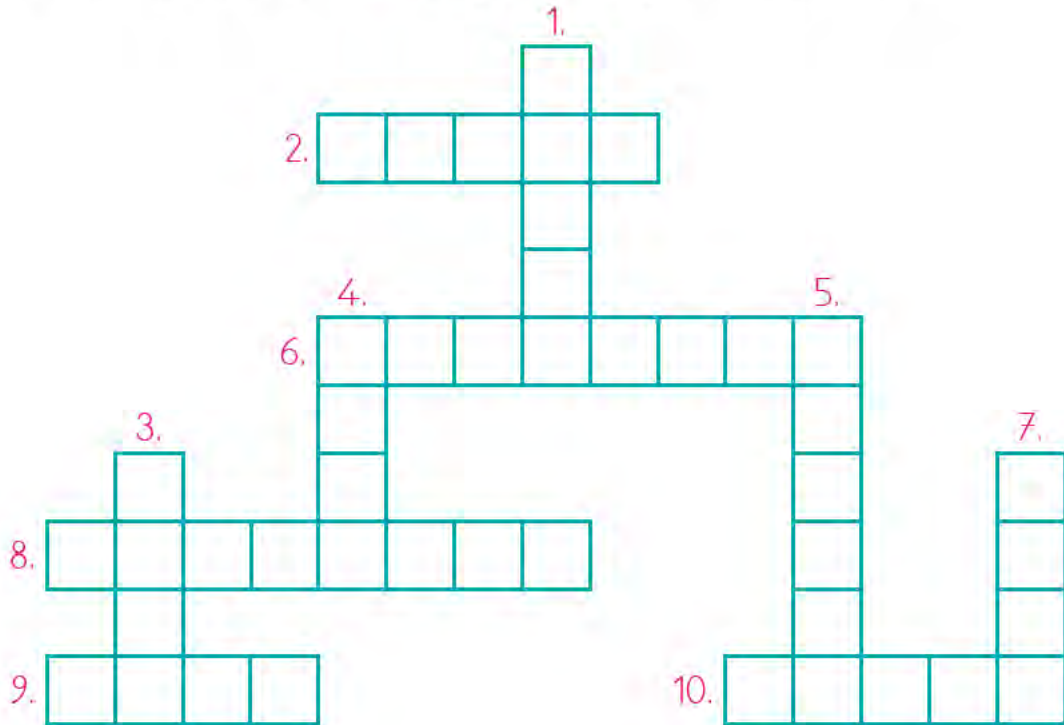
.....

.....

Aşağıdaki açıklamalara uygun akrabalık terimlerini bulmacadaki yerlerine yazınız.

1. Annemizin kız kardeşi. 2. Dayımızın, amcamızın, teyzemizin ya da halamızın çocukları. 3. Babamızın kız kardeşi. 4. Babamızın erkek kardeşi. 5. Teyzemizin veya halamızın eşi. 6. Annemizin annesi. 7. Annemizin veya babamızın babası. 8. Babamızın annesi. 9. Annemizin erkek kardeşi. 10. Dayımızın veya amcamızın eşi.

EVİMİZİN ADRESİNİ BİLİRİM

Evinizin adresini biliyor musunuz? Aile büyüklerinizden birinin telefon numarasını söyleyebilir misiniz?

Hafta sonu, babamla birlikte alışverişe gitmiştik. Eve dönmek için otobüs durağına geldiğimizde bir çocuğun etrafında toplanan kalabalığı fark ettik. Çocuk ağlıyor, etrafında toplananlar da onunla konuşmaya çalışıyorlardı.

Benden daha küçük olan bu çocuk durmaksızın ağlıyordu. Anlaşılan kaybolmuştu. Etrafında toplananlar, çocuğa adresini sordular. "Adresini söylersen seni evine götürebiliriz." dediler. Küçük çocuk söylenenleri duymazlıktan geldi, ağlamaya devam etti.

Çocukla ben bile konuşmaya çalıştım. Ne beni dinledi ne de ağlamaya ara verdi. Çok geçmeden bir polis aracı bulunduğumuz durağa geldi. Araçtan inen polis neler olduğunu sordu. Tam bu anda çocuğun ağlaması birden durdu. Anne ve babasını görmüş kadar sevindi.

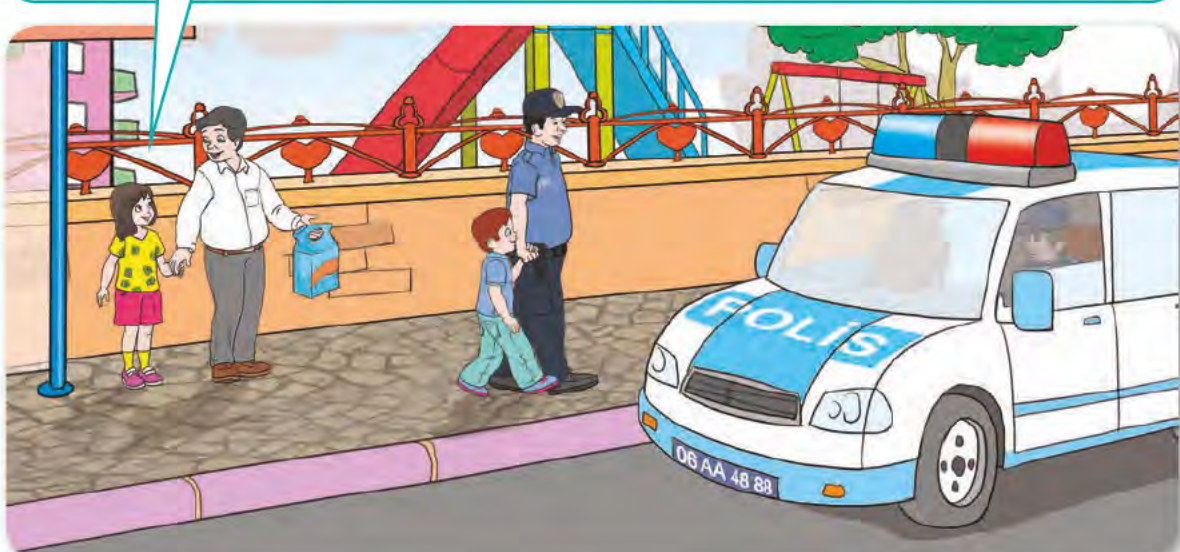
Polis amca, küçük çocuğun başını okşadı. Diğerleri gibi ona nerede oturduğunu sordu. Çocuk, "Adresimi söyleyemiyorum ama cebimdeki kâğıtta yazılı." dedi.

Çocuğun bu sözleri, etrafında toplananları şaşırttı. Kalabalığın arasından bir genç, “Adresini defalarca sorduk, bize söylemedi. Adresini bilsek biz de onu evine götürebilirdik.” dedi. Çocuk, kendinden emin bir tavırla gence yanıt verdi: “Adres bilgilerimi tanımadığım kişilerle paylaşmam ben.”

Çocuğun bu sözleri hepimizi gülümsetti. “Aferin sana.”, “Çocuk haklı.” diyenler oldu. Polis amca, “Haydi, seni evine götürelim.” dediğinde kalabalık da dağıldı.

Bu olayı öğretmenime ve arkadaşlarıma anlatacağım. Ev adresimizi ve senin telefon numaranı sözlü olarak ifade etmeyi de öğreneceğim.

Artık büyüdünüz. Evinizin adresini sözlü veya yazılı olarak eksiksiz ifade edebilirsiniz. Anne veya babanızın telefon numaralarını da söyleyip yazabilmelisiniz.

Adres bilgilerinizde; mahalle, cadde ve sokak adı, bina ve daire numarası bulunmalıdır. Yaşadığınız yerin bulunduğu ilçenin ve ilin adı da adres bilgilerinizdendir.

- Eda'nın yazdığı aşağıdaki adresi inceleyiniz. Adreslerde bulunması gereken bilgileri söyleyiniz.

Huzur Mahallesi, Sevgi Caddesi,
Barış Sokağı, Numara: 16/4
Çankaya/ANKARA

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- Siz de noktalı yerlere ev adresinize ait bilgileri eksiksiz olarak yazınız. Bu bilgileri sözlü olarak arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Aşağıya anne ve babanızın telefon numaralarını yazınız. Yazdığınız telefon numaralarını sözlü olarak da ifade ediniz.

Annemin telefon numarası:

Babamın telefon numarası:

EVDEKİ GÖREV VE SORUMLULUKLARIMIZ

Evde belirli görevleriniz, sorumluluklarınız var mı? Evinizdeki hangi işleri, hangi aile bireyleri yapıyor?

Babam, her evin kuralları olduğunu söyler, "Bu kurallar, aile bireylerinin görevleri ve sorumlulukları ile ilgilidir. Hoşlanmasak da hoşlanmasak da evdeki görevlerimizi ve sorumluluklarımızı yerine getirmeliyiz," der. Evimizin kuralları yazılı değildir ama aile bireyleri olarak bu kuralları bilir, gereğini yaparız.

Eda, evlerinde uydukları kuralları sizin için yazmış. İnceleyiniz.

- Ağabeyim ve ben erken yatar, erken kalkarız.
- Sabah kahvaltılarını ve akşam yemeklerini ailece hazırlar, birlikte yeriz.
- Eve geliş saatlerimize dikkat ederiz. Gecikeceksek aile büyüklerimize haber veriz.
- Evdeki eşyaları özenli kullanır, evimizin düzenini koruruz.
- Evimizdeki kaynakları tutumlu kullanır, para tasarrufu yaparız.
- Kişisel eşyalarımızın, odamızın düzenini sağlarız.
- Evimizi, giysilerimizi temiz tutarız.
- Gürültü yapmaktan, birbirimizi rahatsız edecek davranışlardan kaçınılız.
- Aile bireylerimize karşı saygılı ve anlayışlı oluruz.
- Gerektiğinde aile bireylerimizle yardımlaşılır.
- Evdeki görevlerimizi ve sorumluluklarımızı yerine getirir, evimizin kurallarına uyarız.

- Sizin evinizde bu kurallardan hangileri uygulanıyor?
- Siz evinizde hangi görevleri ve sorumlulukları yerine getiriyorsunuz?

- Aşağıdaki resimleri inceleyiniz. Sizin evinizde bu işlerin kimler tarafından yapıldığını söyleyiniz.

- Sizce evdeki tüm işleri tek bir kişi yaparsa ne olur?
- Siz bu işlerden hangilerini yapabilirsiniz? Neden?

Annem ve babam sabahları işe gidiyor, akşama kadar çalışıyorlar. Eve geldiklerinde de yardımlaşarak ev işlerini yapıyorlar. Evde çok iş olduğundan ağabeyim ve ben de onlara yardımcı oluyoruz.

Hafta sonları bazen balkonu ben süpürürüm, bazen de ağabeyim süpürür. Çiçeklere su verme işini ben üstlendim. Evde biriken çöpleri sokaktaki çöp bidonuna atma işini ise ağabeyim üstlendi. İkimiz de sofranın kurulup kaldırılmasına yardımcı oluruz.

Evimize kanarya almayı ben önermiştim. Bu nedenle kanaryamızın bakımından ben sorumlu olmak istedim. Gerçi bazen bu konuda ağabeyimden yardım istiyorum. Örneğin, kafesin temizliğini birlikte yapıyoruz.

Evde yapmaktan en çok hoşlandığım iş ise yemek yapan aneme mutfakta yardım etmektir. Annem, evimizdeki birçok işin sorumluluğunu üstlenir. Bu nedenle çok yorulduğunu düşünürüm. Evdeki sorumluluklarımı yerine getirirsem onun daha az yorulacağını bilirim.

Odamin, kişisel eşyalarımın düzenini sağlamak evdeki sorumluluklarımdandır. Bu sorumluluklarımda gerektirdiği görevleri eksiksiz yaparım.

Oyun oynadıktan sonra oyuncaklarımı dolabıma ya da oyuncak kutuma koyarım.

Ders çalıştıktan sonra masamı düzenli bir şekilde bırakır, hatta silerim. Kitaplarımı, çantama veya kitaplığıma kaldırırım.

Sabahları uyanınca hemen yatağımı toplarım. Odamin gün boyunca düzenli görünmesine ve temiz kalmasına dikkat ederim. Odamin temizlenmesinde aile büyüklerime yardımcı olurum.

Giysilerimi temiz tutmaya özen gösteririm. Temiz giysilerimi katlayarak ya da askıya takarak dolabıma yerleştiririm. Kirli giysilerimi ortada bırakmam, kirli sepetine koyarım. Ayakkabılarımı çıkarınca fırçalayıp gerekirse boyayarak dolaba kaldırırım.

Sizin evdeki sorumluluklarınız nelerdir? Bu sorumluluklarınızı yerine getirdiğinizi düşünüyor musunuz?

Bizler ailemizin huzuru ve mutluluğu için evdeki görevlerimizi ve sorumluluklarımızı yerine getiririz. Gerçekleştiremediğimiz bir sorumluluğumuz olursa bu konuda aile bireylerimizi bilgilendiririz.

- Gerçekleştiremediğiniz görevleriniz ve sorumluluklarınız için neden aile bireylerinizi bilgilendirmelisiniz?
- Aşağıdaki anlatımlardan doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.
 - (...) Yardımlaşma olursa evdeki işler daha çabuk biter.
 - (...) Ütü yapmak çocukların görevidir.
 - (...) Evimizde hepimizin sorumlulukları vardır.
 - (...) Bir öğrencinin en önemli sorumluluğu derslerine çalışmaktır.
 - (...) Evdeki her işi annemiz ve babamız yapmalıdır.
 - (...) Çocuklarının yatağını toplamak annelerin sorumluluğudur.
 - (...) Her aile bireyi evde üstlendiği sorumlulukların gerektirdiği görevleri yerine getirmelidir.
 - (...) Giysilerini temiz ve düzenli tutmak çocukların sorumluluğu değildir.
 - (...) Odasının, çalışma masasının, oyuncaklarının düzenini sağlamak çocukların görevidir.
 - (...) Ayakkabılarının bakımını yapmak çocukların evde üstlenebilecekleri sorumluluklardandır.
 - (...) Sorumluluklarımızı yerine getirmemiz ailemizin mutluluğuna katkı sağlar.

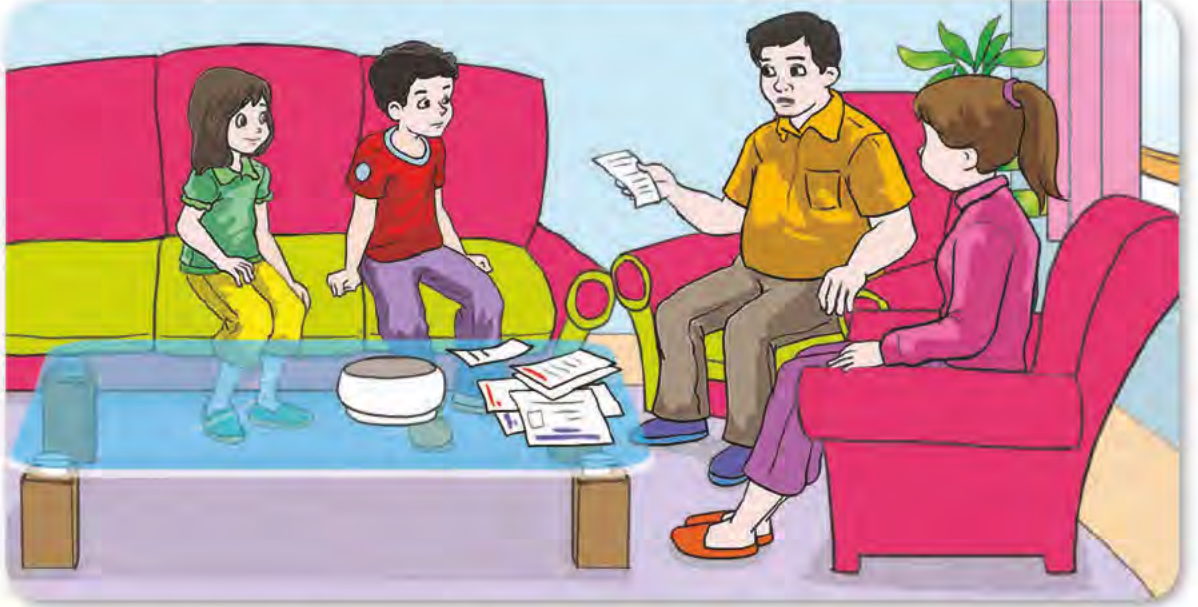
KAYNAKLARI TASARRUFLU KULLANMA KARARI ALDIK

Evinize gelen elektrik ve su faturalarını gördünüz mü? Faturalarınızın tutarı hakkında evinizde neler konuşulur?

Annem ve babam, maaşlarını alınca hesap yaparlar. Faturalarımızın ve zorunlu harcamalarımızın tutarlarını öderler. Kalan parayı da ihtiyaçlarımız için ayırırlar.

Dün akşam yine hesap yapıyorlardı. Babam, "Bu ay giderlerimiz artmış. Galiba kaynakları kullanırken tutumlu olmadık." dedi.

Konuşmaları dikkatimizi çekince ağabeyimle yanlarına gittik. Faturalara bakan annem, "Su, elektrik, doğal gaz faturalarımızın toplam tutarı geçen aydan yüksek değil." dedi. Ben de "Demek ki kaynakları tutumlu kullanmışız." diyerek atıldım. Babam gülümsedi ve şunları söyledi: "Evet, enerji kaynaklarını tutumlu kullanmışız. Bu konuda hepimize teşekkür ederim ama bir de diğer kaynakları nasıl kullandığımıza bakalım."

Sizce evde kullandığımız diğer kaynaklar neler olabilir?

Babam, konuşmasını şöyle sürdürdü: "Bitkiler ve hayvanlar, besinlerimizi elde ettiğimiz kaynaklardır. Bunları satın alırken ödediğimiz para da bir kaynaktır. Bu kaynakları da tutumlu kullanmamız gerekir. Örneğin, tüketebileceğimizden fazlasını satın aldığımız meyve ve sebzeler çürür. Yiyebileceğimizden fazlasını pişirdiğimiz yemekler bozulur. Bayatladığı, küflendiği için çöpe attığımız ekmekleri de unutmamalym. Burada sadece bitkisel kaynakları, paramızı değil; ekmekleri yapan insanların emeklerini, kullanılan enerjiyi de çöpe atıyoruz."

Babamın bu sözleri hepimizi düşündürdü. Evimizdeki kaynakları nasıl daha tutumlu kullanabileceğimiz hakkında konuşmaya başladık. Kaynakları tutumlu kullanmak için ailece bazı kararlar aldık. Amacımız, giderlerimizi azaltıp birikimlerimizi artırmaktı. Aldığımız kararları uygulayıp sonucu değerlendireceğiz.

- Sizce Eda ve ailesi evlerindeki kaynakları tutumlu kullanma konusunda neler konuşmuşlardır? Tahmin ediniz.
- Aşağıdaki resimleri inceleyip ilgili açıklamaları okuyunuz. Edaların, kaynakları tutumlu kullanmak için aldıkları kararları öğreniniz.

Gereksiz yanan lambaları söndürelim. Aynı odada birden fazla aydınlatma aracı kullanmaktan kaçınalım. Elektrikle çalışan araçları açık bırakmayalım. Böylece elektrik faturamızın tutarını azaltabiliriz.

İşimiz bitince muslukları kapatalım. Damlatan muslukları onaralım. Çamaşır ve bulaşık makinelerini tam olarak doldurmadan çalıştırmayalım. Böylece su faturamızın tutarı azalacaktır.

Sıcak su elde etmek, yemek pişirmek, evimizi ısıtmak için kullandığımız doğal gazı boşa harcamayalım. Doğal gazı gerektiği kadar kullanalım. Böylece doğal gaz faturamızın tutarını azaltabiliriz.

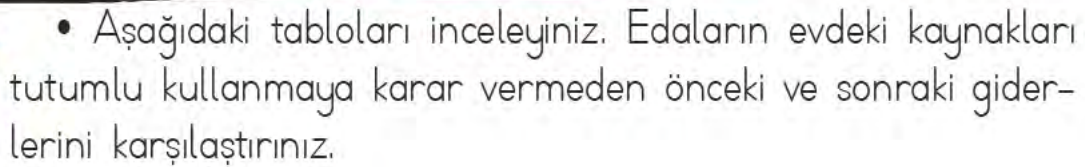
Tüketebileceğimiz kadar sebze, meyve, ekmek satın alalım. Satın aldığımız yiyecekleri bozulmadan tüketelim. Tabağımıza yiyebileceğimiz kadar yemek alalım. Böylece gıda giderimiz azalacaktır.

Temizlik malzemelerini gereğinden fazla kullanmayalım. Böylece hem temizlik malzemesi giderimizi azaltır hem de çevreyi korumuş oluruz.

- Sizin ailenizde, tutumlu olmaya dikkat edilir mi? Bu konuda neler yaparsınız?
- Ailenizle ilgili konularda karar alma süreçlerine siz de katılırmısınız? Örnekler veriniz.

Giderlerimiz	Tutarları (TL)
Elektrik faturası	
Su faturası	
Doğal gaz faturası	
Gıda harcamaları	
Diğer harcamalar	

Giderlerimiz	Tutarları (TL)
Elektrik faturası	
Su faturası	
Doğal gaz faturası	
Gıda harcamaları	
Diğer harcamalar	

- Edaların giderlerindeki azalma miktarını aşağıdaki tabloda gösteriniz.

Giderlerimiz	Azalma Miktarı (TL)
Elektrik faturası	
Su faturası	
Doğal gaz faturası	
Gıda harcamaları	
Diğer harcamalar	

KİMİN YARDIMA İHTİYACI VAR?

Yardımlaşmayı, aile yaşantınızdan bir örnekle açıklayabilir misiniz?

Bugün, yardımlaşmayı aile yaşantımızdan örneklerle açıklayarak derse başladık.

Batu şunları anlattı: "Babam her sabah işe gider. Annem, ev hanımıdır ama bizler için evde çok çalışır ve yorulur. Bu nedenle babam, anneme yardım eder. Böylece annemin de biraz dinlenmesini sağlar."

Batu'nun ardından Ayşe söz aldı: "Benim annem de babam da çalışıyorlar. Annemin ev işleri için fazla zamanı kalmıyor. Bu nedenle hepimiz anneme ev işlerinde yardımcı oluyoruz." dedi.

Son olarak Doruk söz aldı ve şunları söyledi: "Anneannem bizimle birlikte yaşıyor. Annem ve babam çalıştıkları için yemeklerimizi anneannem yapıyor. Kardeşimle de ilgilenerek bizlere yardımcı oluyor."

Her ailede, bireylerin yaptıkları işler farklı olabilir. Ancak yardımlaşma her ailede olmalıdır.

Öğretmenimiz, açıklamalarını şöyle sürdürdü: "Yardıma ihtiyaç duyan aile bireylerimize karşı duyarlı olmalıyız. Evde sorumluluklar olarak onlara yardım etmeliyiz. Sorumluluklarını gerçekleştirmekte zorlanan aile bireylerimizin işlerini kolaylaştırmalıyız."

Akrabalarınızla, komşularınızla, arkadaşlarınızla hangi konularda yardımlaşıyorsunuz?

Aile bireylerimize olduğu gibi akrabalarımıza, komşularımıza, arkadaşlarımıza da gerektiğinde yardımcı olmalıyız.

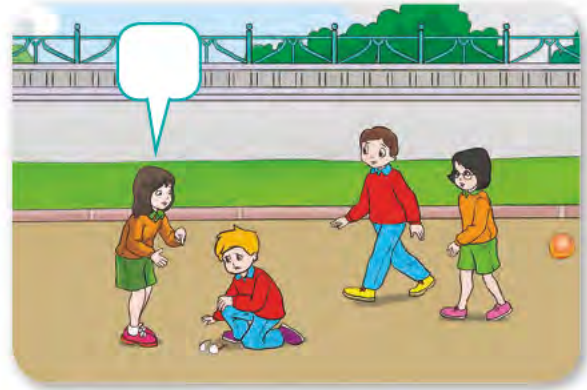

Yakın çevremizdeki yardıma ihtiyaç duyan tüm insanlara karşı duyarlı olmalıyız. Hasta, hamile, yaşlı, özel gereksinimli kişilere yardımcı olmayı alışkanlık hâline getirmeliyiz.

Aşağıdaki resimleri inceleyiniz. Eda'nın çevresindeki kişilere hangi konularda yardım teklifinde bulunduğunu listeden belirleyiniz. Bu teklifin numarasını ilgili konuşma balonuna yazınız.

- ①. Karşıya geçmenize yardım etmemizi ister misiniz? ②. Paketlerinizi taşımanıza yardım edelim. ③. Bir ihtiyacın varsa kantinden alabilirim. ④. Buyrun, siz oturun. ⑤. Nöbetçi öğretmene durumu haber vermemi ister misin?

GÜNLÜK PLANIMI UYGULUYORUM

Aşağıdaki resimleri inceleyiniz. Resimlerdeki çocukların neler yaptıklarını zamanını da belirterek anlatınız. Sizce bu çocuklar günlük işlerini doğru zamanda yapıyorlar mı? Söyleyiniz.

Bir gün içinde yaptıklarınızı düşününüz. Bu işlerden bazılarını belli zamanlarda yaparsınız. Örneğin geceleri uyur, sabah uyanınca kahvaltı edersiniz.

Bir gün içerisinde yapacağınız işleri planlamanız gerektiğini biliyor olmalısınız. Günlük planınızda ders çalışma, dinlenme, uyuma, beslenme, oyun oynama, kitap okuma gibi işlere yer vermelisiniz. Aileniz ve arkadaşlarınızla nitelikli zaman geçirme, kitle iletişim araçlarını kullanma gibi işleri de planlamalısınız. Böylece hangi işleri, ne zaman yapacağınızı bilirsiniz ve zamanınızı doğru kullanırsınız.

Planlı yaşamak size neler kazandırır?

• Aşağıdaki resimlerde günlük planınızda yer vermeniz gereken işlerden bazıları verilmiştir. Bu işleri yaptığınız zamanları düşününüz. Bu zamanları, saatlere akrep ve yelkovan çizerek belirtiniz.

Başlangıç

Başlangıç

Bitiş

Başlangıç

Bitiş

Başlangıç

Bitiş

Başlangıç

Bitiş

Başlangıç

Bitiş

Başlangıç

Bitiş

Başlangıç

Bitiş

Başlangıç

• Günlük planınızda bu işler için ne kadar süre ayırıyorsunuz?

Günlük planınızda, yapacağınız işlere yeterli süre ayırmalısınız. İşlerinizi öncelik sırasına koymanız da çok önemlidir. Örneğin önce ders çalışıp sonra oyun oynarsanız okulda başarılı olursunuz.

- Aşağıdaki her boyalı kutucuk bir saatlik süreyi ifade etmektedir. Eda'nın, resimlerdeki işlere ayırdığı süreleri karşılaştırınız. Bu sürelerin uygun olup olmadığını belirtiniz.

--	--

--	--

--	--

--

--

--

- Gün içerisinde planladığınız işleri uyguluyor musunuz? Bu işleri planınıza uygun sürede mi gerçekleştiriyorsunuz? Açıklayınız.

İSTEK VE İHTİYAÇLARIMIZ

Ailenizde alışveriş öncesi liste hazırlanır mı? Sizce alışveriş listesi hazırlanırken nelere dikkat edilmelidir?

Evimizin alışverişlerini annem ve babam gerçekleştirirler. Gıda, temizlik maddesi gibi ihtiyaçlarımızı listeleyerek alışverişe giderler. Alışverişlerini bu listeye göre yaparlar. Böylece aile bütçemize uygun olarak ihtiyaçlarımızı karşılarlar.

Ağabeyim ve ben de okulla ilgili ihtiyaçlarımızı, isteklerimizi listeleriz. Önceliğin isteklerimizin değil, ihtiyaçlarımızın olduğunu biliriz. Listeye yazdığımız ihtiyaçlarımızı, ürünlerin yanına yıldız çizerek belirtiriz. İsteklerimiz için herhangi bir işaretleme yapmayız. Böylece annem ve babam öncelikle ihtiyaçlarımızı, aile bütçemiz uygunsa isteklerimizi satın alırlar.

Kareli defter ★

Silgi ★

Sulu boya ★

Kalemlik

Not defteri

İstek ve ihtiyaçlarınızı niçin öncelik sırasına göre listelemeniz gerekir?

Resimlerdeki aile bireylerinin ifade ettikleri istek ve ihtiyaçlarını öğreniniz. Bunları, öncelik sırasına göre ilgili listelere yazınız. İhtiyaçları, yanlarına yıldız çizerek belirtiniz.

Bana kırmızı kurdeleli bir toka alabilir miyiz?

Diş macunumuz bitmek üzere...

Televizyon kumandasının pili bitmiş.

Ayaklarım büyümüş, ayakkabılarım ayağımı sıkıyor.

Ben de mavi renkli bir spor ayakkabısı istiyorum.

Benim de çantam oldukça yıpranmış. Yenisini almalıyım.

Çalışma masamız için bir lamba alabilir miyiz?

Ben okul çantamı beğenmiyorum. Yenisini alır mıyız?

Okuma gözlüğüm kırıldı. Yenisini alabilecek miyiz?

2. ÜNİTE

KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki soruları, uygun akrabalık terimlerini yazarak yanıtlayınız.

1. Annemizin kız kardeşi kimdir?
2. Babamızın kız kardeşi kimdir?
3. Dayımızın eşi kimdir?
4. Dayımızın çocuğu kimdir?
5. Annemizin erkek kardeşi kimdir?

B. Noktalı yerlere verilen sözcüklerden uygun olanını yazarak cümleleri tamamlayınız.

isteklerimizi

vefa

dayanışma

ihtiyaçlarımızı

yardım

akrabalarımız

1., akrabalarımızla aramızdaki sevgiyi sürdürmemizi sağlar.
2. Annemizin ve babamızın aileleri, yakındır.
3. Öncelikle değil, karşılamamız gerekir.
4. Aile bireyleri ve akrabalar, birbirlerine her konuda etmelidirler.
5. Akrabalar arasındaki akrabalık ilişkilerini geliştirir.

C. Aşağıdaki soruların doğru yanıtlarını işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi adres bilgilerinde bulunmaz?
A) Sokak adı
B) Cadde adı
C) Telefon numarası

2. Aşağıdakilerden hangisi, çocukların evdeki sorumluluklarından biri **değildir**?

- A) Mutfağı ve banyoyu temizlemek
- B) Odasını ve çalışma masasını temiz tutmak
- C) Oyuncaklarını ve eşyalarını düzenli tutmak

3. Aşağıdaki atasözlerinden hangisi “tutumlu olmak” ile ilgili **değildir**?

- A) Azı karar, çoğu zarar.
- B) Yalancının evi yanmış, kimse inanmamış.
- C) Güvenme varlığa, düşersin darlığa.

4. Aşağıdakilerden hangisi, evdeki kaynakları tutumlu kullanmayla ilgili **yanlış** bir anlatımdır?

- A) Gereğinden fazla diş macunu kullanmamalıyız.
- B) Üç öğün yemek yememeliyiz.
- C) Gereksiz yiyecekleri satın almamalıyız.

5. “Tutumlu olmak” aşağıdakilerden hangisi **değildir**?

- A) Gereksiz harcamalardan uzak durmaktır.
- B) İhtiyacımız kadar para harcamaktır.
- C) Para harcamamaktır.

6. Aşağıdaki işlerden hangisi için günlük planınızda daha fazla zaman ayırmalısınız?

- A) Aileyle nitelikli zaman geçirmek
- B) Kitle iletişim araçlarını kullanmak
- C) Uyumak

7. Açıklamalarına göre hangi öğrenci, ihtiyaç duyan insanlara karşı duyarlıdır?

A) Yaşlı bir amcanın otobüsten inmesine yardım ettim.

B) Beslenme çantama koymak için marketten süt aldım.

C) Aile bireylerimle nitelikli zaman geçirdim.

Ç. Aşağıdaki açıklamalardan doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

(....) 1. Kaynaklarımızı bilinçli kullandığımızda faturalar için daha az para öderiz ve aile bütçesine katkı sağlarız.

(....) 2. Suyu, elektriği, yakıtı ve besin maddelerini gerektiği kadar kullanmalıyız.

(....) 3. Aile içi karar alma süreçlerine çocuklar katılmazlar.

(....) 4. Çocuklar da tutumlu olarak aile bütçesine katkı sağlayabilirler.

(....) 5. Uykuya, oyuna ve ders çalışmaya eşit zaman ayırmalıyız.

(....) 6. İsteklerimizi ve ihtiyaçlarımızı öncelik sırasına göre listeliyoruz.

D. Akrabaları bir arada tutan değerleri defterinize yazıp açıklayınız.

3. ÜNİTE

SAĞLIKLI HAYAT

SAĞLIKLI BÜYÜYELİM VE GELİŞELİM

Sağlıklı büyüyüp geliştiğinizi düşünüyor musunuz? Neden?

Eda, öğretmenlerinin konuyla ilgili açıklamalarını defterine yazmış. Eda'nın yazdıklarını okudukça siz de konuyla ilgili düşüncelerinizi belirtiniz.

Sağlıklı büyümek ve gelişmek için düzenli ve dengeli beslenmeliyiz. Düzenli ve dengeli beslenirsek boyumuz uzar, kilomuz gelişimimize uygun olarak artar.

- Dengeli beslenmek için nelere dikkat ediyorsunuz?
- Besinlerinizin sağlıklı ve temiz olmasını nasıl sağlıyorsunuz?
- Kişisel bakımınızı sağlamak için neler yapıyorsunuz?

Sağlıklı büyümek ve gelişmek için kişisel bakımımıza, temizliğimize önem vermeliyiz. Hastalıklardan korunmak için kişisel bakımımızı düzenli olarak yapmalıyız. Vücudumuzun, giysilerimizin, eşyalarımızın temiz olmasını sağlamalıyız.

Ellerinizi ne sıklıkta, nasıl yıkamanız gerektiğini açıklayınız.

Ellerimiz, günlük yaşantımızda en sık kullandığımız organımızdır. Bu nedenle en çok kirlenen organımız da ellerimizdir. Ellerimizin temizliğini sağlayamazsak hastalıklardan korunamayız.

Uzamış tırnaklar, hastalıklara neden olan mikropların yerleşmesi için oldukça uygundur. Bu nedenle fazla uzatmadan tırnaklarımızı kesmemiz gerekir.

Ayaklarımız bütün gün çorap ve ayakkabı içerisinde havasız kalır. Bu durum kötü kokulara ve hastalıklara yol açabilir. Sağlığımız için ayaklarımızı her akşam yıkamalı, çoraplarımızı her gün değiştirmeliyiz.

Başkalarının terliklerini, çoraplarını ve ayakkabılarını giymeniz gerekir. Bunun nedenini söyleyiniz.

Terlemek ve çevredeki tozlar, saçlarımızın ve vücudumuzun kirlenmesine neden olur. Bu nedenle olabildiğince sık banyo yapmalı, banyodan sonra temiz iç çamaşırları giymeliyiz.

- Hangi sıklıkta banyo yaparsınız?
- Başkasının havlusunu, tarağını kullanır mısınız? Neden?

Sağlıklı ve temiz olmak için dişlerimizi düzenli olarak fırçalamalıyız. Dişlerimizi tekniğine uygun fırçalamaya dikkat etmeliyiz.

- Günde kaç kere dişlerinizi fırçalıyorsunuz? Dişlerinizi tekniğine uygun olarak nasıl fırçalamanız gerektiğini açıklayınız.
- Sizce hangi resimdeki çocuk dinlenmiş olarak uyanacaktır? Neden?

- Günde kaç saat uyuyorsunuz?

Sağlıklı büyümek ve gelişmek için yeterince dinlenmeye dikkat etmeliyiz. Bütün gün hareket eden vücudumuzun dinlenmeye ihtiyacı olduğunu unutmamalıyız. Dinlenmek için yeterince uymalıyız. Yeterince uyursak ertesi sabah zinde uyanırız. Uyku, aynı zamanda büyümemizi hızlandırır.

Akşamları televizyon karşısında uyursak vücudumuz tam olarak dinlenemez. Kendi yatağımızda, ışıkları söndürüp uyumayı tercih etmeliyiz.

Uyku dışında, ilgi duyduğumuz etkinlikler de bizi dinlendirir. Dinlenmek için müzik, resim, kitap okuma, satranç gibi etkinliklere zaman ayırmalıyız.

Siz dinlenmek için hangi etkinlikleri yapmayı tercih ediyorsunuz?

Sizce oyun ve fiziki etkinlikler dersinin yararları nelerdir?

Sağlıklı büyümek ve gelişmek için vücudumuz hareket etmelidir. Oyun oynamak ve günlük etkinliklerimiz, vücudumuza yeterli hareketi sağlamaz. Bu nedenle spor da yapmamız gerekir. Spor yapmak kaslarımızın gelişmesini, boyumuzun uzamasını sağlar. Yaşımıza uygun sporları yaparsak daha sağlıklı büyürüz ve gelişiriz.

Resimleri inceleyip yaşınıza uygun sporları öğreniniz. Bunlardan hangilerine ilgi duyduğunuzu, hangisini yapmayı tercih ettiğinizi belirtiniz.

- Hangi resimdeki çocuğun yaptığı iş, kişisel bakımla ilgili değildir? İşaretleyiniz.

- Hangi resimdeki çocuğun davranışı sağlıklı büyüüp gelişmesini sağlamaz? İşaretleyiniz.

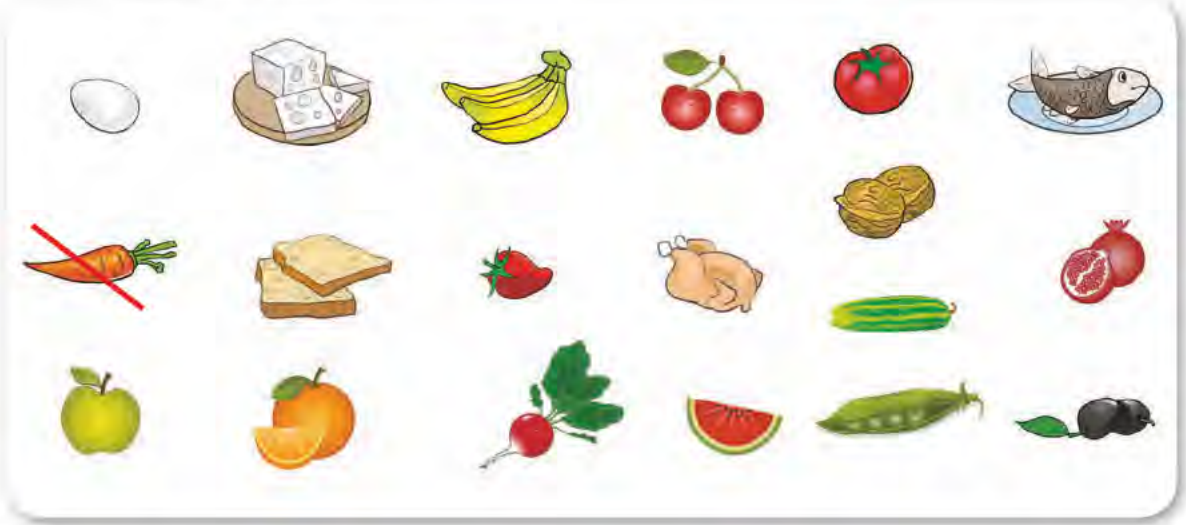
- Aşağıdaki anlatımlardan doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

- (....) Kişisel bakımımıza özen gösterirsek sağlıklı büyüüp gelişiriz.
- (....) Sağlıklı büyümek ve gelişmek için olabildiğince az uyumalıyız.
- (....) Dengeli beslenirsek boyumuz uzar, kilomuz azalır.
- (....) Spor yaptığımızda kendimizi daha güçlü ve mutlu hissederiz.
- (....) Sağlıklı büyüüp gelişmek için dengeli beslenmemiz yeterlidir.
- (....) Çocuklar bütün sporları yapabilirler.

ÖĞÜN LİSTESİ HAZIRLAYALIM

- “Dengeli beslenme” ve “düzenli beslenme” nedir? Açıklayınız.
- Resimlerdeki besinlerin adlarını bulmacadan bulup örnekteki gibi renklendiriniz. Renklendirmediğiniz kutucuklardaki harfleri sırasıyla yazarak şifreyi öğreniniz.

D	E	N	H	A	V	U	Ç	G	M	U	Z	E	L	İ
B	A	L	I	K	V	N	A	R	E	Ç	İ	L	E	K
D	Y	U	M	U	R	T	A	Ü	K	İ	R	A	Z	Z
E	L	M	A	E	Z	E	Y	T	İ	N	T	U	R	P
C	E	V	İ	Z	S	A	L	A	T	A	L	I	K	N
L	E	K	M	E	K	İ	P	O	R	T	A	K	A	L
B	E	Z	E	L	Y	E	T	A	V	U	K	B	E	S
L	E	N	M	P	E	Y	N	İ	R	E	L	İ	Y	İ
D	O	M	A	T	E	S	Z	K	A	R	P	U	Z	•

Şifre: _____

Geçen yıl dengeli ve düzenli beslenmemiz gerektiğini öğrenmiştik. Düzenli beslenmek için günde üç ana, iki ara öğün yemek yiyoruz. Dengeli beslenmek için her öğünde hem bitkisel hem de hayvansal besinler tüketiyoruz. Bu besinlerin vücudumuz için yararlarını hatırlıyor musunuz?

Sebzeler, meyveler bizi hastalıklardan korur.

Tahıllardan yapılan ekmek, makkarna, pilav gibi besinler bize enerji verir.

Baklagiller, et türleri, yumurta hem gelişmemizi hem de hastalıklardan korunmamızı sağlar.

Süt ve süt ürünleri kemiklerimizin, dişlerimizin gelişimi için gereklidir.

Kuru yemişler ise hem bize enerji verir hem de zihinsel gelişimimize katkıda bulunur.

Gün içinde uygun öğünlerde bu besin türlerinden tüketmemiz gerekir. Böylece sağlıklı bir şekilde büyüyüp gelişebiliriz.

Sabah kahvaltısında tükettiğimiz besinleri türlerine göre listeledik.

Eda'nın Listesi

1. Domates, salatalık, zeytin, reçel
2. Ekmek
3. Yumurta
4. Süt, peynir
5. Ceviz

Mete'nin Listesi

1. Zeytin, domates, pekmaz, portakal suyu
2. Ekmek
3. Yumurta
4. Peynir, tereyağı
5. Badem

Eda ve Mete'nin listelerini inceleyiniz. Sabah kahvaltısında dengeli beslenip beslenmediklerini söyleyiniz.

Okuldaki beslenme saatinde ilk ara öğünümü yedim. Menüde annemin pişirdiği kıymalı börek, ayran, kuru meyve ve kuru yemiş karışımı vardı. Fark ettiniz mi, bu öğünde de her besin türünden tükettim.

Öğle yemeğinde okulumuzun yemekhanesindeydik. Farklı besin türlerinden seçerek oluşturduğumuz menüleri afiyetle yedik.

Eda'nın Menüsü

Mercimek çorbası
Patatesli tavuk
Bulgur pilavı
Salata

Selin'in Menüsü

Yoğurt çorbası
Sebzeli köfte
Makarna
Sütlac

Meté'nin Menüsü

Domates çorbası
Etli kuru fasulye
Pirinç pilavı
Cacık

Eda, Selin ve Meté'nin oluşturdukları menüleri inceleyiniz. Oluşturdukları menülerde hangi besin türlerine yer verdiklerini söyleyiniz. Bu menüler akşam yemeklerinde tüketilebilir mi?

Unutmayın! Beslenmek, karın doyurmak ya da canınızın çektiği şeyleri yemek içmek değildir. Sağlıklı büyümek ve gelişmek için doğru beslenmelisiniz. Vücudunuzun gereksinimi olan besinleri yeterli miktarlarda ve uygun zamanlarda yemeli, içmelisiniz.

Sizce aşağıdaki çocuklardan hangisi dengeli beslenmiştir? Nedenini söyleyiniz.

Dengeli beslenen çocuklar sağlıklı, hareketli ve güçlü olurlar. Yaşlarına uygun olarak gelişir ve sık hasta olmazlar. Dengeli beslenmeyen çocuklar ise aşırı şişman ya da zayıf olurlar. Zor hareket ederler, çabuk yorulurlar. Zamanla başarıları azalır ve sık hasta olurlar.

- Bir hafta boyunca ana öğünlerde tüketebileceğiniz menüler oluşturup aşağıdaki tabloya yazınız.

Günler	Kahvaltı	Öğle Yemeği	Akşam Yemeği
Pazartesi			
Salı			
Çarşamba			
Perşembe			
Cuma			
Cumartesi			
Pazar			

- Tabloyu inceleyip oluşturduğunuz menülerin dengeli beslenmeye uygun olup olmadığını söyleyiniz. Bu menülerle tüm besin türlerinden yeterince tüketebileceğinizi düşünüyor musunuz?

YEMEKTE GÖRGÜ KURALLARI

- Yemek yerken bazı görgü kurallarına uymanız gerektiğini biliyor olmalısınız. Bildiğiniz kurallar nelerdir?
- Sizce bu kurallar neden konulmuştur?

Eda ve annesi, bir tanıdıklarına yemeğe davetliydi. Yemekte, anneler ve çocukları vardı.

Eda bu davette, yemek yerken görgü kurallarına uyulmasının önemini daha iyi anladı. Çünkü yemeğe katılan diğer çocuklar, uymaları gereken görgü kurallarını bilmiyorlardı.

Resimdeki çocukların hangi görgü kurallarına uyduklarını, hangilerine uymadıklarını söyleyiniz.

Yemekhane, lokanta, pastane, misafirlik gibi sosyal ortamlarda ve evde yemek yerken görgü kurallarına uymalıyız. Bu kurallara uymazsak çevremizdeki kişiler rahatsız olabilir. Bu da istenmeyen bir durumdur.

Aşağıda, yemekte uyulması gereken bazı görgü kuralları verilmiştir. Bu kuralları öğrenip nedenleri hakkında arkadaşlarınızla konuşunuz.

- Sofrada oyun oynamamalı, başka şeylerle ilgilenmemeliyiz.
- Yemek sırasında yerimizden kalkmamalıyız.
- Başkasına ait tabak, bardak, çatal, kaşık gibi eşyaları kullanmamalıyız.
- Servis tabağından yiyecek alırken kendi çatalımızı veya kaşığımızı değil, servis kaşığını kullanmalıyız.
- Ağızımızı çok doldurmamalı, lokmalarımızı ağızımız kapalı olarak çiğnemeliyiz.
- Ağızımızı şapırdatmamalıyız.
- Ağızımızda yemek varken konuşmamalıyız.
- Yemek yerken sık sık ağızımızı peçeteyle silmeliyiz.

Resimlerdeki çocukların uydukları ve uymadıkları görgü kuralları nelerdir?

Bazı görgü kurallarına evde ve misafirlikte yemek yerken uymamız gerekir. Bu kurallar şunlardır:

- Sofranın kurulmasına yardım etmeliyiz.
- Sofraya oturmakta geç kalmamalıyız.
- Yemeğe başlamak için servis yapan kişiyi beklemeliyiz.
- Servisi yapılan her yemekten az da olsa yemeliyiz. Tabağımızda yemek bırakmamalıyız.
- Yemekten sonra sofranın kaldırılmasına yardım etmeliyiz.
- Yemeği yapan kişiye "Eline sağlık." diyerek teşekkür etmeyi unutmamalıyız.

- Resimlerdeki aile bireylerinin uydukları ve uymadıkları görgü kuralları nelerdir?

- Yemek yerken uyduğunuz başka görgü kuralları var mı? Bu kurallar nelerdir?

Noktalı yerlere verilen sözcüklerden uygun olanı yazarak aşağıdaki cümleleri tamamlayınız. Yemek yerken uymanız gereken bu kuralları da öğreniniz.

israfı

peçeteyle

tabağımıza

kaşıkla

dirseklerimizi

çatalla

lokmalara

birlikte

- Yemek yemeye sofradakilerle başlamalıyız.
- yiyebileceğimiz kadar yemek almalı, tabağımızı fazla doldurmamalıyız.
- Yemekleri elle değil, çatal ve kaşık kullanarak yemeğe dikkat etmeliyiz. Çorba, yoğurt gibi yiyecekleri; salata, pilav gibi yiyecekleri yemeliyiz.
- Sofrada dik oturmalı, masaya dayamamalıyız.
- Yemeğimizi küçük hâlinde çatal veya kaşıkımıza almalıyız.
- Ekmeği ısırarak değil, lokmalar hâlinde kopararak yemeliyiz. Ekmek yapmamalıyız.
- Sofrada öksürürken, hapşırırken ağızımızı kapatmalıyız.

Resimlerdeki çocukların uydukları ve uymadıkları görgü kuralları nelerdir?

SAĞLIK İÇİN TEMİZLİK

- Temiz olmak için neler yapıyorsunuz? Sadece vücudunuzun temiz olması yeterli midir? Düşüncelerinizi söyleyiniz.
- Banyo yaptıktan sonra, kirli çamaşırlarınızı ve elbiselerinizi giyer misiniz? Neden?
- Evinizin, odanızın, yatağınızın temizliğini sağlamak için nelere dikkat edersiniz?

Sağlıklı olmak, sağlığımızı korumak için kişisel temizliğimize dikkat ederiz. Ancak sadece vücudumuzun temiz olması yeterli değildir. Kullandığımız eşyaların, yaşadığımız çevrenin de temiz olması gerekir.

Hem evdeki düzeni korumak hem de sağlıklı olmak için evimizi kirletmemeye özen gösteririz. Evimizi temiz tutmak için gerekenleri yaparız. Odamızı ve evimizi, aile bireylerimizle birlikte temizleriz.

- Siz evinizi temiz tutmak için nelere dikkat edersiniz?
- Odanızın temizliğiyle ilgili olarak evde hangi görevleri üstlendiniz?

• Sizce resimlerdeki sokağı ve çocuk parkını kimler kirletmiştir? Bu görüntülerin oluşmaması için neler yapılmalıdır?

• Böylesine kirli yerlerde oyun oynamak ister misiniz? Neden?

Yaşadığımız çevrenin temiz olmasının sağlığımız üzerindeki etkileri büyüktür. Temiz olmayan bir çevrede yaşamak sık sık hastalanmamıza neden olur. Çevremizi temiz tutmak ise hepimizin görevidir.

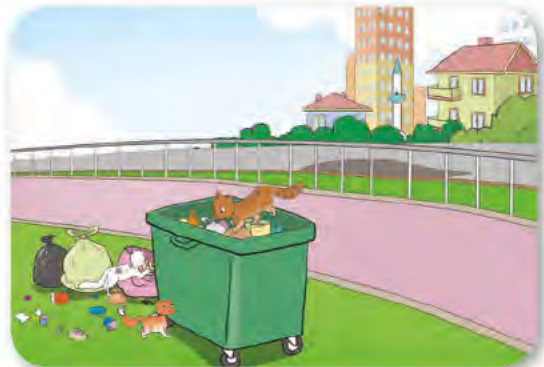

Evimizin, okulumuzun bulunduğu mahallemizi komşularımızla paylaşıyoruz. Mahallemizdeki sokaklar, parklar, otobüs durakları komşularımızla ortak kullandığımız alanlardır. Ortak alanları temiz tutmak birbirimize karşı sorumluluğumuzdur. Ayrıca sağlığımızı korumamız için bir gerekliliktir.

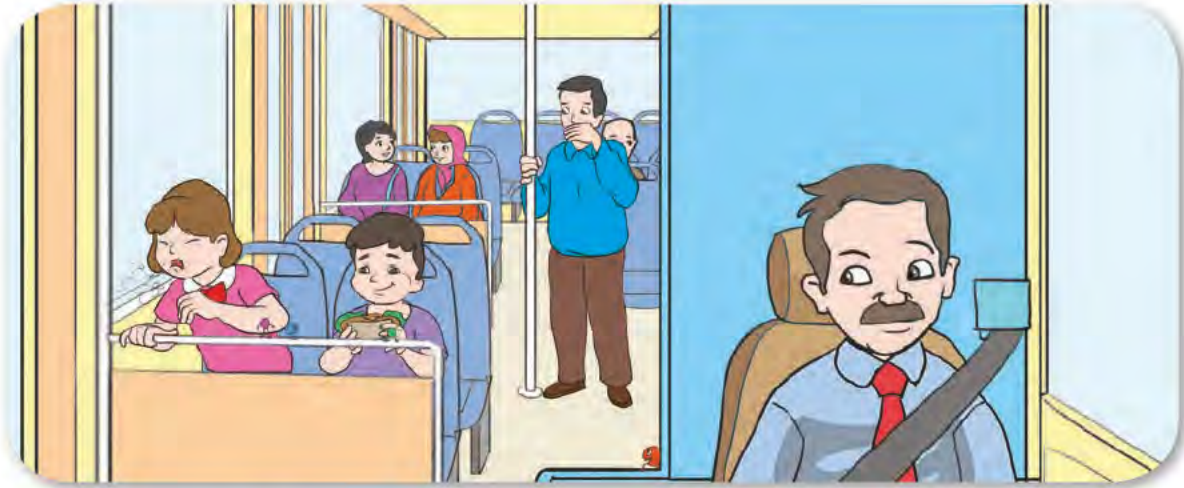
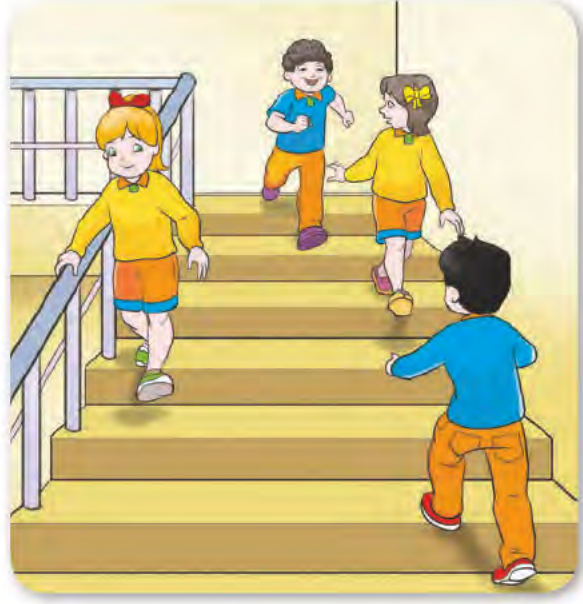

• Sokağınızın, mahallenizin temizliği için nelere dikkat ediyorsunuz?

• Temiz bir çevre için çöplerin çöp kutularına nasıl atılması gerekir?

Sağlığımızın en büyük düşmanı olan mikroplar, kirli yerlerde çoğalıp çevreye yayılır. Bu nedenle ortak kullanılan yerlerin temiz olması çok önemlidir. Bu yerlerde mikropların bulunması, tüm toplumun hasta olmasına yol açabilir.

Hastalıkların birçoğunu vücudumuza ellerimizle alırsınız. Kapı kolları, merdiven korkulukları, şehir içi otobüslerdeki tutacaklar, paralar mikropların bulunabileceği yerlerdir. Bunlara olabildiğince az dokunmak da bizi hastalıklardan koruyacaktır.

Okul servisi gibi taşıtlarda birçok temizlik ve sağlık kuralına dikkat etmeniz gerekir. Bunlar neler olabilir?

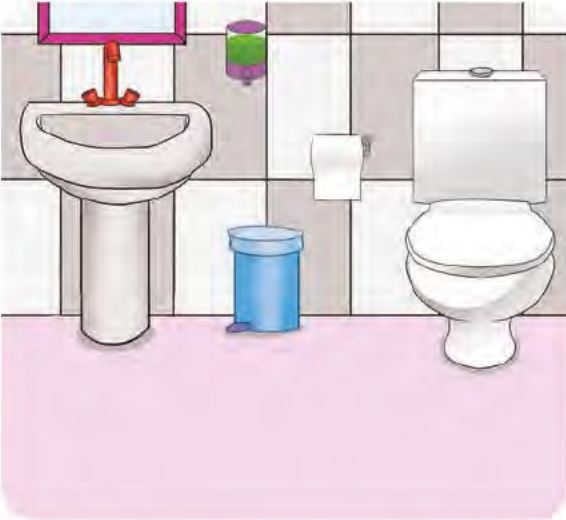
Resimleri inceleyip açıklamaları okuyarak soruları yanıtlayınız.

- Kirli sularda mikroplar kolayca çoğalır ve çevreye yayılır. Böyle bir suya girmek sizce doğru mudur?

- Mikroplar, havasız ortamlarda daha çabuk çoğalır. Bu nedenle sınıfınızı, evinizi sık sık havalandırmanız gerekir. Siz bu konuya dikkat ediyor musunuz?

- Hapşırırken bir mendile, mendil yoksa dirseğinize hapşırmalısınız. Sonrasında da ilk fırsatta ellerinizi yıkamalısınız. Bunun nedenini söyleyiniz.

- Toplum sağlığının korunmasında tuvaletlerin temizliği oldukça önemlidir. Hem kendinizin hem de toplumun sağlığını korumak için tuvaletlerde nelere dikkat etmeniz gerekir?

SAĞLIĞIMIZ İÇİN ÇALIŞANLAR

Sağlıkla ilgili meslekler hangileridir? Yakın çevrenizde sağlıkla ilgili hizmet veren hangi kurumlar var?

Aile sağlığı merkezleri, her ilçede bulunan sağlık kurumlarıdır. Bu merkezler, çevresinde yaşayanlara sağlık hizmeti verir. Aile sağlığı merkezlerinde, gelen hastaların muayenesi yapılır. Gerekirse hastalar daha büyük sağlık kurumları olan hastanelere yönlendirilir. Bebeklerin, çocukların, yaşlıların düzenli sağlık kontrolleri de toplum sağlığı merkezlerinde gerçekleştirilir.

Yakın çevrenizdeki aile sağlığı Merkezinin yerini biliyor musunuz? Bilmiyorsanız öğreniniz.

- Aşağıdaki görsellerin hangi kurumları ifade ettiğini öğreniniz.

- Hasta olduğunuzda hangi meslekleri yapan kişiler size yardımcı olur? Yaşadığınız bir olay varsa anlatınız.

Yazın top oynarken bacağım kırıldı. Babam, hemen beni hastaneye götürdü. Önce bir hemşire kontrollerimi yaptı. Sonra doktor geldi, bacağımı muayene etti. Sağlık görevlisinden bacağımın röntgenini çekmesini istedi. Çekilen röntgeni inceleyen doktor, hemşireyle beraber bacağımı alçıya aldı. Hastaneden çıkınca yakınlardaki eczaneye gittik. Eczacı, doktorun yazdığı reçeteye göre ilaçlarımı verdi. İlaçlarımı düzenli olarak kullandım. Doktorun söylediği tarihte kontrol için babamla hastaneye gittim. Ayağım iyileştiği için doktor alçıyı çıkardı.

Aile sağlık merkezleri gibi hastaneler ve eczaneler de insanlara sağlık hizmeti veren kurumlardır. Bu kurumlarda da sağlık çalışanları görev yaparlar.

Sağlık kurumlarının; doktor, hemşire, diş hekimi, ebe, eczacı gibi mesleklerden çalışanları vardır.

Gelecekte sağlıkla ilgili bir meslekte çalışmak ister misiniz? Neden?

Sağlıkla ilgili mesleklerin görevlerini öğrenip uygun eşleştirmeleri yapınız. Noktalı yerlere eşleştirdiğiniz resimlerdeki kişilerin mesleklerini yazınız.

Hasta olduğumuz zaman bizi muayene eder. Hastalığımızın ne olduğunu belirler. İyileşmemiz için gerekli olan ilaçları reçeteye yazar.

....., doktora yardımcı olur. Hastaların kontrollerini gerçekleştirir, doktora bilgi verir. Ayrıca aşı, iğne, yara temizliği ve bakımını gerçekleştirir.

....., doktorların hastalığımızın ne olduğunu bulmak için istedikleri kontrolleri yapar.

....., dişlerimizin sağlığı için düzenli olarak muayene olduğumuz doktordur. Dişlerimizin düzgün görünmesini, sağlıklı olmasını sağlar. Çürüyen dişlerimizi tedavi eder, gerekli ilaçları reçeteye yazar.

....., doktorların reçeteye yazdıkları ilaçları hazırlar. Bu ilaçları, doktorların belirlediği gibi kullanmamız için gerekli açıklamaları da yapar.

MEVSİM MEYVELERİ VE SEBZELERİ

Her sebze ve meyveyi her mevsimde yiyebilir miyiz? Düşüncelerinizi söyleyiniz.

Annemle birlikte pazara gitmeyi çok severim. Mahallemizdeki pazar yeri, her mevsimde rengârenktir.

Eskiden her sebzenin, meyvenin bir mevsimi vardı. Günümüzde kış mevsiminde çoğu sebze ve meyveyi satın alabiliyoruz.

Her sebze ve meyve farklı hava koşullarında yetişir. Kışın, seralarda yetiştirilen yaz sebze ve meyvelerini de pazarda görüyoruz. Ancak sağlıklı olan, sebze ve meyveleri, yetiştirdiği mevsimde tüketmemizdir.

Sonbahar geldi, hava soğumaya başladı. Sağlığımız için vücudumuzu kış mevsimine hazırlayacak sebze ve meyveler tüketmeliyiz.

Sonbahar meyveleri; ayva, nar, elma, armut, incir, mandalina, üzüm, kestanedir.

Sonbahar sebzeleri; domates, patlıcan, pırasa, kereviz, havuç, karnabahar, ıspanak, lahanadır.

Kış geldi, hava iyice soğudu. Vücudumuzu ısıtacak, hastalıklardan korunmamızı sağlayacak mevsim sebze ve meyvelerine ihtiyacımız var.

Kış meyveleri; elma, mandalina, portakal, greyfurt, nar, kivi, kestanedir.

Kış sebzeleri; pazı, ıspanak, havuç, kereviz, turp, lahana, brokoli, bal kabağıdır.

Hem sonbahar hem de kış mevsiminde yetişen sebze ve meyveler hangileridir?

İlkbahar geldi, hava ısınmaya başladı. Yorgunluk, hâlsizlik gibi sağlık sorunları yaşamamak için mevsim sebze ve meyvelerini tüketmeliyiz.

İlkbahar meyveleri; elma, limon, çilek, çağla, erik, dut, kirazdır.

İlkbahar sebzeleri; havuç, enginar, bakla, patlıcan, kabak, barbunya, domates, bezelyedir.

Yaz geldi, hava iyice ısındı. Mevsim sebze ve meyvelerini tüketmemiz vücudumuzun su ihtiyacını karşılamamıza yardımcı olacaktır.

Yaz meyveleri; kiraz, kayısı, erik, kavun, karpuz, üzüm, dut, incir, şeftalidir.

Yaz sebzeleri; patlıcan, taze fasulye, kırmızı biber, dolmalık biber, bamya, mısır, kabak, salatalık, domatestir.

Hem ilkbahar hem de yaz mevsiminde yetişen sebze ve meyveler hangileridir?

Şimdi anladım. Seralarda yetiştirilen sebze ve meyveler yerine bunları mevsiminde satın alıyoruz. Kurutarak, dondurarak veya konserve, salça, tarhana, reçel, turşu yaparak diğer mevsimlerde de tüketiyoruz. Böylece sağlıklı besleniyoruz.

Üstelik mevsiminde aldığımız sebze ve meyveler daha ucuz oluyor.

Aşağıdaki listelere sadece resimlerdeki mevsimlerde yetişen sebze ve meyvelerin adlarını yazınız.

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

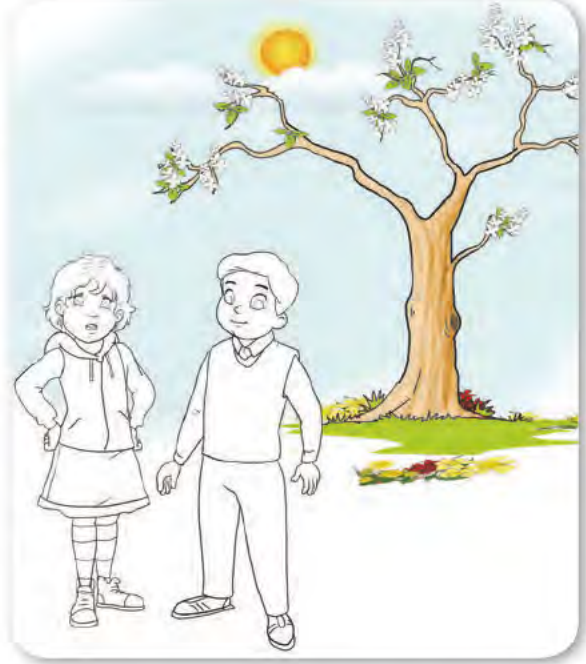

.....
.....
.....

KIYAFET SEÇERKEN

- Resimlerde hangi mevsimler yaşıyor? Hangi çocuklar mevsim şartlarına uygun giyinmişlerdir?

- Mevsim şartlarına uygun giyinen çocukların kıyafetlerini renklendiriniz.
- Sizce mevsim şartlarına uygun giyinmek önemli midir? Neden?

Sağlığımızı korumak için mevsim şartlarına uygun giyinmemiz gerekir. Kışın kalın, yünlü, koyu renkli; yazın ise ince, pamuklu, açık renkli kıyafetleri tercih etmeliyiz. İlkbahar ve sonbaharda ise hava şartlarına uygun kıyafetleri seçmeliyiz.

Üşümek kadar terlemenizin de hastalanmamıza neden olabileceğini unutmayınız.

Resimdeki kıyafet ve ayakkabıları uygun olduğu mevsime göre belirtilen renklere boyayınız.

İlkbahara Uygun Olanlar

Yaza Uygun Olanlar

Sonbahara Uygun Olanlar

Kışa Uygun Olanlar

3. ÜNİTE

KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Kemiklerimizin, dişlerimizin gelişimi için gerekli olan besin türü hangisidir?

.....

2. Ekmek, makarna, pilav gibi bize enerji veren besinlerin genel adı nedir?

.....

3. Nohut, kuru fasulye, mercimek gibi gelişmemizi sağlayan besinlerin genel adı nedir?

.....

4. Hem bize enerji veren hem de zihinsel gelişimimize katkıda bulunan besin türü hangisidir?

.....

B. Noktalı yerlere verilen sözcüklerden uygun olanını yazarak cümleleri tamamlayınız.

temizlik

temiz

havasız

sağlıklı

mikroplar

1. Sağlıklı büyümek ve gelişmek için bir çevrede yaşamalıyız.

2. Evimizde olduğu gibi evimizin dışında da kurallarına uymalıyız.

3., kirli yerlerde çoğalıp çevreye yayılır ve bizleri hasta eder.

4. Mikroplar, ortamlarda daha çabuk çoğalır.

5. Temizlik, yaşamamız için gereklidir.

C. Aşağıdaki soruların doğru yanıtlarını işaretleyiniz.

1. • Dişlerimizi fırçalamak
• Banyo yapmak
• Odamızı temizlemek

Yukarıdakilerden kaç tanesi kişisel bakımımızla ilgilidir?

A) 1 B) 2 C) 3

2. Sağlıklı büyümek ve gelişmek için aşağıdakilerden hangisi gerekli **değildir**?

A) Spor yapmak
B) Yeterli uyumak
C) Çok yorulmak

3. Dengeli beslenmek için aşağıdakilerden hangisini yapmalıyız?

A) Her çeşit besinden yemeliyiz.
B) Günde iki öğün yemek yemeliyiz.
C) Öğünlere göre ve zamanında yemek yemeliyiz.

4. • Kişisel bakımımızı yaparak sağlığımızı koruruz.
• Sağlığımızı korumak için evimizi temiz tutmalıyız.
• Yaşadığımız çevreyi temiz tutarak sağlığımızı da korumuş oluruz.

Yukarıdaki açıklamalardan kaç tanesi doğrudur?

A) 3 B) 2 C) 1

5. Aşağıdakilerden hangisi sağlıkla ilgili kurumlardan biri **değildir**?

A) Hastane B) Okul C) Eczane

6. Doktorun belirlediği tedaviyi uygulamak, hastanın bakımını yapmakla görevli sağlık çalışanı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Eczacı B) Diş hekimi C) Hemşire

7. Aşağıdaki açıklamalardan hangisi doğrudur?

- A) Konserve, salça, turşu gibi besinler sağlığa zararlıdır.
- B) Seralarda yetiştirilen sebze ve meyveler daha lezzetlidir ve vücudumuz için daha yararlıdır.
- C) Mevsimine uygun sebze ve meyveler kurutularak diğer mevsimlerde tüketilebilir.

8. • Kiraz, kayısı, şeftali ilkbahar mevsiminin meyveleridir.

• Semizotu, bamya, mısır yaz mevsiminin sebzeleridir.

• Bezelye, brokoli, bakla kış mevsiminin sebzeleridir.

Yukarıdaki açıklamalardan kaç tanesi doğrudur?

A) 1

B) 2

C) 3

Ç. Aşağıdaki açıklamalardan doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

(....) 1. Görgü kurallarına evde yemek yerken uymamalıyız.

(....) 2. Tabağımıza yiyebileceğimiz kadar yemek almalıyız.

(....) 3. Yemeğimizi çok çabuk yemeliyiz.

(....) 4. Ağızımızı şapırdatarak yemek yemeliyiz.

(....) 5. Yemek sırasında peçete kullanmamalıyız.

(....) 6. Ağızımızda yemek varken konuşmamalıyız.

(....) 7. Ekmeği lokmalar hâlinde bölerek değil, ısırarak yemeliyiz.

(....) 8. Yemek yerken ağızımızı iyice doldurmalıyız.

D. Defterinize, sağlıklı büyümek ve gelişmek için neler yapmanız gerektiğiyle ilgili bir yazı yazınız.

4. ÜNİTE

GÜVENLİ HAYAT

ULAŞIM TÜRLERİ VE ARAÇLARI

“Ulaşım türleri” denildiğinde ne anlıyorsunuz? Adlarını bildiğiniz ulaşım araçları hangileridir?

Şehir içi, şehirler arası ve uluslararası ulaşımında kara, demir, hava ve deniz yolları kullanılır. Kullanılan yollar, ulaşım türlerini belirler. Her ulaşım türünde farklı araçlar, yani taşıtlar kullanılır.

Yerleşim merkezlerini birbirine bağlayan yollar, “kara yolu” olarak adlandırılır. Kara yolu ulaşımında resimlerdeki araçlar kullanılır.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Resimlerdeki kara yolu taşıtlarının adlarını yazınız. Hangilerinin insan, hangilerinin yük taşımacılığında kullanıldığını söyleyiniz.

Demir tekerlekli taşıtların üzerinde hareket edeceği raylarla yapılan yollara “demir yolu” denir. Demir yolu ulaşımında resimlerdeki araçlar kullanılır.

Füniküler

Metro

Tren

Resimlerdeki demir yolu taşıtlarının adlarını öğrenip uygun eşleştirmeleri yapınız.

“Hava yolu”, hava taşıtlarının uçuş sırasında izlemeleri zorunlu olan yoldur. Hava yolu ulaşımında resimlerdeki araçlar kullanılır.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Uçak
Helikopter
Planör
Zeplin
Balon
Jet

Resimlerdeki hava yolu taşıtlarının adlarını listeden bulup yazınız.

Deniz taşıtlarının izlemek zorunda oldukları yola ise “deniz yolu” denir. Deniz yolu ulaşımında resimlerdeki araçlar kullanılır.

Y _ T

B _ T

G _ _ İ

K _ _ O

T _ _ A

V _ P _ R

K _ Y _ K

T _ K _ E

Ş _ L _ P

F _ _ İ _ _ T

Y _ LK _ _ Lİ

D _ N _ _ _ _ Tİ

• Resimlerdeki deniz yolu taşıtlarının adlarını biliyor musunuz? Verilen ipuçlarından yararlanarak bu taşıtların adlarını yazınız.

• Hangi ulaşım araçları toplu taşımada kullanılır? Bu araçların yolcu indirip bindirdiği yerlere ne adlar verilir? Araştırınız.

• Yakın çevrenizde hangi demir yolu taşıtları kullanılıyor? Öğreniniz.

• Çevrenizde sıklıkla gördüğünüz ulaşım araçları hangileridir? Gözlemleyiniz.

Bulmacada gizlenen taşıt adlarını bulup türüne göre uygun listeye yazınız.

O	D	M	S	T	A	B	U	K	U	C	Ş	A	Z	F	Ğ
İ	J	E	T	L	Ü	T	M	Y	Ş	Ö	İ	Ç	Ğ	J	E
H	Z	T	M	İ	D	R	E	U	B	Ğ	L	S	M	T	M
E	İ	R	Ç	V	K	A	M	Y	O	N	E	T	Ö	A	Ş
L	U	O	L	T	Ğ	M	S	Ğ	F	H	P	C	Y	N	F
İ	M	F	S	M	R	V	Z	B	Ö	F	K	J	C	K	P
K	G	T	Z	L	M	A	Ç	D	Z	R	U	T	R	E	N
O	C	R	J	B	Z	Y	İ	Ö	E	S	P	C	Ğ	R	İ
P	L	A	N	Ö	R	M	B	A	P	Ğ	J	U	O	F	H
T	M	K	V	E	S	G	Ç	D	L	F	Z	Ö	İ	B	V
E	J	T	M	T	Y	F	Ü	N	İ	K	Ü	L	E	R	A
R	C	Ö	B	A	E	Ö	Ğ	Y	N	T	İ	A	C	T	P
U	Z	R	S	K	B	Ş	J	H	F	C	S	L	Ü	O	U
İ	E	S	P	A	M	E	T	R	O	B	Ü	S	Ğ	B	R
Ş	Ğ	Z	T	L	U	A	İ	F	Y	Ğ	L	Z	O	İ	J
Ğ	F	D	E	N	İ	Z	A	L	T	İ	A	Ğ	J	T	K

Kara Yolu
Taşıtları

.....
.....
.....
.....

Deniz Yolu
Taşıtları

.....
.....
.....
.....

Demir Yolu
Taşıtları

.....
.....
.....
.....

Hava Yolu
Taşıtları

.....
.....
.....
.....

ULAŞIM ARAÇLARINDA GÜVENLİK

Okula gidip gelirken hangi taşıtlarla yolculuk yapıyorsunuz?

Bu sabah ilk derse girdiğimizde bazı arkadaşlarımızın sınıfta olmadıklarını gördük. Öğretmenimiz, bu arkadaşlarımızın bindikleri okul servisinin henüz gelmediğini söyledi.

Okul servisiyle gelen arkadaşlarımız, ikinci derse ancak yetiştiler. Hepsi de biraz korkmuş gibiydi. Esra, neden geciktiklerini şöyle anlattı:

“Bir öğrenci, okul servisini görünce kaldırımın kenarına yaklaşmak istedi. Tam bu sırada tökezleyip taşıt yoluna düştü. Servis sürücüsü, ona çarpmamak için aniden aracı durdurdu. Okul servisimiz durdu ama arkasındaki araç duramadı, okul servisine çarptı. Kimse yaralanmadı ama servis aracımız arızalandı. Başka bir servis aracının bizi okula getirmesi gerekti.”

Arkadaşlarımıza geçmiş olsun dedik. Onların yaşadıkları bu olay, ulaşım araçlarıyla yolculuk yaparken uymamız gereken kuralları belirlememizi sağladı.

Okul servisinde nasıl güvenli yolculuk yapabilirsiniz?

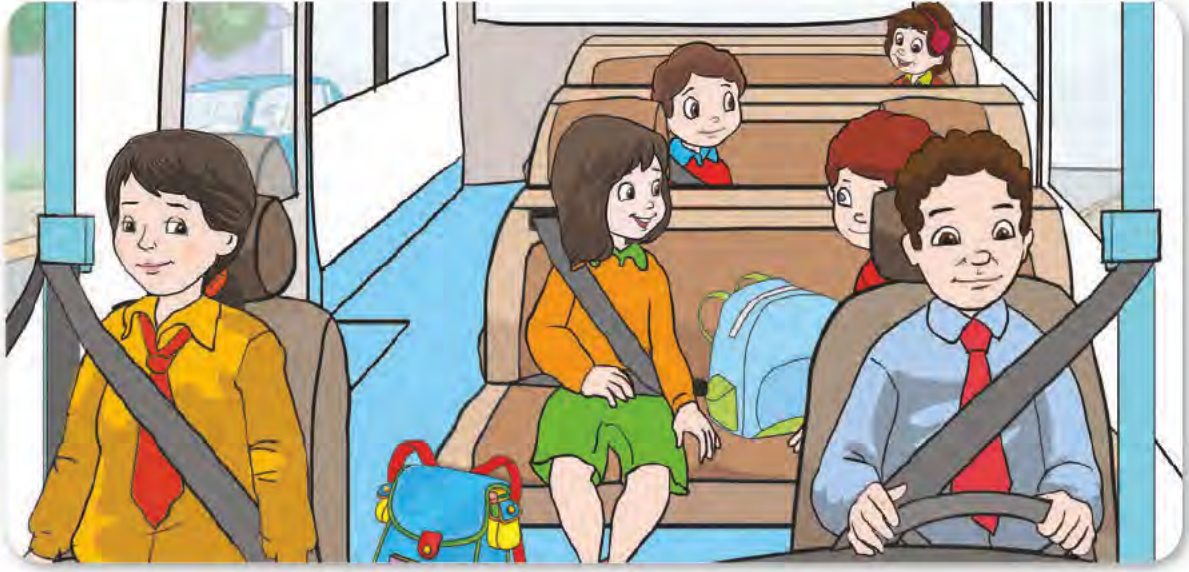

Okul servisine binmeden önce uymamız gereken güvenlik kuralları şunlardır:

- Evden zamanında çıkmalı, okul servisini güvenli bir yerde beklemeliyiz.
- Okul servisini beklerken taşıt yoluna inmemeli, kaldırımın birkaç adım içinde durmalıyız. Servis kaldırıma yanaşınca kadar konumumuzu korumalıyız.
- Asla duran servis aracının önünden ve arkasından geçmemeliyiz.

- Sürücü aracın kapısını açtığında okul servisine binmek üzere hareket etmeliyiz.
- Okul servisine sırayla, acele etmeden ama hızlı bir şekilde binmeliyiz.

Okul servisinde uymamız gereken güvenlik kuralları şunlardır:

- Servise biner binmez kendi yerimize oturmalıyız.
- Çantamızı, servise bineceklere engel olmayacak şekilde yerleştirmeliyiz.
- Servis aracı hareket etmeden önce emniyet kemerlerimizi takmalıyız.
- Serviste gürültü ve hareketli şakalar yapmamalıyız.
- Servis sürücüsünün dikkatini dağıtacak davranışlardan kaçınmalıyız.
- Aracın açık penceresinden elimizi, kolumuzu çıkarmamalıyız.
- Yolculuk bitene kadar yerimizden kalkmamalıyız.
- Okul servisine zarar verecek davranışlardan kaçınmalıyız.
- Okul servisinde birşeyler yiyip içmemeliyiz.
- Servis hostesinin, sürücüsünün uyarılarına uymalıyız.

- Okul servisinde bu kurallara uyulmazsa hangi sorunlar yaşanabilir?

• Resimdeki öğrencilerin bu kurallardan hangilerine uyduklarını söyleyiniz.

Okul servisinden inerken güvenliğinizi nasıl sağlamalısınız?

Okul servisinden inerken uymamız gereken güvenlik kuralları şunlardır:

- Servis aracı durmadan emniyet kemerimizi açmamalıyız.
- Servisten inebileceğimiz söyleninceye kadar yerimizden kalkmamalıyız.
- Servisten inebileceğimiz söylenince çantamızı alıp sırayla kapıya yaklaşmalıyız.
- Servisten inerken ne çok hızlı ne de çok yavaş hareket etmeliyiz.
- Araca tutunarak servisten inmeli, giysilerimizin bir yere takılmadığından emin olmalıyız.
- Servisten iner inmez taşıt yoluna çıkmamalıyız. Servis sürücüsünün bizi görebileceği bir yerde beklemeliyiz. Okul servisi hareket ettikten ve yolun güvenli olduğunu gördükten sonra gideceğimiz yöne ilerlemeliyiz.

Resimdeki öğrencilerden hangisinin davranışı sizce yanlıştır? Neden?

Özel araçlarda, toplu taşıma araçlarında nasıl güvenli yolculuk yapabilirsiniz?

Bugün, özel araçlarda ve toplu taşıma araçlarında uymamız gereken kuralları da sınıfça belirledik. Bu konularda edindiğim bilgileri de sizlerle paylaşmak istiyorum.

Biz çocuklar, özel araçlarda mutlaka arka koltukta oturmalıyız. Ailemize ait araçlarda arka koltuğa sabitlenen, boyumuza uygun koltukları kullanmalıyız. Ön koltuklarda oturmak için ısrar etmemeliyiz.

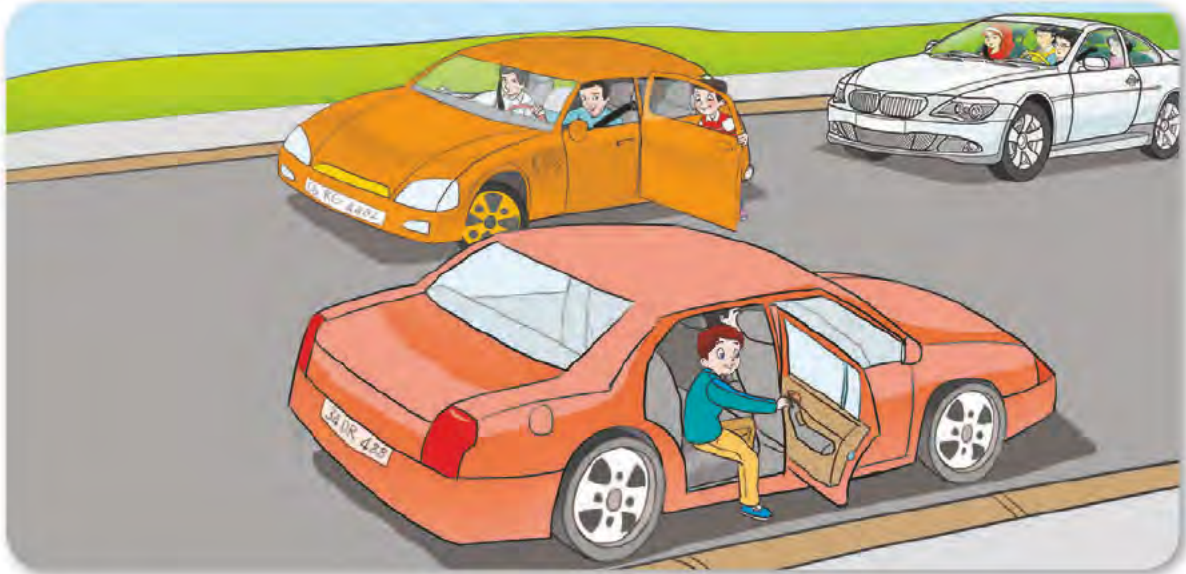

Özel araçlara da biner binmez emniyet kemerimizi takmalıyız. Emniyet kemerinin, kazalarda hayat kurtaran bir güvenlik aracı olduğunu unutmamalıyız.

Özel araçlarda da sürücünün dikkatini dağıtacak davranışlardan kaçınmalıyız. Araç içinde gürültü yapmamalıyız. Aracın penceresini izinsiz açıp elimizi, kolumuzu dışarı uzatmamalıyız. Araç tamamen durmadan emniyet kemerimizi ve kapıları açmamalıyız.

Biniş ve inişlerde özel araçların sağ tarafında bulunan kapıları kullanmayı tercih etmeliyiz. Sol tarafında bulunan kapıyı kullanmamızın trafikte tehlikeli durumlara yol açabileceğini unutmamalıyız.

Sayfadaki resimleri inceleyiniz. Resimlerdeki çocukların hatalı davranışlarını belirleyiniz.

Şehir içi ulaşımda yararlandığımız toplu taşıma araçlarında nasıl davranırsınız?

Şehir içi toplu taşıma araçlarına biniş ve inişleri duraklarda gerçekleştiririz. Bu araçlara binmek için durağa geldiğimizde sıraya girmeliyiz. Sıradayken güvenliğimiz için taşıt yoluna fazla yaklaşmamalı, kaldırımdan geçişleri engellememeliyiz. Durağa yanaşan araca güvenli bir şekilde binmeli, en yakın boş koltuğa oturmalıyız. Taşıt hareket hâlindeyken dengemizi kaybedip düşebileceğimizi unutmamalıyız.

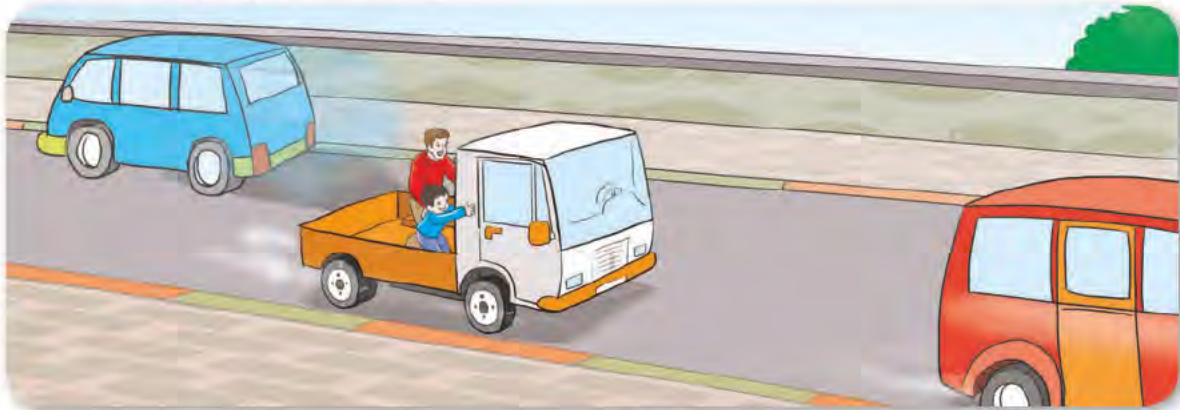
- Şehir içi toplu taşıma araçlarına binerken güvenliğinizi nasıl sağlarsınız?
- Resimdeki çocukların yanlış davranışları nelerdir?

Aşağıdaki anlatımlardan doğru olanların başındaki kutucuğu işaretleyiniz. Toplu taşıma araçlarında yolculuk yaparken uymanız gereken güvenlik kurallarını öğreniniz.

- ☐ Toplu taşıma araçlarında gürültü ve hareketli şakalar yapmamalıyız. ☐ Çok gerekli olmadıkça sürücüyle konuşmamalıyız. ☐ Boş koltuk varken ayakta yolculuk etmemeliyiz. ☐ Yolculuk sırasında kapiya yaslanarak durmamalıyız. ☐ Elimizi, kolumuzu açık pencerelerden dışarı çıkarmamalıyız. ☐ Sürücünün dikkatini dağıtacak, diğer yolcuları rahatsız edecek davranışlardan kaçınmalıyız. ☐ İneceğimiz durağa yaklaşınca bir yetişkinden bizim için iniş düğmesine basmasını istemeliyiz. ☐ Araç durunca iniş kapısından acele etmeden inmeliyiz. ☐ Güvenliğimiz için araçtan inince yolu ve çevremizi kontrol etmeliyiz. ☐ İndiğimiz taşıt uzaklaşmadan karşıdan karşıya geçmemeliyiz.

Üzeri açık araçlarla yolculuk yapmak tehlikeli midir? Neden?

YARDIM EDERKEN

Trafiğin yoğun, karşıdan karşıya geçişinizin güvenli olmadığı düşününüz. Bu durumda çevrenizdeki kişilerden yardım ister misiniz? Sizce bu doğru bir davranış mıdır?

Trafikte birçok insanla bir arada oluruz. Bu insanlardan bazılarının yardıma ihtiyacı olduğunu fark ederiz. Böyle durumlarda bu kişileri görmezden gelmemeliyiz.

Karşıdan karşıya geçmenize yardımcı olayım mı?

İyi misiniz? Yardım çağırma mı ister misiniz?

İnmenize yardım edeyim, teyzeciğim.

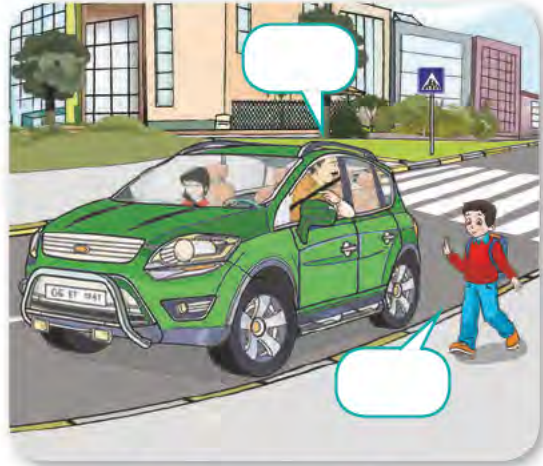
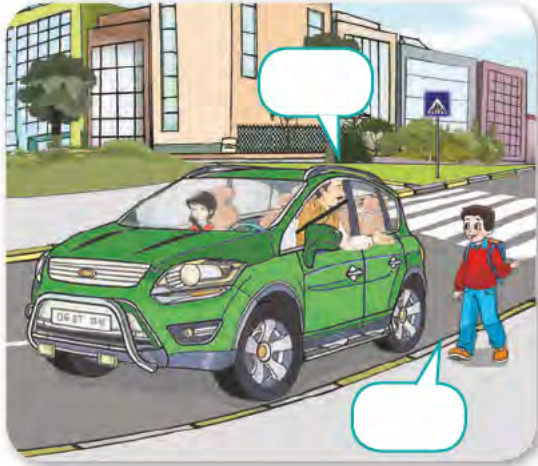

Buyurun, siz oturun.

Trafikte ihtiyaç duyan kişilere yardımcı olurken dikkatli olmalıyız. Bu kişilerin veya kendimizin güvenliği için tehlikeli olabilecek davranışlardan kaçınmalıyız.

Aşağıdaki resimleri ve numaralandırılmış cümleleri inceleyiniz. Resimlerdeki konuşma balonlarına uygun cümlelerin numaralarını yazınız.

- ① Gel de sana limonata ikram edeyim.
- ② Cumhuriyet İlkokuluna nereden gidebilirim?
- ③ Torbaları taşımanıza yardım edeyim.
- ④ İstersen seni de gideceğin yere bırakayım.
- ⑤ Trafik ışıklarından sağa dönüp ilerleyin, solunuzda göreceksiniz.
- ⑥ Hayır, ben yürürüm.
- ⑦ Hayır, teşekkür ederim.
- ⑧ Teşekkür ederim.

ACİL DURUMLARDA

Yaşayabileceğiniz acil durumlar nelerdir? Acil durumlarda yardım alabileceğiniz kurumlar hangileridir?

Arkadaşınız Alînin yokluğunu fark etmiş olmalısınız. Peki, ailece yaşadıkları tehlikeden haberiniz var mı?

Alilerin yaşadıkları tehlikeden hiçbirimizin haberi yoktu. "Ne olmuş?" diye merakla sorduk. Öğretmenimiz şunları anlattı: "Dün gece, komşularının evinde yangın çıkmış. Yangın, Alilerin evine de sıçramış. Hemen itfaiyeye haber vermişler. Ne yazık ki itfaiye gelene kadar yangın hızla büyümüş. Evlerinin bir bölümü ve eşyaları yanmış."

Öğretmenimiz açıklamalarını şöyle sürdürdü: "İtfaiye neden gecikmiş biliyor musunuz? Gereksiz ihbarlarda bulunanlar yüzünden. İtfaiye ve diğer acil durum çalışanları, gereksiz ihbarlar nedeniyle zaman kaybediyorlar. Gerçekten ihtiyacı olanlara bazen zamanında yetişemiyorlar. Gereksiz ihbarları yapanlar, acil durum yaşayanların yardım almasını geciktiriyor, hatta engelliyorlar."

Hangi resimdeki durum-
da itfaiyeye ait acil telefon
numarasının aranması gerekir?
Nedenini söyleyiniz.

Çevrenizdeki yetişkinlerin söndürebilecekleri alev-
ler için itfaiye çağırırsanız, gereksiz ihbarda bulunmuş
olursunuz. Unutmayın ki gereksiz ihbarda bulunmak
hem sorumsuzluktur hem de suçtur.

Öğretmenimiz bizlere şunları da söyledi: "Sadece itfaiyenin nu-
marasını değil, tüm acil telefon numaralarını gerekli olmadıkça ara-
mamalısınız. Acil durumlarda öncelikle çevrenizdeki yetişkinlerden
yardım istemelisiniz."

Hangi acil durumlarda, hangi kişi veya kurumlardan yar-
dım istersiniz?

Bazı acil durumlarda okuldaysak öğretmenlerimizden veya okul
yöneticilerinden yardım isteriz. Evdeyse aile büyüklerimizden yardım
alırız. Aile büyüklerimiz evde yoksa komşularımıza haber verebiliriz.
Bazı durumlarda ise yardım istemek için aile büyüklerimizi telefonla
ararız.

- Aile büyüklerinizin, yakın çevrenizdeki kişilerin telefon numaralarını biliyor musunuz? Bilmiyorsanız öğreniniz.
- Hangi durumlarda bu kişileri telefonla arayarak yardım isteyebileceğinizi söyleyiniz.

Aile büyüklerimizin, çevremizdeki yetişkinlerin yardım edemeyecekleri acil durumlar da vardır. Bu durumlarda itfaiyeden, sağlık ekiplerinden, polisten, jandarmadan yardım isteriz. AFAD (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı) ve Alo 1-8-3 Sosyal Destek Hattı da gerektiğinde telefonla arayarak yardım isteyebileceğimiz kurumlardır. Can ve mal güvenliğimiz için bu kurumlara ait acil telefon numaralarını bilmemiz gerekir.

Aşağıdaki resimlerde neler görüyorsunuz? Bu durumlarda hangi acil telefon numaraları aranmıştır? Noktalı yerlere yazınız.

Acil durumda bulunduğunuz yere göre jandarma veya polisten yardım istemelisiniz. Bu kurumlara ait acil telefon numaralarından sadece birini aramalısınız.

Nerede polisten, nerede jandarmadan yardım istemeliyiz? Araştırıp öğreniniz.

Aşağıdaki resimlerde neler görüyorsunuz? Hangi acil durumlarda AFAD'a ait acil telefon numarasının aranabileceğini söyleyiniz.

AFAD, afetlerle ilgili çalışan, bilgilendirme yapan, önlemler alan bir kurumdur. Afetler nedeniyle yardıma ihtiyaç duyduğumuzda aramamız gereken acil telefon numarası 1-2-2'dir.

Kadınlara, çocuklara, engellilere ve yaşlılara kötü davranılması kabul edilemez davranışlardır. Bu tür davranışlar gördüğümüzde de arayabileceğimiz bir acil telefon numarası vardır.

Aile, kadın, çocuk, engelli, yaşlı, şehit yakınları ve gazilere yönelik sosyal destek hattının acil telefon numarası 1-8-3'tür.

Acil telefon numaralarını ezbere bilmemiz gerekir. Ancak bu numaraları aramak için durumumuzun acil olup olmadığından emin olmalıyız. Acil olmayan durumlar için arayıp bu numaraları meşgul etmemeliyiz. Gereksiz ihbarlarda ekiplerin, gerçekten ihtiyacı olanlara ulaşmalarını engelleyeceğimizi unutmamalıyız.

Aşağıdaki soruların doğru yanıtlarını yazınız.

1. Yanan bir bina gördüğümüzde hangi acil telefon numarasını ararız?

2. Aniden oluşan hastalıklar ve ciddi yaralanmalarda hangi acil telefon numarasını ararız?

3. Şehir merkezindeki evimize hırsız girdiğini fark edersek hangi acil telefon numarasını ararız?

4. Köy yolunda trafiği engelleyen terk edilmiş bir araç görürsek hangi acil telefon numarasını ararız?

5. Sel nedeniyle evimizde mahsur kalırsak aramamız gereken acil telefon numarası hangisidir?

6. Engellilerin ve yaşlıların sorunlarıyla ilgili olarak arayabileceğimiz acil telefon numarası hangisidir?

7. Resimdeki yaralı hangi acil telefon numarasını arıyor olabilir?

TEKNOLOJİYİ KULLANIRKEN

Aşağıdaki teknolojik araçlardan hangilerini kullanıyorsunuz? Bu araçları güvenli bir şekilde kullanmak için nelere dikkat ediyorsunuz?

Günlük yaşantımızda çok sayıda teknolojik araç gereç kullanırız. Yaşamımızı kolaylaştıran bu araç gereçleri, güvenli ve doğru kullanmamız gerekir.

Oyun konsolu, bilgisayar ve televizyon karşısında uzun süre geçirmek, sağlığımız için zararlıdır. Hareketsiz kalmamıza, gözlerimizin yorulmasına, dikkatimizin azalmasına neden olur. Bu olumsuzluklar okulda, derslerde başarılı olmamızı da engeller. Ayrıca ailemizle ve arkadaşlarımızla kurduğumuz ilişkinin azalmasına yol açar. Televizyon ve bilgisayar karşısında geçireceğimiz süreleri, günde birer saatle sınırlamamız doğru olur.

Aileniz cep telefonu kullanmanıza izin veriyor mu? Onların bu kararını doğru buluyor musunuz? Neden?

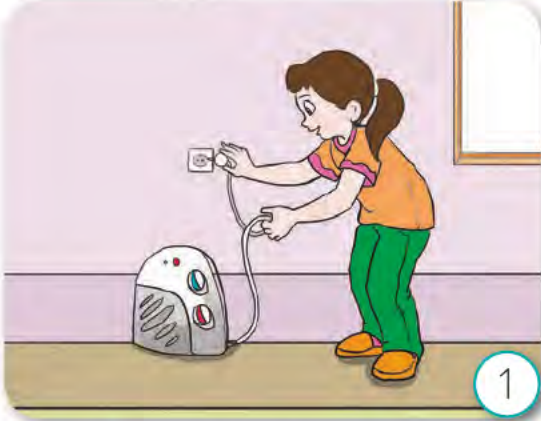
Çocukların cep telefonu ile konuşmaları, oyun oynamaları, hatta cep telefonu olan oda da uyumaları bile yanlıştır. Çünkü cep telefonları, beyin ve kulak sağlığımızın bozulmasına yol açabilir. Ayrıca unutkanlığa, yorgunluğa ve dikkat azalmasına neden olur.

Aşağıdaki teknolojik araç gereçlerden hangileri evinizde kullanılıyor? Bunların güvenli kullanılması için nelere dikkat edilmelidir?

Teknolojik araç gereçlerden bazılarının çocuklar tarafından kullanılmaması gerekir. Bazılarının ise yetişkinlerin gözetiminde kullanılması uygun olur.

- Sizce resimlerdeki çocukların karşılaşabilecekleri, neden olabilecekleri tehlikeler nelerdir?
- Hangi resimlerdeki çocuklar “elektrik çarpması” denilen tehlikeli durumu yaşayabilirler?
- Hangi resimlerdeki çocuklar ciltlerinde yanığa, hatta yangına neden olabilecek davranışlar sergiliyorlar?
- Çevrenizdeki kişilerin bu tür hatalı davranışlarını gördüğünüzde ne yaparsınız?

Teknolojik ürünlerin güvenli kullanımı konusunda bilinçli olmalıyız. Bu konuda hatalı davrandığını düşündüğümüz kişileri görmezden gelmemeliyiz. Gerekli durumlarda çevremizdeki kişileri nezaket kuralları çerçevesinde uyarmalıyız.

Önceki sayfada yer alan numaralandırılmış resimleri bir kez daha inceleyiniz. Resimlerdeki çocukları uyarmak için söylebileceklerinizi aşağıya yazınız. Uyarılarınızı nezaket kurallarını gözetenek yapmanız gerektiğini unutmayınız.

1

.....
.....

2

.....
.....

3

.....
.....

4

.....
.....

5

.....
.....

6

.....
.....

OYUN OYNARKEN

Yakın çevrenizde oyun parkı var mı? En yakınınızdaki oyun parkında hangi araçlar bulunuyor? Bu oyun araçlarını kullanırken nelere dikkat ediyorsunuz?

Hafta sonu arkadaşlarımla evimizin yakınındaki oyun parkına gitmiştik. Parkta birkaç yaramaz çocuk vardı. Onların davranışlarından rahatsız olunca parktan ayrılmaya karar verdik.

Biz ayrılırken parkin bekçisi onların yanına gitti. “Çocuklar, oyun araçlarını güvenli kullanmıyorsunuz. Bu davranışlarınız zarar görmenize yol açabilir. Üstelik oyun araçlarına zarar veriyorsunuz. Sizin zarar verdiğiniz oyun araçları, başka çocukların yaralanmasına da neden olabilir.” dedi.

Resimdeki çocukların hatalı davranışları nelerdir? Bu davranışları kendilerine ve başkalarına ne gibi zararlar verebilir?

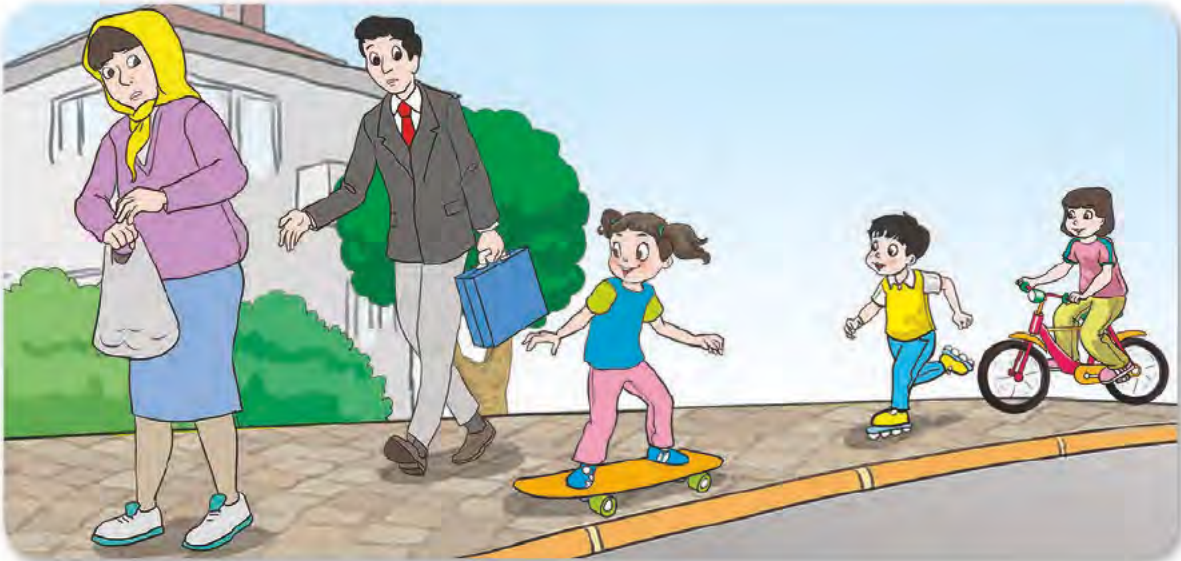
Parklardaki, oyun alanlarındaki araçları güvenli bir şekilde nasıl kullanabilirsiniz? Sınıfça belirleyiniz.

Çocuk parkları ve spor alanları, oyun oynamanız için güvenli yerlerdir. Ancak güvenli yerlerde bile oyun oynarken dikkatli olmalısınız. Buralardaki oyun araçlarını amacına uygun olarak ve güvenli bir şekilde kullanmalısınız. Düşme, çarpma, sıkışmadan kaynaklı kazalara yol açacak davranışlardan kaçınmalısınız. Güvenli oyun alanı dışına kaçan bir topun peşinden koşmamalısınız.

Aşağıdaki resmi inceleyiniz. Resimdeki çocukların hatalı davranışlarını ve eksiklerini belirleyiniz. Bunların ne gibi sonuçları olabileceğini söyleyiniz.

Bisiklet, kaykay, paten ve kızak, dikkatle kullanmanız gereken oyun araçlarıdır. Bu oyun araçlarını güvenlik önlemleri almadan kullanmanız da kazalar sonucu yaralanmanıza neden olabilir.

Öncelikle bisiklet, kaykay, paten ve kızak, koruyucu giysilerle kullanmanız gerekir. Kask, dizlik, dirseklik ve koruyucu gözlük takmanız, düştüğünüzde yaralanmanızı önleyebilir. Ancak sadece koruyucu giysiler güvenliğinizi sağlayamaz. Bu araçları uygun yerlerde ve dikkatli kullanmanız da gerekir. Aksi hâlde sadece kendinize değil, çevrenizdeki kişilere de zarar verebilirsiniz.

- Kaykay ya da paten kullanıyor musunuz? Sizce bu araçları nerelerde kullanmanız gerekir?
- Kaykay ya da paten kullanırken güvenliğinizi için hangi önlemleri almalısınız? Neden?
- Sizce kızakla kayarken hangi güvenlik önlemlerini almalısınız?
- Bisiklete nerelerde binmeli, güvenliğinizi nasıl sağlamalısınız?

Bisiklet, kaykay, paten ve kızak, bu araçlar için ayrılmış alanlarda kullanmalısınız. Güvenliğinizi için bu araçları hızlı kullanmaktan, bu araçlarla uygunsuz hareketler yapmaktan kaçınmalısınız. Görme ve görülme azaldığından bu araçları geceleri kullanmanız tehlikeli olacağını da unutmamalısınız.

- Resimlerdeki çocuklar oyun araçlarını güvenli olarak kullanıyorlar mı? Aldıkları önlemler yeterli mi?

- Aşağıdaki açıklamalardan doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

(....) Oyun oynamak için yakın çevremizdeki oyun alanlarını tercih etmeliyiz.

(....) Çocuk parkları ve spor alanları, oyun oynamamız için güvenli yerlerdir.

(....) Parklardaki oyun araçlarını amacına uygun kullanmamız gerekir.

(....) Oyun alanlarındaki araçları kullanırken düşme, çarpma, sıkışma gibi kazalara karşı dikkatli olmalıyız.

(....) Bisiklet kullanırken kask takmamız çevremizi görmemizi engeller.

(....) Kaykay ve paten kullanırken hız yapmamız tehlikelidir.

(....) Güvenli oyun alanından kaçan topun peşinden koşmamız gerekir.

KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. AFAD'a ait acil telefon numarası hangisidir?
2. Ambulans çağırmak için hangi acil telefon numarasını aramalıyız?
3. Sosyal destek hattına ait acil telefon numarası hangisidir?
4. Güvenlikle ilgili acil durumlarda arayabileceğimiz telefon numaraları hangileridir?

B. Noktalı yerlere verilen sözcüklerden uygun olanını yazarak cümleleri tamamlayınız.

metro

şilep

kask

kamyonet

yük

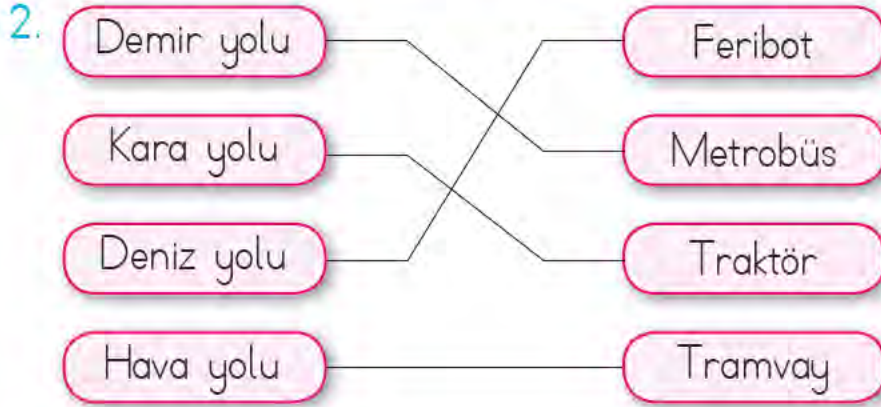
zeplin

yolcu

1. kara yolu, hava yolu taşıdır.
2. demir yolu, deniz yolu taşıdır.
3. Metrobüs ile, şilep ile taşımacılığı yapılır.
4. Bisiklet, kaykay, paten gibi araçları kullanırken güvenliğimiz için takmalıyız.

C. Aşağıdaki soruların doğru yanıtlarını işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi doğru bir davranıştır?
 - A) Servis aracını taşıt yoluna inerek beklemeliyiz.
 - B) Taşıtlarda sürücünün dikkatini dağıtacak davranışlardan kaçınmalıyız.
 - C) Özel araçlarda biniş ve inişler için sol arka kapıyı kullanmalıyız.

Ulaşım yolları ve taşıtlarıyla ilgili yukarıdaki eşleştirmelerden kaç tanesi doğrudur?

- A) 4 B) 3 C) 2

3. Aşağıdaki taşıtlardan hangisinin hareket yolu diğerlerinden farklıdır?

- A) Şilep B) Feribot C) Zeplin

4. • Özel araçlarda ve okul servislerinde herkes emniyet kemeri takmalıdır.

- Çocuklar, özel araçlarda arka koltukta oturmalıdır.
- Ayakta ve üzeri açık araçlarda yolculuk yapmak tehlikelidir.

Yukarıdaki açıklamalardan kaç tanesi doğrudur?

- A) 3 B) 2 C) 1

5. Aşağıdakilerden hangisi doğru bir davranış değildir?

- A) Ulaşım araçlarıyla yolculuk yaparken trafik kurallarına uymak
B) Trafikte yardıma ihtiyaç duyan kişileri görmezden gelmek
C) Trafikte ihtiyaç duyan kişilere yardım ederken güvenliğimiz için gereken önlemleri almak

6. Aşağıdaki anlatımlardan hangisi **yanlıştır**?

- A) Gerektiğinde yardım alabileceğimiz acil durum telefonlarını ezberlemeliyiz.
- B) Acil durum telefonlarını arayarak verdikleri hizmetleri öğrenmeliyiz.
- C) Acil durum telefonlarını gereksiz yere meşgul etmekten kaçınmalıyız.

7.

1. Güvenliğimiz için teknolojik araç gereçleri kullanmaktan kaçınmalıyız. 2. Çevremizdeki kişilerin bu araç gereçleri güvenli kullanıp kullanmadıkları konusunda duyarlı olmalıyız. 3. Gerekli durumlarda bu konuda çevremizdeki kişileri nezaket kurallarına göre uyarmalıyız.

Edanın numaralandırılmış açıklamalarından hangisi **hatalıdır**?

- A) 1
- B) 2
- C) 3

8. Hangi öğrencinin uyarısı nezaket kurallarına uygun **değildir**?

A)

Televizyonu uygun uzaklıktan izlemezsen gözlerin bozulabilir.

B)

Bilgisayarının fişini prize takıp çıkarman çok tehlikeli, annenden yardım istemelisin.

C)

Dikkat etsene, ütüyü devirirsen yangın çıkabilir.

9. Aşağıdaki davranışlardan hangisi doğrudur?

- A) Oyun alanlarındaki araçları amacına uygun kullanmak
- B) Bisiklet kullanırken hız yapmak
- C) Güvenli oyun alanı dışına kaçan topun peşinden koşmak

Ç. Aşağıdaki açıklamalardan doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

- (....) 1. Kara, hava ve demir yolu olmak üzere üç tür ulaşım yolu vardır.
- (....) 2. Metrobüs, föniküler ve tramvay, demir yolu taşıtlarındandır.
- (....) 3. Okul servisinde yolculuk yaparken güvenliğimiz için uymamız gereken kuralları bilmeliyiz.
- (....) 4. Çocukların toplu taşıma araçlarında ayakta yolculuk etmeleri tehlikeli olabilir.
- (....) 5. Ulaşım araçlarında sürücünün dikkatini dağıtabilecek davranışlar kazalara neden olabilir.
- (....) 6. Güvenlikle ilgili yardıma ihtiyaç duyduğumuzda aramamız gereken acil telefon numarası 1-1-2'dir.
- (....) 7. Sel nedeniyle evimizde mahsur kalırsak sosyal destek hattına ait acil telefon numarasını arayıp yardım isteyebiliriz.
- (....) 8. Teknolojik araç gereçlerin güvenli kullanımı konusunda duyarlı olmamız gerekir.

D. Teknolojik araç gereçleri güvenli kullanmak için nelere dikkat etmeniz gerektiğini liste hâlinde defterinize yazınız.

5. ÜNİTE

ÜLKEMİZDE HAYAT

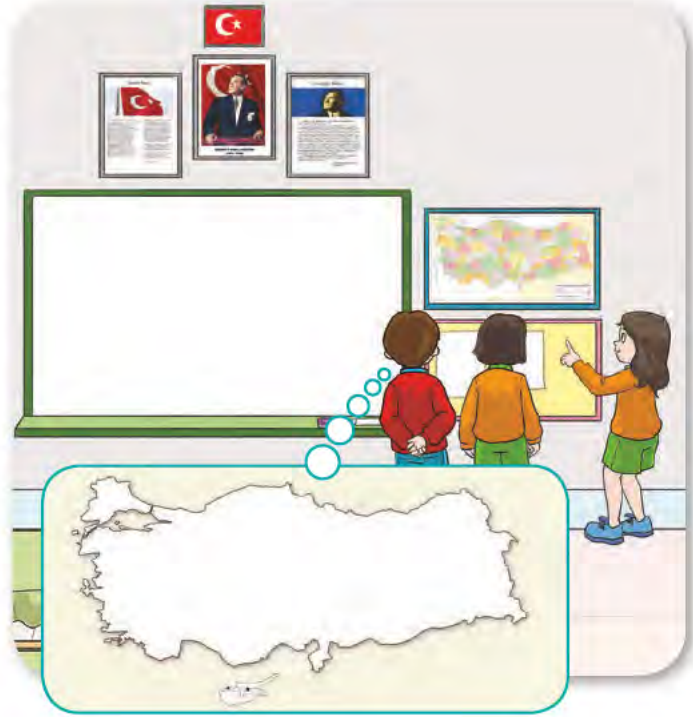
TÜRKİYE'NİN YERİ

Sınıfınızda harita var mı? Yaşadığınız ilin bu haritadaki yerini biliyor musunuz?

Sınıfımızın duvarında bir Türkiye haritası var. Bazı teneffüslerde arkadaşlarımla birlikte bu haritayı inceliyoruz. Artık ülkemizin harita üzerinde nasıl görüldüğünü biliyoruz.

Bazı illerimizin harita üzerindeki yerlerini de öğrendik. Yaşadığımız ilin, ülkemizin başkenti Ankara'nın yerini haritada bulup gösterebiliyoruz.

Aşağıdaki Türkiye haritasını inceleyiniz. Yaşadığınız ilin ve başkentimiz Ankara'nın yerini bulup renklendiriniz.

Öğretmenimiz, bugün sınıfımıza bir yerküre modeli getirdi. Tah-taya da büyük bir Dünya haritası astı. Önce bize, bu ders araçlarını tanıttı. Sonra “Türkiye’nin harita üzerinde nasıl görüldüğünü artık biliyorsunuz. O hâlde yerküre modeli ve harita üzerinde ülkemizin yerini bulabilmelisiniz.” dedi.

Bizler, ülkemizin yerini harita ve yerküre modeli üzerinde kolaylıkla bulabildik. Bakalım, sizler de bulabilecek misiniz?

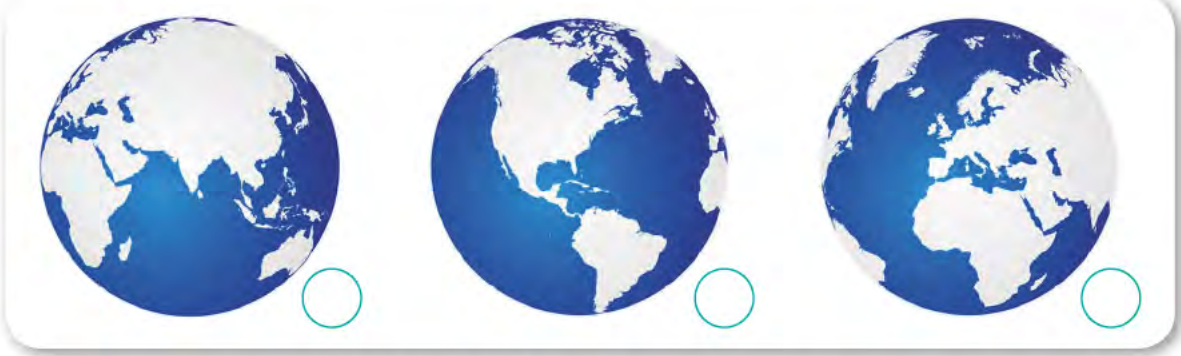

Aşağıdaki haritada Türkiye’yi bulup işaretleyiniz.

- Önce sınıfınızdaki, sonra yandaki yerkürede Türkiye'nin yerini bulup gösteriniz.
- Türkiye'nin görünmediği yerküre modelini işaretleyiniz.

- Başkentimizin renklendirildiği haritayı işaretleyiniz.

VATANIMIZIN VE MİLLETİMİZİN SEMBOLLERİ

- “Bağımsızlık” ve “özgürlük” sözcüklerinin anlamlarını araştırınız.
- Sizce her ülkenin diğerlerinden farklı bir bayrağı var mıdır? Hangi ülkelerin kendi bayrağı olur? İnternette araştırınız.

Bizler, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin vatandaşlarıyız. Üzerinde yaşadığımız toprak parçası, bizim vatanımızdır. Aynı topraklar üzerinde yaşayan insan toplulukları “millet” olarak adlandırılır. Bayrağımız, vatanımızın ve milletimizin sembolüdür. Devletimizin özgür ve bağımsız olduğunun göstergesidir. Vatanını ve milletini sevenler, bayraklarını da severler ve ona saygı da gösterirler.

Vatanımızın ve milletimizin sembollerinden biri de millî marşımızdır. Bizim millî marşımızın adı “İstiklâl Marşı”dır. Millî marşımıza duyduğumuz saygı, vatan ve millet sevgimizin bir göstergesidir.

- Bayrağımıza ve millî marşımıza saygımızı nasıl gösteririz?
- İstiklâl Marşımızın şairinin adını biliyor musunuz?

İstiklâl Marşı'mızın hangi koşullarda, hangi duygularla yazıldığını biliyor musunuz? Aşağıdaki metni okuyarak öğrenip anlatınız.

İstiklâl Marşı'mız yazıldığında Kurtuluş Savaşı'mız sürüyordu. Birçok şehrimiz işgal edilmişti. Devletimizin, milletimizin geleceği tehlikeydi. Cephede savaşan askerlerimizi cesaretlendirecek, milletimizin duygularını ifade edecek bir millî marşa ihtiyaç vardı.

Büyük Millet Meclisi, para ödüllü bir yarışma düzenlenmesine karar verdi. Yarışma için çok sayıda şiir yazıldı. Mehmet Âkif Ersoy'dan da bir şiir yazarak yarışmaya katılması istendi. Tüm halkımız gibi Mehmet Âkif Ersoy da savaş nedeniyle yoksulluk çekiyordu. Ancak böyle önemli bir şiiri para ödülü karşılığı yazmayı kabul etmedi. Çevresindekiler, yarışmayı kazanırsa ödülü bağışlayabileceğini söyleyerek onu ikna ettiler. Böylece Mehmet Âkif Ersoy, İstiklâl Marşını yazdı. Umut, güven, vefa, cesaret, vatan ve millet sevgisini ifade ettiği şiiri çok beğenildi. Büyük Millet Meclisi tarafından millî marşımız olarak bestelenmesi için seçildi.

Mehmet Âkif Ersoy, yazdığı şiiri milletimize ve kahraman ordumuza hediye ettiğini söyledi. "Zaten o, milletimin eseridir. Ben gördüğümü yazdım." dedi. Yarışmadan kazandığı para ödülünü de hastanede yatan gazilerimize bağışladı.

İstiklâl Marşımızı söylerken siz hangi duyguları hissediyorsunuz?

ATATÜRK'ÜN HAYATINDAN

Atatürk'ün çocukluğuyla ilgili anılarını araştırıp sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

Çocukluğumla ilgili hatırladığım ilk şey, okula gitme konusudur. Annem, dinî eğitim verilen mahalle mektebine gitmemi istiyordu. Babam ise Şemsi Efendi İlkokuluna gitmem gerektiğini düşünüyordu.

Mustafa, öğrenim hayatına mahalle mektebinde başladı. Kısa bir süre sonra babası tarafından Şemsi Efendi İlkokuluna yazdırıldı. Bu okulu başarıyla bitirdi.

Atatürk'ün aile bireylerinin adlarını yazınız

.....
.....

.....
.....

.....
.....

Babası ölünce Mustafa, annesi ve kız kardeşi Selanik'ten ayrıldılar. Bir çiftlikte köy hayatı yaşayan dayısının yanına taşındılar.

Çiftliğe taşınınca ben de köy hayatına karıştım. Dayım, bana tarla bekçiliği gibi görevler veriyordu. Ben de bu görevleri severek yapıyordum. Kardeşim Makbuléyle bakla tarlasının ortasındaki kulübede oturduğumuzu, kargaları birlikte kovaladığımızı unutamam.

Mustafa, çiftliğe taşındıklarında eğitim hayatına ara vermek zorunda kaldı. Bu durum hem onu hem de annesi Zübeyde Hanım'ı çok üzdü.

Annem okula gidemediğim için tasalanıyordu. Bir süre sonra Selanik'teki teyzemin yanına gönderildim. Böylece ortaokula kaydoldum.

Mustafa subay olmak istiyordu. Bu nedenle askerî okul sınavına girdi. Sınavı kazanınca da "Selanik Askerî Ortaokulu"na başladı.

Matematik dersinde oldukça başarılıyım. Matematik öğretmenimin de adı Mustafa'ydı. Bir gün bana, "Senin adın da Mustafa, benim adım da... Arada bir fark bulunmalı. Bundan sonra senin adın Mustafa Kemal olsun." dedi. O günden sonra Mustafa Kemal adını kullanmaya başladım.

Selanik Askerî Ortaokulundan başarıyla mezun olan Mustafa Kemal, öğrenimini askerî okullarda sürdürdü. Sırasıyla Manastır Askerî Lisesini, İstanbul Harp Okulunu ve Harp Akademisini bitirdi.

Mustafa Kemal, ailesine değer verirdi. Annesine karşı daima saygılıydı. Kardeşini çok severdi.

Ağabeyim ara verdiği eğitime devam etmeye başlayınca ayrı kaldık. Ortaokuldayken hafta sonları ziyaretimize gelirdi. Bu buluşma günlerimiz çok eğlenceli geçerdik. Lise eğitimi için Manastır'a gittiğinde daha seyrek görüşür olduk. Ancak okulu tatile girdiğinde ziyaretimize gelirdi. Bu gelişlerinde bize Manastır'dan hediyeler getirirdi.

Atatürk'ün çocukluğu hakkında edindiğiniz bilgileri defterinize yazınız.

MİLLÎ GÜNLERİMİZ, BAYRAMLARIMIZ

• Resimlerdeki okul ve sınıf neden süslenmiştir? Sizin okulunuzda bu tür süslemeler hangi zamanlarda yapılıyor?

• Okulunuzda 15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü ile ilgili etkinlik yapıldı mı? Bu günün milletimiz için önemi nedir? İnternette araştırınız.

Milletimiz için önemli olayların yıl dönümlerini millî gün veya millî bayram olarak kutlarız. Millî gün ve bayramlar, milletimizin birlik ve beraberliğini güçlendirir. Ortak duyguları paylaşmamızı sağlar.

Geçen yıl okulumuzda kutlanan millî gün ve bayramlarla ilgili etkinliklere katılmıştınız. Bu yıl millî gün ve bayramlarımızın önemini anlayacaksınız. Geçmişte yaşanan önemli olayları ve kahramanlıkları öğreneceksiniz. Vatanımızın, milletimizin değerini fark edeceksiniz.

Millî bayramlarımızın adlarını, hangi olayların yıl dönümünde kutlandığını biliyor musunuz?

Eskiden devletimizin adı Osmanlı Devleti, başkenti İstanbul'du. Birinci Dünya Savaşı, Osmanlı Devleti'nin de aralarında bulunduğu devletlerin yenilgisiyle sonuçlandı. Bu savaşı kazanan devletlerin orduları İstanbul'u işgal ettiler. Atatürk ve birkaç subay arkadaşı, diğer şehirlerimizin işgalini önlemek için İstanbul'dan ayrıldılar. 19 Mayıs günü Samsun'a ulaştılar.

19 Mayıs günü, Kurtuluş Savaşı'mızın başlangıcı kabul edilir. Yani milletimizin geleceğini değiştiren önemli bir gündür. Bu önemli günü gençlere bayram olarak armağan eden Atatürk'tür. Gençler bu bayramda, spor gösterileri ve çeşitli etkinlikler gerçekleştirirler.

Şimdilik sadece izliyoruz ama büyüdüğümüz zaman bizler de 19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı etkinliklerinde görev alacağız.

19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı okulunuzda hangi etkinliklerle kutlanır?

Kurtuluş Savaşı'mız sürerken Atatürk, halkımızın temsilcilerini Ankara'da topladı. Ülkemizi ilgilendiren kararlarda halkımızın da söz sahibi olmasını istiyordu. Onun çalışmalarıyla 23 Nisan günü Büyük Millet Meclisi açıldı. Mecliste, halkın seçtiği temsilciler millet adına ülkenin durumuyla ilgili kararlar almaya başladılar.

23 Nisan günü Meclisin açılmasıyla halkımızın egemenliği ilan edildi. Bu önemli gün, sonraki yıllarda bayram olarak kutlanmaya başlandı. Atatürk, bu bayramı çocuklara armağan etti.

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, okulunuzda ve çevrenizde hangi etkinliklerle kutlanıyor?

23 Nisan haftasını ülkemizde "Çocuk Haftası" olarak kutlarız. Bu hafta için farklı ülkelerden çocukları Türkiye'ye davet ederiz. Davetli çocuklar düzenlenen çocuk şenliğinde kendi ülkelerinin millî oyunlarını sergilerler. Şenliğe katılan çocuklarla kaynaşır, aramızdaki dostluk ve barış duygularımızı güçlendiririz.

Kurtuluş Savaşı'mız, halkımızın ve ordumuzun dayanışmasıyla devam etti. 30 Ağustos günü ordumuz, Atatürk'ün başkomutanlığında büyük bir zafer kazandı. Yenilen düşman orduları, ülkemizi terk etmek zorunda kaldılar.

30 Ağustos günü, Kurtuluş Savaşımız sona erdi. Atatürk, bu büyük zaferi, milletimize ve ordumuza bayram olarak armağan etti.

30 Ağustos Zafer Bayramı'nda şehitlikleri ziyaret ederiz. Atatürk'le birlikte savaşan atalarımızı anarız. Askerlerce düzenlenen geçit törenlerini, pilotların savaş uçaklarıyla yaptıkları uçuş gösterilerini izleriz. Bu gösterilere ve törenlere coşkuyla katılırız.

Sizce Atatürk, 30 Ağustos Zafer Bayramı'nı neden milletimize ve ordumuza armağan etti?

Kurtuluş Savaşının sona ermesiyle Atatürk, cumhuriyet yönetimi için hazırlıklar yapılmasını sağladı. Çünkü milletin egemenliğini sağlayacak yönetim biçimi cumhuriyetti. Böylece 29 Ekim günü Mecliste cumhuriyet ilan edildi. Devletimizin adı "Türkiye Cumhuriyeti" oldu.

29 Ekim günü, ülkemizin cumhuriyetle yönetilmeye başladığı gündür. Bu önemli günü "29 Ekim Cumhuriyet Bayramı" olarak kutlarız. Okullarda cumhuriyetin önemini anlatan etkinlikler yaparız. Okulları, evleri, iş yerlerini ve sokakları bayraklarla süsleriz. Bayramı, milletçe coşkuyla kutlarız.

29 Ekim Cumhuriyet Bayramı nedeniyle önce okulda kutlamalar yaptık. Bu millî bayramımızı neden kutladığımızı öğrendik. Sonra ben, ailemle birlikte tören yerindeki kutlamalara katıldım.

- 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nda siz neler yaptınız?
- Millî bayram kutlamalarında neden coşkulu oluruz?

"15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü" de kutladığımız millî günlerdendir. Birkaç yıl önce 15 Temmuz günü bir grup, ordumuzun ve devletimizin yönetimini ele geçirmek istedi. Birlik ve dayanışma içinde sokaklara dökülen halkımız, demokrasisine ve devletine sahip çıkarak bu hainlerin amaçlarına ulaşmalarını engelledi. Bizler de bu önemli günün yıl dönümünü millî gün olarak kutlamaya başladık.

15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü, okulunuzda ve çevrenizde hangi etkinliklerle kutlanıyor?

Aşağıdaki cümleleri, verilen ifadelerden uygun olanları noktalı yerlere yazarak tamamlayınız.

19 Mayıs

Kurtuluş Savaşı

gençlere

cumhuriyet

23 Nisan

halkımızın

zafer

çocuk

dünya

millî

1. Atatürk ve birkaç subay arkadaşı, yurdumuzun işgalini önlemek için günü Samsun'a ulaştılar.

2. Büyük Millet Meclisi günü açıldı.

3. Vatanımızı çok sevdiğimiz için bayramlarımızı coşkuyla kutlarız.

4. Yurdumuzu düşmanlardan kurtarmak için yapıldı.

5. Kurtuluş Savaşı'mızın başlangıç günü, bayram olarak armağan edildi.

6. 29 Ekim günü ilan edildi.

7. Meclisin açıldığı gün 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Bayramı'nı kutlarız.

8. Atatürk'ün bizlere armağan ettiği millî bayramımızı çocuklarıyla birlikte kutlarız.

9. 30 Ağustos Bayramı'nı Atatürk milletimize ve ordumuza armağan etti.

10. Millî gün ve bayramlar, birlik ve beraberliğini sağlayan özel günlerdir.

DİNÎ GÜNLERİMİZ, BAYRAMLARIMIZ

Dinî bayramlardan önce evinizde hangi hazırlıklar yapılır?

Dinî bayramlardan günler önce evimizde hazırlıklar başlar. Öncelikle evimizi temizleriz. Evimizin temizliğini ailece, dayanışma içinde gerçekleştiririz.

Temizlik bitince hep birlikte bayram alışverişine çıkarız. İhtiyacımıza göre yeni giysiler, ayakkabılar alırız. Bayram yemekleri için alışveriş yaparız. Misafirlerimize ikram etmek için şeker, kolonya almayı unutmayız.

Alışverişten sonra annem, bayrama özel yiyecekler hazırlamaya başlar. Bizler de ona yardım ederiz.

Bayramdan önceki gün, yani arife günü tüm hazırlıklarımızı tamamlarız.

- Sizin evinizde bayram için hangi yiyecekler hazırlanır?
- Evinizde bayram temizliğini kimler yapar?

Dinî bayramları nasıl kutlarsınız?

Biz, bayram sabahı erkenden kalkarız. Babam ve ben, bayram namazı için evimizin yakınındaki camiye gideriz. Namaz çıkışı camidekilerle bayramlaşırız. Eve geldiğimizde ailece kahvaltı yaparız. Bayramlık kıyafetlerimizi giyinip bayramlaştıktan sonra akrabalarımızı ziyaret etmek için evden çıkarız.

Öncelikle babaannemlerin evine gideriz. Amcalar, halamlar da babaannemlere gelirler. Bayramlaşır, sohbet ederiz. Ardından hep birlikte öğle yemeği yeriz. Babaannem, bu yemeğin bayram yemeği olduğunu söyler. Bizlere özenle hazırladığı lezzetli yiyecekler

ikram eder. Bayram yemeklerinde kalabalık oluruz ve bayram bizim için eğlenceli başlar.

Babaannemlerden sonra ilimize bağlı bir ilçede yaşayan anneannemlere gideriz. Teyzemler ve dayımlarla da orada buluşur, bayramlaşırız. Akşam yemeğini hep birlikte yeriz. O gece anneannemlerde kalır, ertesi gün ilçedeki akrabalarımızı ziyaret ederiz. İlimize döndüğümüzde ise komşularımızı ziyaret eder, onlarla bayramlaşırız.

Dinî bayramlarımızın adlarını söyleyiniz.

Ramazan (Şeker) Bayramı ve Kurban Bayramı, kutladığımız dinî bayramlardır. Her aile, dinî bayramları kendi koşullarına göre kutlar. Ancak nasıl kutlanırsa kutlansın bazı şeyler hiç değişmez. Bunların neler olduğunu biliyor musunuz?

Dinî bayramlar; insanların yardımlaşma, dayanışma, yakınlaşma içinde oldukları günlerdir. Aile büyüklerine, akrabalara, hastalara, komşulara yapılan ziyaretler çok önemlidir. Bu ziyaretlerde misafirlere çeşitli yiyecekler, içecekler ikram edilir. Çocuklara harçlık, hediye verilir. Bunlar, bayram gelenekleridir ve çok güzel alışkanlıklardır.

- Ramazan Bayramı ve Kurban Bayramı'nı ailenizle nasıl kutlarsınız?
- Dinî bayramlarda yardımlaşma nasıl olur?

Ramazan ayı, oruç ayıdır ve bu ayda oruç tutulur. Ramazan ayının sonunda Ramazan (Şeker) Bayramı kutlanır. Ramazan ayında ihtiyacı olanlara, yoksullara yardım edilir. Böylelikle onların da güzel bir bayram geçirmeleri sağlanır.

Kurban Bayramı'nda maddi durumu iyi olanlar ibadet amacıyla koyun, keçi, deve veya sığır gibi hayvanlar keserler. Kesilen kurbanların etleri akrabalarla, komşularla ve ihtiyacı olanlarla paylaşılır. Yardım kurumlarına kurbanlıklar bağışlanır.

Kutladığımız dinî günler de vardır. Mevlit, Regaib, Miraç, Berat ve Kadir Gecesi dinî günlerdendir.

- Ailenizle dinî günleri nasıl kutlarsınız? Anlatınız.

- Aşağıdaki anlatımlardan doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

(....) Dinî bayramlarımız, Ramazan Bayramı ve Kurban Bayramı'dır.

(....) Kandiller, dinî günlerdir.

(....) Kurban Bayramı'nın diğer adı "Şeker Bayramı"dır.

(....) Dinî bayramlarda misafirlerimize yiyecekler ikram ederiz.

(....) Çocuklara harçlık vermek bayram geleneklerimizdendir.

(....) Dinî bayramlardan önce evlerimizi özenle temizleriz.

(....) Dinî bayramlarda yardımlaşma ve paylaşma artar.

(....) Dinî bayramlar yakınlaşma ve dayanışma günleridir.

(....) Kurban Bayramı'nda kurbanlık hayvanların etleri ihtiyacı olanlarla paylaşılır.

(....) Ramazan Bayramı'nda tatile gitmek gerekir.

KÜLTÜREL ÖGELERİMİZ

- “Kültür”, “gelenek” ve “görenek” sözcüklerinin anlamlarını öğrenip açıklayınız.

- Ülkemizin farklı yerlerinde, farklı yemekler yapılır. Sizin çevrenizde en çok hangi yemekler yapılır? Araştırınız.

- Ülkemizin farklı yerlerinde, farklı yöresel giysiler giyilir. Yakın çevrenizin yöresel giysileri nasıldır? Yöresel giysiler hangi zamanlarda giyilir? Araştırınız.

- Yakın çevrenizin yöresel oyunlarına ne ad verilir? Bu yöresel oyunlara hangi çalgılarla eşlik edilir? Araştırınız.

- Ailenizin ve akrabalarınızın dinlediği yöresel türküleri siz de seviyor musunuz?

Hepimiz, ailemizden ve çevremizden gördüklerimizi öğreniriz ve onlara alışırız. Örneğin annemizin pişirdiği yemekleri bilir, severek yeriz. Evimizde sıklıkla dinlenen türkülerin sözlerini öğrenir, bu türkülere eşlik ederiz. Ailemizde ve çevremizde gördüğümüz gibi giyiniriz. Yöremize ait halk oyunlarını tanır, oynamaya çalışırız. Tüm bunlar kültürel miras öğelerimizi oluşturur.

Sıra arkadaşınızla konuşunuz. Ailelerinizdeki alışkanlıklardan hangilerinin farklı, hangilerinin benzer olduğunu belirleyiniz.

Farklılıklar olsa da bazı gelenek ve görenekler, ülkemizin çoğu yerinde aynıdır. Resimleri inceleyerek bunları söyleyebilir misiniz?

Hepimiz misafirlerimize çay ve kahve ikram ederiz. Dinî bayramlarda büyüklerimizi ziyaret edip ellerini öperiz. Kız isteme, söz kesme, nişan ve düğün geleneklerini sürdürürüz. Asker uğurlama, sünnet ve düğün öncesinde kına gecesi düzenleriz. Bu özel günleri akrabalarımız, tanıdıklarımızla kutlamak isteriz. Bunlar, ülkemiz genelinde bilinen ve hepimizin alışık olduğu gelenekler, göreneklerdir.

Yakın çevrenizdeki kültürel miras öğelerini araştırınız. Araştırma sonuçlarınızı ilgili görsellerle sınıfta arkadaşlarınıza sununuz.

FARKLI KÜLTÜRLER

Yakın çevrenizde yaşayan farklı ülkelerden Türkiye'ye gelip yerleşmiş kişiler var mı? Bu kişilerin niçin ülkelerini terk edip Türkiye'ye yerleştiklerini biliyor musunuz?

Benim büyük dedemler Yunanistan'da yaşıyorlarmış. Savaş nedeniyle Türkiye'ye göç etmek zorunda kalmışlar. Önce İzmir'e yerleşmişler. Kısa bir süre sonra Manisa'ya taşınmışlar. O günden sonra Manisalı olmuşlar.

Benim dayımın eşi Bulgaristan göçmenidir. Türkiye'deki akrabalarını ziyarete geldiğinde dayımla tanışmış. Onunla evlenince Türkiye'ye yerleşti. Yani isteğe bağlı olarak ülkesinden göç etti. Yengem, düğünlerinde akrabalarıyla yöresel oyunlarını oynadığında onları ilgiyle seyrettik. Yengemin hazırladığı bazı yiyecekler anneminkilerden oldukça farklıdır. Ülkesine özgü bu yiyecekleri bizler de severek yeriz.

Bizim Suriyeli komşularımız var. Savaş nedeniyle ülkelerinden göç etmek zorunda kalmışlar. Devletimiz, Suriye'den gelen göçmenlere kolaylıklar sağlamış. Bu nedenle ülkemize yerleşmişler. Yaşam şekilleri, alışkanlıkları bizlerden oldukça farklı. Ancak biz, onların bu farklılıklarına saygı duyuyoruz. Elimizden geldiğince onlara yardımcı olmaya çalışıyoruz.

Farklı kültürlerdeki insanların yaşam şekillerindeki, alışkanlıklarındaki farklılıklar neler olabilir? İnternette araştırıp aşağıya yazınız. Yazdıklarınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

Handwriting practice area with multiple horizontal lines for writing.

YAKIN ÇEVREMİZDE ÜRETİM

Yakın çevrenizdeki kişiler geçimlerini sağlamak için hangi işleri yaparlar?

Benim ailem ve akrabalarım farklı işler yaparak geçimlerini sağlarlar. Amcam ve yengem sebze ve meyve yetiştirirler. Yengem, yetiştirdikleri ürünlerden salça, turşu, reçel hazırlar. Dayım arıcılık yapar. Annem ve babam ise kendi dükkânımızda çalışırlar. Yani geçimimizi ticaret yaparak sağlarlar. Amcamların ve dayımın ürünlerini de dükkânımızda satarlar.

- Yukarıdaki resimleri inceleyiniz. Gördüklerinizi birbiriyle ilişkilendirerek anlatınız.
- Aileniz ve akrabalarınız arasında tarım faaliyetleri yapanlar var mı? Varsa hangi ürünlerin veya hayvanların yetiştiriciliğini yaparlar? Araştırınız.

İnsanlar, yaşadıkları çevrenin koşullarına uygun işler yaparak geçimlerini sağlarlar. Bazı yerlerde geniş tarlalar, bağ ve bahçeler bulunur. Buralarda toprak ekilir ve tarım ürünleri yetiştirilir. Yetiştirilen tarım ürünlerinin satışından gelir elde edilir.

- Resimlerdeki ürünler sizin çevrenizde de yetiştirilir mi? Çevrenizde hangi tarım ürünleri yetiştirilir? Hangi tarım ürünlerinin satışından gelir elde edilir?

- Çevrenizde hangi hayvanlar yetiştirilir?

Hayvancılıkla uğraşanlar, hayvanların veya bunlardan elde ettikleri ürünlerin satışından gelir elde ederler.

- Resimdeki hayvanlardan hangi ürünler elde edilir?
- Balıkçılık nerelerde yapılabilir?

Ormanların çevresinde yaşayanlar ormancılık; maden yataklarının çevresinde yaşayanlar madencilik faaliyetleri yaparlar. Bu faaliyetler, çoğunlukla sanayiye ham madde sağlamak amacıyla gerçekleştirilir.

- Çevrenizde ormancılık faaliyetleri yapılır mı? Ağaçlardan hangi ürünler elde edilir?
- Çevrenizde madencilik faaliyetleri yapılır mı? Madenler hangi ürünlerin üretiminde kullanılır?

Besinlerimiz, bitkilerden ya da hayvanlardan elde edilir. Bazı tarım ürünleri işlenmeden tüketilir. Bazıları ise fabrikalarda işlenir, değişik ürünlere dönüştürülerek satışa sunulur.

Çevrenizde hangi fabrikaların bulunduğunu araştırınız.

Kullandığımız eşyaların da bazıları bitkilerden veya hayvanlardan elde edilen ürünlerle üretilir. Fabrikalarda işlenen ürünler, çeşitli eşyalara dönüştürülür.

Aşağıdaki resimlerde yer alan ürünlerin nelerden elde edildiğini bulup örnekteki gibi eşleştiriniz.

süt

pamuk

buğday

ağaç

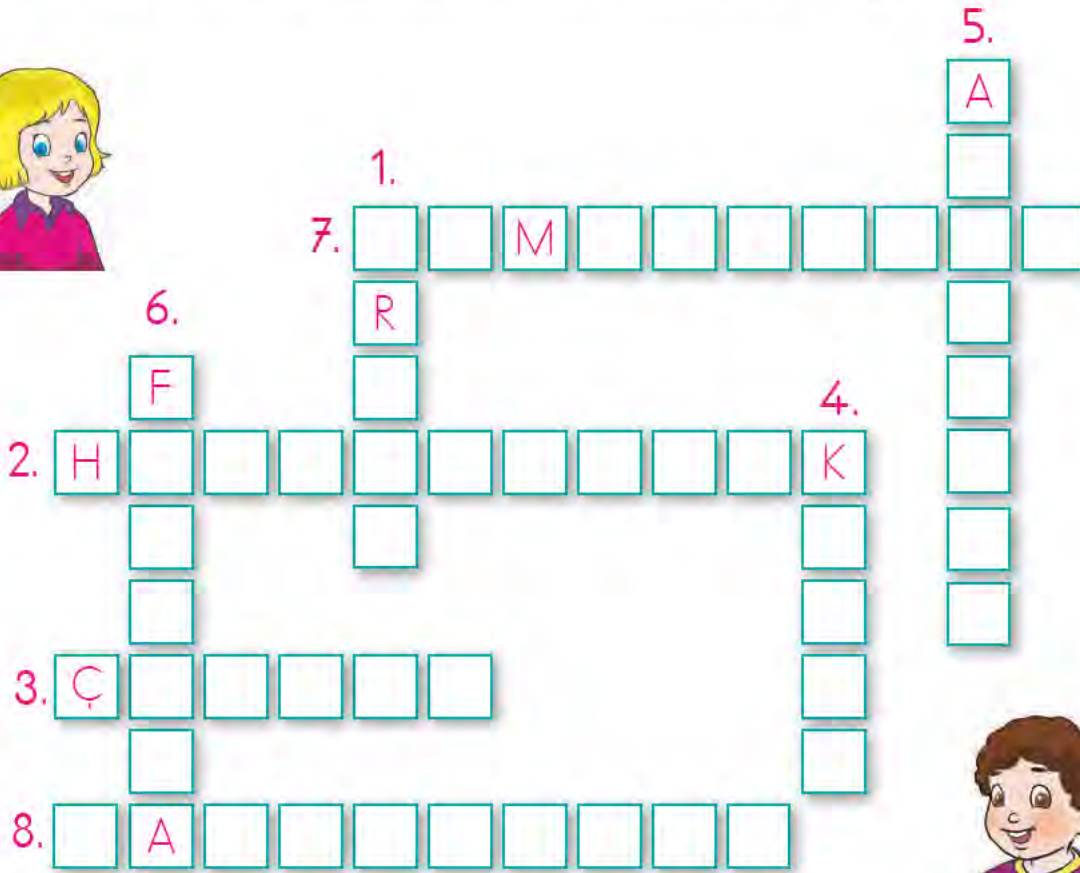
zeytin

Numaralandırılmış soruların yanıtlarını, verilen ipuçlarından yararlanarak bulmacaya yazınız.

1. Çok sayıda ağacın bulunduğu doğal alan neresidir?
2. Hayvan yetiştiriciliği işine ne ad verilir?
3. Toprağı ekip biçerek geçimini sağlayan kişiye ne denir?
4. Eti, sütü, yünü ve derisi için yetiştirilen küçükbaş hayvan hangisidir?
5. Bal almak için arı yetiştirme işine ne denir?
6. Bitkisel ya da hayvansal ürünlerin işlendiği sanayi kuruluşuna ne ad verilir?
7. Orman ürünleri elde etme işine ne ad verilir?
8. Yer altındaki madenlerin çıkarılması işine ne denir?

5. ÜNİTE

KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. İstiklâl Marşı'mızın şairi kimdir?
2. Ülkemizin başkenti hangi şehrimizdir?
3. Aynı topraklar üzerinde yaşayan insan topluluklarına ne ad verilir?
4. Atatürk, öğrenim hayatına hangi okulda başlamıştır?
5. Atatürk, lisede hangi şehirdeki askerî okulda öğrenim görmüştür?

B. Aşağıdaki soruların doğru yanıtlarını işaretleyiniz.

1. Aşağıdaki yerküre modellerinden hangisinde Türkiye görünmektedir?

A)

B)

C)

2. Hangi haritada başkentimiz renklendirilmiştir?

A)

B)

C)

3. Bayrağımız ve millî marşımız aşağıdakilerden hangisini **simgelemez**?

- A) Vatan B) Millet C) Barış

4. "29 Ekim" günü aşağıdaki olaylardan hangisinin yıl dönümünü kutlarız?

- A) Cumhuriyetin ilanının
B) Kurtuluş Savaşımızın başlamasının
C) Büyük Millet Meclisinin açılışının

5. "23 Nisan"da kutladığımız millî bayramı Atatürk kimlere armağan etmiştir?

- A) Gençlerimize B) Ordumuza C) Çocuklarımıza

6. Aşağıdakilerden hangisi dinî bayramların özelliği **değildir**?

- A) Yardımlaşma günleridir.
B) Dayanışma günleridir.
C) Özel yemekler yeme günleridir.

7. Aşağıdakilerden hangisi Ramazan Bayramıyla ilgili **değildir**?

- A) Oruç tutmak
B) Kurban kesmek
C) Yoksullara yardım etmek

8. Aşağıdakilerden hangisi yöresel bir kültürel miras öğemizdir?

- A) B) C)

C. Noktalı yerlere verilen sözcüklerden uygun olanını yazarak cümleleri tamamlayınız.

görenek

19 Mayıs

gelenek

30 Ağustos

1., eskiden kalmış olmaları nedeniyle saygın tutulup nesilden nesile iletilen kültürel davranıştır.
2., bir şeyi eskiden beri görüldüğü gibi yapma alışkanlığıdır.
3. Zafer Bayramını, Kurtuluş Savaşımızın sona erişinin yıl dönümünde kutlarız.
4. Kurtuluş Savaşımızın başladığı günde Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramını kutlarız.

Ç. Aşağıdaki açıklamalardan doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

- (...) 1. Bayrağımız, vatanımızın ve milletimizin sembolüdür.
- (...) 2. Atatürk, öğrencilik hayatına askerî ilkokulda başladı.
- (...) 3. Atatürk, öğrencilik hayatında başarılı bir öğrenciydi.
- (...) 4. Millî gün ve bayramlar, millî birlik ve beraberliğimizi sağlar.
- (...) 5. Gelenek ve göreneklerimiz, kültürel miras öğelerimizdendir.
- (...) 6. Ülkemizde aynı kültürden insanlar yaşar.
- (...) 7. Farklı kültürdeki insanların yaşam şekillerine, alışkanlıklarına saygı duymalıyız.

D. Defterinize, Atatürk'ün hayatıyla ilgili bir yazı yazınız.

E. Kutladığımız millî günlerin ve bayramların adlarını söyleyiniz.

6. ÜNİTE

DOĞADA HAYAT

BİTKİLERİN VE HAYVANLARIN İHTİYAÇLARI

Evinizde çiçek var mı? Çiçeklerin bakımıyla ilgilenmeyi seviyor musunuz?

Bu pazar sabahı, annemle birlikte dayımların evine gittik. Kapılarının önüne gelince hatırlayıp sordum:

– Anneciğim neden dayımların evine geldik? Onlar tatilde değiller mi?

Annem, dayımların evinin kapısını anahtarla açtı. Bitkilerini sulamak için geldiğimizi söyledi. Ardından da,

– Edaciğim, sen balkondaki bitkilere su ver. Ben de evi havalandırayım. Sonra da beraber içerideki bitkileri sularız, dedi.

Annemin sözleri beni şaşırttı:

– Evde kimse yaşamıyor ki niye havalandırıyorsun?

Annem gülümsedi:

– Bitkiler yaşıyor ya Edaciğim. Bitkilerin yaşamak için havaya, suya, toprağa ve güneş ışığına ihtiyaçları vardır. Bu ihtiyaçlarını karşılayacakları şartlar sağlanmazsa bitkiler yaşayamaz.

Annemin anlattıkları ilgimi çekmişti. “Yaşamaları için gerekli bu şartları sağlarsam ben de bitki yetiştirebilirim.” diye düşündüm. Bu düşüncemi annemle paylaştım. Annem, eve dönünce ilk bitkimi yetiştirmeye başlayabileceğimi söyledi. Eve dönerken bitkilerin ve hayvanların yaşamaları için gerekli şartları zihnimde karşılaştırdım.

- Bitkilerin yaşamaları için gerekli şartlar nelerdir?
- Sizce hayvanların yaşamaları için gerekli şartlar neler olabilir?

Hayvanların, yaşamaları için kendilerine uygun besinlerle beslenmeleri gerekir. Bazı hayvanlar yalnızca otla, bazı hayvanlar ise yalnızca etle beslenir. Hem etle hem de otla beslenen hayvanlar da vardır.

Yukarıdaki resimlere göre;

- Sadece etle beslenen hayvanlar hangileridir?
- Sadece otla beslenen hayvanlar hangileridir?
- Hem etle hem de otla beslenen hayvanlar hangileridir?

Bitkiler gibi hayvanların da yaşamlarını sürdürebilmeleri için su tüketmeleri gerekir.

Sizce hayvanların en önemli ihtiyacı nedir? İşaretleyiniz.

☐ Besin

☐ Su

☐ Hava

Hayvanlar, su ve besin olmadan bir süre yaşayabilir. Ancak hiçbir hayvan hava olmadan yaşayamaz. Toprak altında yaşayanların da, suda yaşayanların da havaya ihtiyaçları vardır.

Hayvanların, bitkilerden farklı olarak barınacak bir yuvaya da ihtiyaçları vardır. Yuvaları, hayvanların farklı hava şartlarından etkilenmelerini önler.

Bitkilerin ve hayvanların yaşamaları için gerekli olan şartları karşılaştırarak açıklayınız.

BITKİ YETİŞTİRMENİN, HAYVAN BESLEMENİN ÖNEMİ

Nasıl bitki yetiştirebileceğinizi biliyor musunuz? Açıklayınız.

Geçen hafta üniversite öğrencisi ablalar ve ağabeyler okulumuza geldiler. Çevremizi ağaçlandırmak için gönüllü çalışıyorlarmış. Okulumuzdaki öğrencileri, aileleriyle birlikte ağaç dikmeye davet ettiler.

Aileme bu daveti ilettiğimde onlar da benim gibi heyecanlandılar. Çevremizin ağaçlandırılmasında hepimizin görev alması gerektiğini söylediler. Böylece ailece ağaç dikme çalışmasına katılmaya karar verdik. Arkadaşlarımin da aileleriyle bu çalışmaya katılacak olduklarını öğrenince çok mutlu oldum.

Hafta sonu ailelerimizle birlikte okulumuzun bahçesinde toplandık. Ağaç dikeceğimiz yere gitmek için otobüslere bindik. Üniversiteli ablalardan biri otobüste kısa bir konuşma yaparak şunları söyledi: "Ormanlar birçok hayvanın ve bitkinin yaşam alanıdır. Ormanlardaki ağaçlar, tüm canlıların ihtiyacı olan havayı temizler. Eşyalarımızı yapmak için, meyvelerini yemek için de ağaçlara ihtiyacımız var. İhtiyaçlarımızı karşılamak için kestiğimiz ağaçların yerine yenilerini dikmemiz gerekir."

Üniversiteli ağabeylerden biri de şunları söyledi: "Çocuklar, imkânınız oldukça ağaç dkiniz. Eğer ağaç dikemiyorsanız bahçenizde, balkonunuzda bitkiler yetiştiriniz. Hayvanların da doğanın bir parçası olduğunu unutmayınız. Hayvanları sevip koruyunuz. Sokakta yaşayan hayvanların beslenme ihtiyaçlarını karşılamalarına yardımcı olunuz. Olanığınız varsa evinizde hayvan besleyiniz. Bitki yetiştirerek, hayvan besleyerek doğayı sevmeyi, korumayı öğrenirsiniz."

Çok geçmeden ağaç dkeceğimiz yere ulaştık. Otobüsten inerken hepimize birer fidan verdiler. Nasıl dkeceğimizi gösterdiler. Büyük bir özenle fidanlarımızı diktik, can sularını verdik.

Artık benim de bir ağacım var! Babam, uygun zamanlarda gidip dktiğimiz ağaçları kontrol edebileceğimizi söyleyince çok mutlu oldum. Her gidişimde yeni bir fidan dikmeye karar verdim.

Siz ve aileniz de ağaç dikme etkinliklerine katılabilirsiniz. Böylece doğada zaman geçirerek temiz hava alırsınız. Ayrıca çevrenizi ve doğayı gözlemler, daha iyi tanırırsınız. En önemlisi de ağaç dikerek doğanın korunmasına katkıda bulunmuş olursunuz.

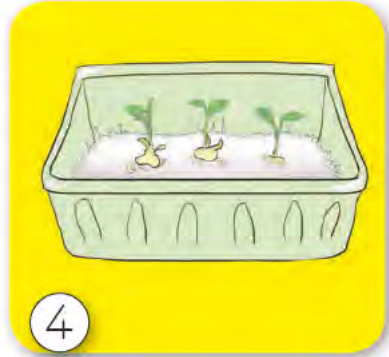
Ağaç dikme olanağınız yoksa tohum ekerek evde kendi bitkilerinizi yetiştirebilirsiniz.

Tohum ekerek bitki yetiştirmek için aşağıdaki adımları gerçekleştiriniz.

Resimdeki gibi bir kabın zeminine pamuk yerleştiriniz. Pamuğun üzerine 4-5 fasulye tanesi serpiştiriniz. Kaba, pamuğu ıslatacak kadar su dökünüz. Kabı, güneş ışığı gören ve temiz hava alabileceği bir yere koyunuz. Her gün düzenli olarak sulayınız. Birkaç gün sonra fasulye tanelerinin filizlendiğini göreceksiniz. Filizlenen fasulyeleri, içinde toprak bulunan saksılara koyunuz. Üzerlerine biraz toprak ilave ediniz. Saksıları da güneş gören havadar bir yere yerleştiriniz. Her gün düzenli olarak sulayınız.

Bitki yetiştirmenin, hayvan beslemenin önemini açıklayınız.

YAKIN ÇEVREMİZDEKİ DOĞAL UNSURLAR

- Yaşadığınız yerleşim birimi dağlık bir araziye mi, düzlüğe mi kurulmuştur? Çevresinde orman, otlak bulunuyor mu?
- Yakın çevrenizde göl, deniz, akarsu var mı?
- Yakın çevrenizde mevsimlere göre hava nasıldır? Bu soruların yanıtlarını araştırıp öğreniniz.

Yer şekilleri, toprak yapısı, iklim koşulları ve su kaynakları, yaşadığımız çevrenin doğal unsurlarıdır. Doğal unsurların, insanların yaşamları üzerinde etkileri vardır. Bu etkilerden bazıları olumlu, bazıları olumsuzdur.

Hangi resimdeki gibi bir yerde yaşamayı tercih edersiniz? Neden? Bu yerin doğal unsurlarının insanların yaşamları üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri sizce nelerdir?

- Sizce yer şekillerinin, yerleşim birimlerinde yaşayan insan sayısına etkisi var mıdır?
- Yer şekillerinin ulaşımındaki etkileri neler olabilir?

Yer şekilleri, o çevrede kurulan yerleşim birimlerinin özelliklerini belirler. Dağlık arazilerde yerleşim, ulaşım ve tarım olanakları kısıtlı olabilir. Bu olumsuzluklar, dağlık arazilerde daha az yerleşim birimi kurulmasına neden olur. Ayrıca bu tür arazilerde kurulan yerleşim birimlerinde yaşayan insan sayısı da fazla değildir.

Düzlük araziler ise yerleşim, ulaşım ve tarım olanaklarına sahiptir. Bu nedenle düzlük arazilere kurulan yerleşim birimlerinde daha çok insan yaşar.

- Bir yerleşim biriminin su kaynaklarına yakın olması sizce önemli midir? Neden?
- Yakın çevrenizde su kaynakları var mı? Bu kaynaklardan nasıl yararlanılır?

Su kaynaklarına yakınlık, insanların su ihtiyaçlarını karşılamalarını kolaylaştırır. Bitkisel ürünler yetiştirilen tarım arazilerinin sulanmasına olanak verir. Turizm ve balıkçılığın, o çevrede yaşayan insanların gelir kaynakları arasında yer almasını sağlar.

Sizce doğal unsurlar tarım etkinliklerini etkiler mi? Nasıl?

Yer şekilleri, insanların hangi tarım etkinliklerini yapacaklarını da belirler. Yakın çevrede otlaklar varsa büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık, arıcılık yapılır. Orman yakınında arıcılık, su kaynakları yakınında balıkçılık yaygındır.

Doğal unsurlar, tarım arazilerinde yetiştirilecek bitkisel ürünleri de belirler. Düzlük arazilerde bitkisel ürünlerin yetiştirilmesi daha yaygındır. Ancak eğimli arazilerde de uygun ürünler yetiştirilebilir.

Bazı arazilerin toprak yapısı her bitkisel ürünün yetiştirilmesine olanak vermez. Killi toprak suyu emer, kumlu toprak suyu tutmaz. Kireçli ve taşlı toprak, bitkilerin köklenmesini engeller. Taşlı toprak, traktör gibi tarım araçlarının kullanılmasına olanak vermez. Bu tür topraklarda belli bitkisel ürünler yetiştirilebilir. Bitkisel üretim için en verimli toprak türü humuslu topraktır. Humuslu toprakta her bitki yetiştirilebilir.

İklim koşulları da yetiştirilecek bitkisel ürünleri etkiler. Bazı bitkilerin su ihtiyacı fazladır, yağışlar yeterli olmazsa sulama yapılması gerekir. Bazı bitkiler sıcak, bazı bitkiler soğuk iklimi sever. Bu nedenle her bitki türü her yerde yetiştirilemez.

Yakın çevrenizdeki doğal unsurların insan yaşamına etkisini örneklerle açıklayınız.

Yer şekilleri:

.....

.....

.....

.....

Toprak verimliliği:

.....

.....

.....

.....

Su kaynakları:

.....

.....

.....

.....

İklim koşulları:

.....

.....

.....

.....

GERİ DÖNÜŞÜMÜN ÖNEMİ

Yiyecek, içecek ve temizlik malzemelerinin ambalajlarının üstünde yandaki işaretin bulunup bulunmadığını belirleyiniz. Bu işaretin anlamını öğreniniz.

Biliyorsunuz, bazı atıkların işlenerek yeniden değerlendirilmesine "geri dönüşüm" denir. Geri dönüşüm sayesinde hem doğadaki kaynakların tüketiminin hem de çevre kirliliğinin azalmasını sağlarız.

İhtiyaçlarımızın büyük bir bölümünü ambalaj içerisinde satın alırsınız. Ambalajlar, geri dönüşümlü atıklardır. Bu nedenle ürünü kullanınca ambalajını uygun geri dönüşüm kutusuna atarsınız. Böylece atıkların türlerine göre ayrılıp işlenmesini kolaylaştırırsınız. Yani geri dönüşüme katkı sağlarız.

Metal, kâğıt, plastik ve cam geri dönüşüm kutularına hangi ambalaj atıkları atılmalıdır? Örnekler yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

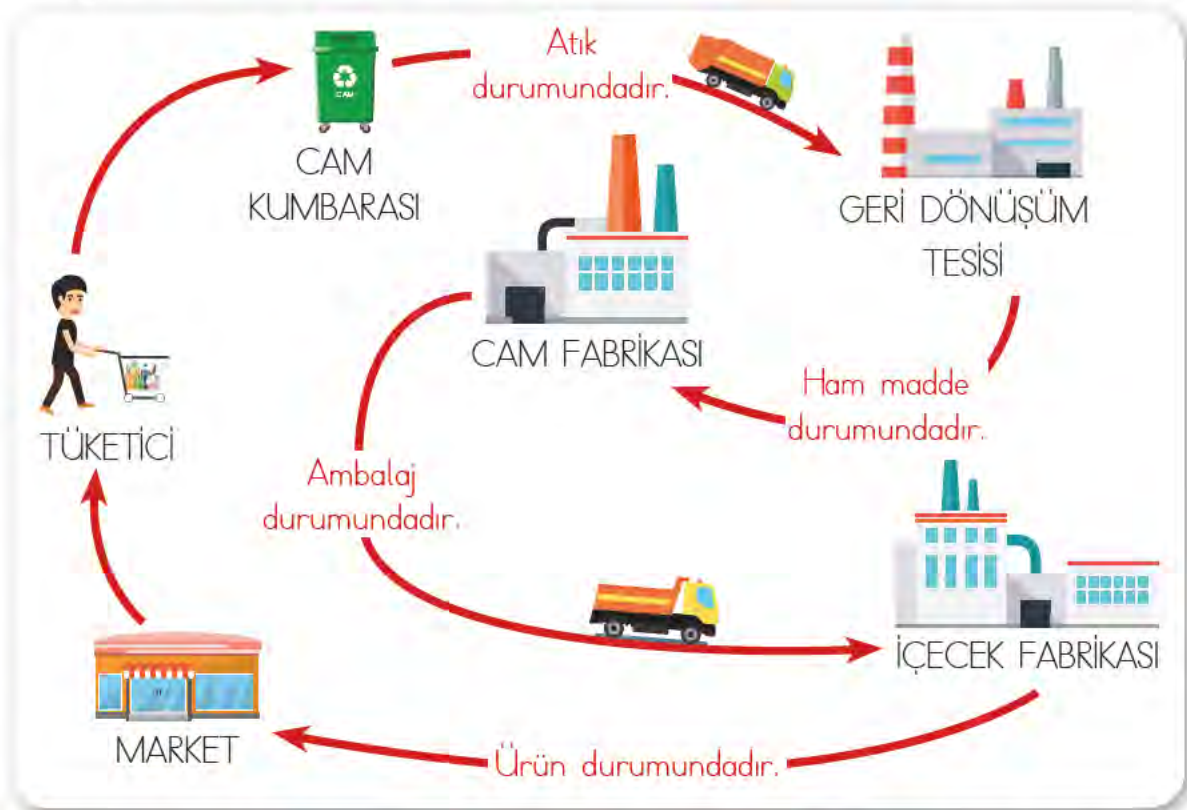
.....

Geri dönüşümü yapılmazsa metal, kâğıt, plastik ve cam atıklar çöp alanlarında birikir. Bu durum çevre kirliliğinin artmasına neden olur.

Pillerin ve bitkisel yağ atıklarının da geri dönüşümü yapılabilir. Üstelik geri dönüşümü yapılmazsa bu atıkların neden olduğu çevre kirliliğinin tehlikeli sonuçları olabilir. Çünkü pillerin içeriğinde zehirli maddeler bulunur. Çöp alanlarına atılan pillerin içeriğindeki bu zehirli maddeler toprakta birikir, su kaynaklarına karışır. Lavabolarına dökülen, çöp alanlarına atılan bitkisel yağ atıkları da toprağı ve su kaynaklarını kirletir. Bu olumsuzluklar bitkilerin, hayvanların ve insanların yaşamlarını tehdit eder. Çevrenin korunması için atık pillerin ve bitkisel yağ atıklarının da uygun geri dönüşüm kutularına atılması gerekir.

Geri dönüşüm kutularına atılan atıklar çöpe karışmaz, böylece kirlenmeleri önlenir. Kutularda biriken atıklar geri dönüşüm tesislerine ulaştırılarak türlerine göre işlenir. Ardından üretimde kullanılmak üzere ilgili fabrikalara ulaştırılır. Fabrikalarda tekrar kullanılabilir hâle getirilerek geri dönüşüm sağlanır.

Geri dönüşümü yapılan atık kâğıtlar, kâğıt üretiminde ham madde olarak kullanılır. Cam ve metal atıklar, ambalaj üretiminde değerlendirilir. Plastik atıklardan deterjan şişeleri, çöp kutuları, pis su boruları üretilir. Pil atıkları yeni pillerin, bitkisel yağ atıkları ise bir tür yakıtın üretiminde kullanılır.

• Yukarıdaki şemayı inceleyip camın geri dönüşüm aşamalarını öğreniniz. Bu şemadan yararlanarak plastiğin geri dönüşüm aşamalarını açıklayınız.

• Evinizde geri dönüşüme katkıda bulunmak için neler yapıyorsunuz?

• Okulunuzda geri dönüşüme katkıda bulunmaya yönelik etkinlikler yapılıyor mu? Sizce başka hangi etkinlikler yapılabilir?

Aşağıda, tüketilen maddelerin geri dönüşümüne katkıda bulunmak amacıyla bir afiş oluşturunuz. Hazırladığınız afişe uygun bir slogan yazmayı unutmayınız.

DOĞA OLAYLARI

Aşağıdaki bulmacada bazı doğa olaylarının adları gizlenmiştir. Bulmacada gizlenen doğa olaylarının adlarını bulup listeye yazınız.

S	İ	S	Z	D	K	B	K	A	R	C	Ş
Y	G	R	K	H	Ö	Ç	A	D	Ü	U	İ
A	F	Z	M	O	Ü	P	R	I	Z	H	M
Ğ	A	F	I	R	T	I	N	A	G	A	Ş
M	F	N	J	T	Y	T	Ü	Ğ	Â	Ş	E
U	D	O	L	U	L	J	K	U	R	Y	K
R	T	U	S	M	K	A	S	I	R	G	A

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Havada meydana gelen değişimler, bazı hava olaylarına neden olur.

Sıcak ve soğuk havanın yer değiştirmesiyle oluşan esintiye "rüzgâr" adı verilir. Güçlü esen rüzgârlar "fırtına", daha güçlü esen rüzgârlar "kasırga" olarak adlandırılır.

"Hortum" da bir tür fırtınadır. Hava ve suyun kendi etrafında dönerek oluşturduğu bir sütun biçiminde görünür.

Rüzgâr, fırtına ve hortumlar kısa sürüp küçük bir alanda etkili olur. Kasırgalar ise geniş alanlarda uzun süre etkisini gösterir. Bu doğa olayları yağışlara ve sise neden olabilir.

Bulutların soğuk hava tabakasıyla karşılaşması sonucu yağışlar gerçekleşir. Su damlaları hâlinde yeryüzüne ulaşan yağış türü “yağmur” olarak adlandırılır.

“Kar”, su damlalarının donarak yeryüzüne beyaz, hafif, farklı şekillerdeki kristaller biçiminde ulaştığı yağış türüdür.

Yeryüzüne hızla düşen türlü irilikteki buz parçalarının oluşturduğu yağış türüne ise “dolu” denir.

“Sis” ise küçük su taneleri veya buhardan oluşan bulutların alçılmasıyla oluşur. Bu doğa olayında yeryüzü dumanla kaplanmış gibi görülür.

Çevrenizdeki sıklıkla gerçekleşen doğa olaylarını tanıtınız. Bu doğa olaylarının zarar verici etkilerinin neler olabileceğini sınıfça tartışınız.

Doğa olaylarının zarar verici etkileri olabilir. Bu etkilerden korunmak için farklı hava olaylarında nelere dikkat edeceğimizi bilmemiz gerekir.

- Üst resimdeki çocuğun, güvenli bir şekilde karşıdan karşıya geçtiğini düşünüyor musunuz? Nedenini söyleyiniz.

- Alt resimdeki çocuklardan hangisi yaya olarak güvenliğine dikkat ediyor? Nedenini belirterek kısaca anlatınız.

Yağışlı havalarda yollar ve kaldırımlar kaygan olur. Bu nedenle yürürken dikkatli olmalı, küçük adımlarla yürümeyi tercih etmeliyiz. Ani hareketlerden kaçınmalıyız. Kaldırımda yürürken taşıt yoluna fazla yaklaşmamalıyız. Karşıdan karşıya geçişlerde, taşıtlarla aramızda yeterli uzaklık bulunduğundan emin olmalıyız. Tabanı kalın ve tırtıklı ayakkabılar ile bizi soğuktan veya yağmurdan koruyacak giysiler giymeliyiz. Giysilerimizin, şemsiyemizin görüşümüzü kısıtlamamasına dikkat etmeliyiz.

Karlı havalarda çatılarda buz sarkıtları oluşabilir. Bu buz sarkıtlarının düşme riskine karşı binalara yakın yürümekten de kaçınmalıyız. Dolu yağarken korunaklı bir yerde yağışın sona ermesini beklemeliyiz.

Yağışlı ve sisli havalarda, çevremizi net olarak göremeyebiliriz. Bu durum diğer yayaların ve taşıt sürücülerinin bizi görebilmelerini engelleyebilir. Sisli havada çevremizi görebilmek için el feneri kullanmalıyız. Böylece diğer yayaların ve sürücülerin, bizi görebilmelerini sağlamalıyız. El fenerimiz yoksa parlak veya açık renk giysiler giymeliyiz.

El fenerimin ışığı, sürücülerin beni görmesini sağlayacaktır.

Mevsime uygun giyindim, giysilerim görüşümü engellemiyor. Trafikte güvendedim.

Fırtınalı hava da görüşümüzü engeller. Böyle havalarda gözümüzü tozdan korumamız gerekebilir. Ancak asıl tehlikeyi kırılgan dallar, devrilen ağaçlar ve oradan oraya uçuşan çöpler yaratır. En doğru davranış, güvenli bir yerde fırtınanın sona ermesini beklememizdir.

Yağışlar, sis ve fırtınanın zarar verici olmaması için alabileceğiniz önlemleri maddeler hâlinde yazınız.

Yağışlı havalarda;

-

Sisli havalarda;

-

Fırtınalı havalarda;

-

DOĞAL AFETLER

“Doğal afet” nedir? Adlarını bildiğiniz doğal afetler hangileridir?

Geçen yaz dedemlerin köyüne gitmiştik. Bir sabah dedem, bizi pikniğe götüreceğini söyledi. Arabaya binip yola çıktık. Kısa bir süre sonra ormanın ortasında, tertemiz akan bir derenin kenarına geldik. O kadar güzel bir yerd ki görmenizi çok isterdim.

Dedeme, “Neden köyünüz burada kurulmamış?” diye sordum.

Dedem, yerleşim birimlerinin dere kenarına kurulmasının tehlikeli olduğunu söyledi. Nedeninin de sel tehlikesi olduğunu belirtti.

Dedem çevreyi göstererek şunları anlattı:

— Burası, eskiden böyle değildi. İlkbaharda karşıki dağların karı erirken yağmurlar da başlayınca dere taşardı. Defalarca sel oldu. Bu doğal afet bir defasında köyümüzü de etkiledi. Köyümüzdeki evler, hayvanlar ve tarlalar zarar gördü.

Dedem anlatmaya devam etti:

– Sel olunca Kızılay ve AFAD ekipleri yardım için köyümüze geldiler. Arama kurtarma çalışmaları gerçekleştirdiler. Bizlere yiyecek, giyecek yardımında bulundular. Ardından incelemeler yapıp gerçekleştirebilecek sellerin zararlarını azaltmaya yönelik önlemleri belirlediler. Bu amaçla dere yatağı, yani derenin aktığı yer temizlenip genişletildi. Çevredeki bitki örtüsü yetersiz olduğu için ağaçlandırma çalışmaları yapıldı. Bu gördüğün ağaçlar, kökleriyle suyun bir bölümünü tutuyor ve selin zararlı etkileri azalıyor. Böylece köyümüz bu doğal afetten daha az zarar görüyor. Hatta heyelan ve çığın zararlı etkilerinden korunuyor.

Dedem, heyelan ve çığın ne olduğunu, nasıl oluştuğunu da açıkladı:

– Heyelan ya da diğer adıyla toprak kayması da yine yağışların etkisiyle oluşur. Kar ve yağmur suları zamanla toprağın alt tabakasını gevşetebilir. Alt tabakası gevşeyince toprağın üst tabakası hareket etmeye başlar. Yani toprak kayması olur. Bu doğal afet daha çok eğimli yerlerde görülür.

Dedem açıklamalarını şöyle sürdürdü:

– Çığ da eğimli yerlerde doğa olayları nedeniyle gerçekleşen bir doğal afettir. Dağın bir noktasından kopup yuvarlanan, yuvarlandıkça da büyüyen kar kümesidir.

Dedemin anlattıkları beni şaşırttı. Doğa olaylarının doğal afetlere neden olabileceğini bilmiyordum. Dedeme, konuyla ilgili sorular sormaya başladım. Aramızda şu konuşmalar geçti:

– Ağaçlandırılan bu alanda artık doğal afet olmaz, değil mi?

– Doğal afetlerin oluşumunu engelleyemeyiz. Ancak önlemler olarak selin, heyelanın, çığın zararlı etkilerini azaltabiliriz. Ağaçlandırma çalışmaları fırtına ve hortumun da zararlı etkilerinden bizleri korur. Ancak binalarımızı uygun yerlerde ve sağlam yapmamız da önemlidir. Böylece olası depremlere karşı da önlem almış oluruz.

– Depremlere de doğa olayları neden oluyor, değil mi?

– Evet, depremler yerin hareketleriyle oluşur, büyük zararlar neden olabilir. Bu zararları azaltmak için deprem öncesinde, deprem anında ve deprem sonrasında nasıl davranacağımızı bilmemiz gerekir.

- Doğal afetlere karşı alınabilecek önlemler nelerdir?
- Doğal afetlerde arama kurtarma çalışmaları gerçekleştiren kuruluşlar hangileridir?

Dedemle deprem öncesinde, deprem sırasında ve deprem sonrasında nasıl davranmamız gerektiğini de konuştuk. Bu konuda edindiğim bilgileri tüm arkadaşlarımla paylaşacağım.

Aşağıdaki açıklamaları okuyunuz. Açıklanan davranışların deprem anında mı, öncesinde mi, sonrasında mı yapılması gerektiğini belirleyip numarasını uygun listeye yazınız.

Deprem Öncesinde

Deprem Anında

Deprem Sonrasında

1. Evimizde acil durum çantası hazırlayıp kolay ulaşabileceğimiz bir yerde bulundurmaliyiz.
2. Devrilebilecek dolaplardan, pencerelerden uzaklaşmalıyız.
3. Artçı sarsıntılara karşı elektrik direklerinden, ağaçlardan, binalardan uzakta durmalıyız.
4. Yıkıntı altında kalırsak sakin olmalı, kurtarma ekiplerini beklemeliyiz.
5. Binadan çıkış için kullanabileceğimiz güvenli yolu öğrenmeliyiz.
6. Sağlam bir eşyanın yanında çömelip el ve kollarımızla başımızı korumalıyız.
7. Acil durum çantasını alıp güvenli yolu kullanarak binadan çıkmalıyız.
8. Aile bireylerimizle buluşma yeri planlamalıyız.
9. Buluşma yerine gidip aile bireylerimizi beklemeliyiz.
10. Artçı sarsıntılar bitene kadar hasarlı binalara yaklaşmamalıyız.
11. Merdivenlere ya da çıkışa doğru koşmamalıyız.

Resimleri inceleyip ilgili açıklamaları okuyunuz. Noktalı yerlere yazılması gereken doğal afetlerin adlarını seçenekler arasından işaretleyiniz.

.....: Şiddetli ve sürekli yağan yağmurdan ve eriyen kardan oluşan, geçtiği yerlere zarar veren taşkın sularıdır.

☐ Sel

☐ Çığ

☐ Heyelan

.....: Eğimli yerlerde, yağışların etkisiyle toprağın alt tabakasının gevşemesi sonucu, üst tabakasının birdenbire kayarak hareket etmesidir.

☐ Heyelan

☐ Sel

☐ Deprem

.....: Dağlardaki kar kümelerinin aşağıya doğru yuvarlanması ve yuvarlandıkça da büyümesidir.

☐ Dolu

☐ Çığ

☐ Heyelan

.....: Havanın yer değiştirmesiyle oluşan ve yağışlara neden olan güçlü esen rüzgârdır.

☐ Heyelan

☐ Deprem

☐ Fırtına

.....: Hava ve suyun kendi etrafında hızla dönmesiyle oluşan güçlü esen rüzgârdır. Gökyüzünden yeryüzüne uzanan sütun biçiminde görünür.

☐ Fırtına ☐ Kasırga ☐ Hortum

.....: Yer kabuğunun alt bölümlerinde gerçekleşen hareketlerin neden olduğu sarsıntılardır.

☐ Heyelan ☐ Çığ ☐ Deprem

• Aşağıdakilerden hangileri doğal afetlere karşı alınabilecek önlemlerdendir? 😊 ile belirtiniz.

- ☐ Yerleşim yerleri güvenli yerlerde kurulmalıdır.
- ☐ Bina, yol yapılacak zeminlerin dayanıklılığından emin olunmalıdır.
- ☐ Deprem bölgelerinde çok katlı binalar yapılmamalıdır.
- ☐ Binaların inşasında dayanıklı malzemeler kullanılmalıdır, mevcut binaların dayanıklılığı artırılmalıdır.
- ☐ Eğimli arazilerde ağaçlandırma çalışmalarına önem verilmelidir.
- ☐ Dere yatakları temizlenmeli ve genişletilmelidir.
- ☐ Barajlar inşa edilerek akarsuların akışı kontrol altına alınmalıdır.
- ☐ Dolaplar, kitaplıklar devrilmemesi için duvara sabitlenmelidir.

• 😊 ile belirttiğiniz önlemlerin, hangi doğal afetlerin zararlarını azaltmaya yönelik olduğunu belirtiniz.

YÖNLER

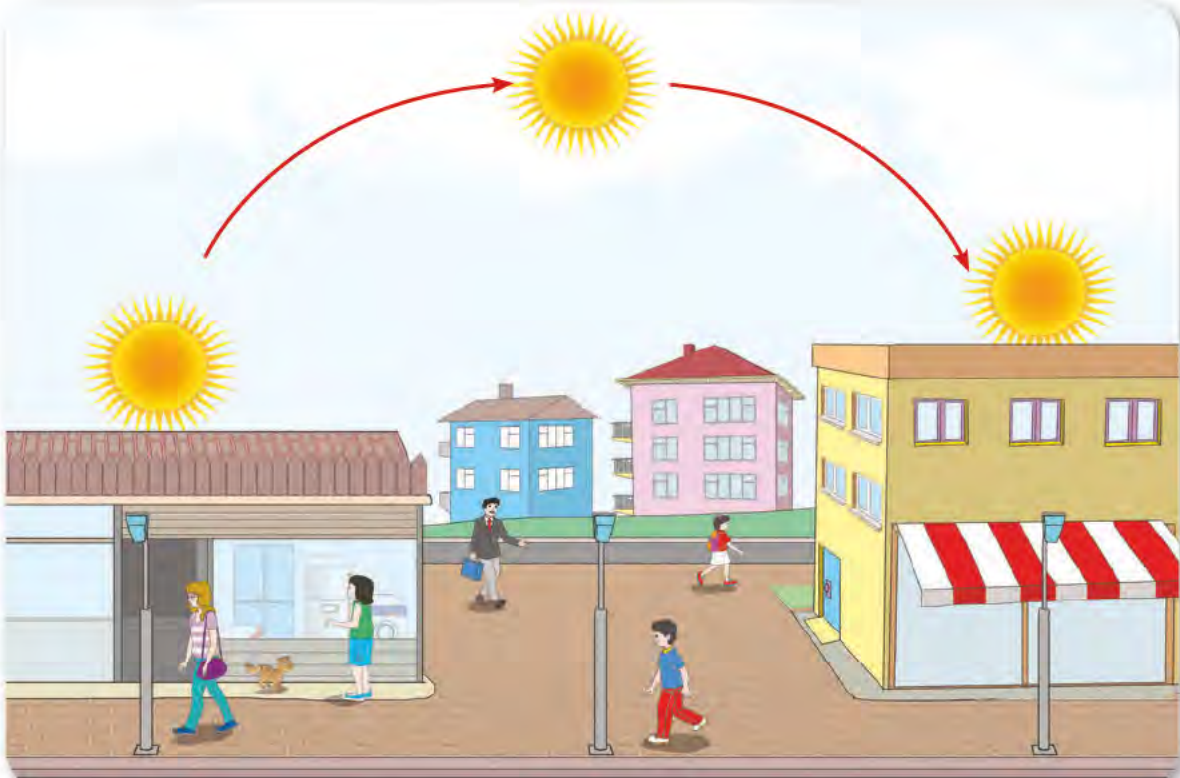
Güneş'in konumunun gün içerisinde değişip değişmediğini gözlemleyiniz. Gözlemlerinizi kısaca anlatınız.

Sabah olduğunda görünmeye başlarım. Benim sabahları doğduğum yön "doğu"dur.

Doğduktan sonra yavaş yavaş yükselirim. Öğlen olduğunda tam tepede görünürüm. Ardından yavaş yavaş alçalmaya başlarım.

Akşam olduğunda doğduğum yerin tam karşısından batarım. Yani artık beni göremezsiniz. Battığım yönün adı "batı"dır.

Dört ana yön vardır. Bunlardan ikisini, yani "doğu" ve "batı"yı öğrendiniz. Diğer ana yönler "kuzey" ve "güney"dir. Bu yönleri de Güneş sayesinde bulabilirsiniz. Nasıl mı?

Ayakta durup kollarınızı iki yana açınız. Sağ kolunuzu Güneş'in doğduğu yöne doğru uzatınız. Yani sağ kolunuzla doğuyu gösteriniz. Sol kolunuzun Güneş'in battığı yönü, yani batıyı gösterdiğini fark ettiniz mi? Bu durumdayken "kuzey" yönü önünüzdedir. Arkanızda ise "güney" yönü yer alır.

• Sınıfınızın penceresinden baktığınızda doğuyu ya da batıyı görebiliyor musunuz? Yoksa sınıfınızın penceresi kuzeye ya da güneye mi bakıyor? Gözlemleyiniz.

- Güneş'in doğduğu yöne göre diğer ana yönleri sınıfınızda belirleyiniz.
- Noktalı yerlere uygun ana yönlerin adlarını yazınız.

• Aşağıdaki cümleleri noktalı yerlere uygun yön adlarını yazarak tamamlayınız.

1. Güneş her sabah yönünden doğar.
2. Güneş her akşam yönünden batar.
3. Kollarımızı iki yana açtığımızda sağ kolumuz doğu yönünü gösteriyorsa sol kolumuz yönünü gösterir.
4. Sağ kolumuzu doğuya doğru uzatırsak yüzümüz yönüne bakar.
5. Sağ kolumuzu doğuya doğru uzatırsak yönü arkamızda kalır.

DÜNYA'NIN ŞEKLİ VE HAREKETLERİ

- Dünya'nın şeklinin neye benzediğini söyleyiniz.
- Dünya'nın hareketleri hakkında internette araştırma yapınız. Edindiğiniz bilgileri sınıfta yapacağınız sunumla arkadaşlarınızla paylaşınız.

Dünya'nın şekli küreye benzer. Ancak alt ve üstten hafif basık, ortası şişkindir.

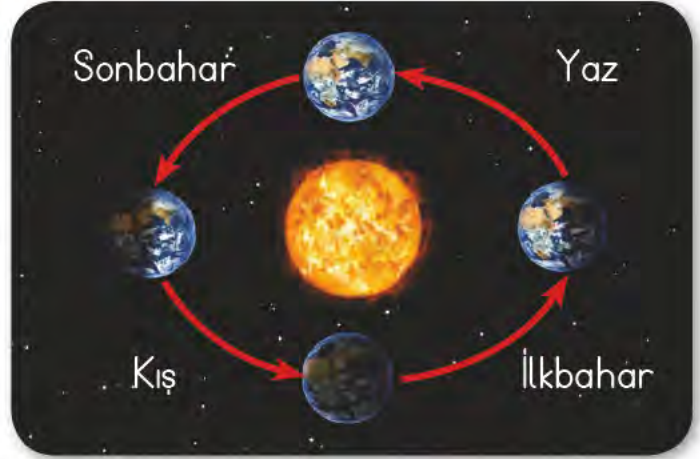
Dünya'nın iki türlü hareketi vardır: Kendi etrafında döner ve Güneş'in etrafında dolanır.

Dünya, kendi etrafındaki dönme hareketini bir günde tamamlar. Bir gün, 24 saat sürer. Bu hareketi sırasında Dünya'nın bir bölümü Güneş'e dönüktür. Dünya'nın Güneş gören bu bölümü aydınlık olur, burada gündüz yaşanır. Aynı anda Dünya'nın Güneş görmeyen diğer bölümü karanlık olur, burada ise gece yaşanır.

Yukarıdaki resimlerde Dünya üzerinde Türkiye'nin yerini bulunuz. Türkiye'de hangi resimde gündüz, hangi resimde gece yaşandığını söyleyiniz.

Dünya, Güneş etrafında dolanma hareketini bir yılda tamamlar. Bu hareketi sırasında bazen Güneş'e yaklaşır, bazen de uzaklaşır. Bu durum, Dünya'da dört farklı mevsimin yaşanmasını sağlar.

Resimlerdeki mevsimlerin adlarını yazınız. Verilen ip uçlarından yararlanarak bu mevsimlerdeki ay adlarını tamamlayınız.

_YL_L

E__M

K_S__

AR___K

OC__

Ş__AT

M__T

_İS_N

M_Y__

HAZ_____

__MM_Z

_Ğ__TO_

Her mevsim üç aydan oluşur. Bir yılda 12 ay vardır. Bir ay, 30 gün kabul edilir.

- İçinde bulunduğunuz yıla ait takvimi inceleyiniz. Hangi ayların, kaç gün olduğunu söyleyiniz.
- Sizce Dünya'nın hareketlerinin insanların yaşantıları üzerindeki etkileri neler olabilir?

Kendi etrafında dönmesi Dünya'da gündüz ve gece yaşanmasına neden olur. İnsanlar da günlük yaşantılarını buna göre planlarlar. Geceleri çevrelerini aydınlatmak, gündüzleri Güneş'in zararlı etkilerinden korunmak zorunda kalırlar.

Dünya'nın Güneş etrafında dolanması mevsimler arası sıcaklık ve gece ile gündüz sürelerinde değişikliğe neden olur. Bu değişikliklerin insanların yaşantıları üzerindeki etkisi daha fazla olur. Giysilerinin özellikleri, tükettikleri bitkisel besinler, yaşam koşulları mevsimden mevsime değişir.

Aşağıdaki açıklamaların hangi mevsimle ilgili olduğunu belirleyip noktalı yerlere yazınız.

- Kasım ayının bulunduğu mevsimdir. (.....)
- Kar yağışının sıklıkla yaşandığı mevsimdir. (.....)
- Özellikle Güneş'in zararlı etkilerinden korunmak zorunda olduğumuz mevsimdir. (.....)
- İnsanlar kalın, yünlü giyecekler giyerler. (.....)
- İnsanların incir, üzüm, kiraz gibi meyveleri taze olarak tüketebildikleri mevsimdir. (.....)
- Ağustos ayının bulunduğu mevsimdir. (.....)
- Okulların açıldığı mevsimdir. (.....)
- Ağaçların yapraklarının sararıp döküldüğü mevsimdir. (.....)

6. ÜNİTE

KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Bulutların alçalarak yeryüzüne inmesiyle oluşan dumana ne ad verilir?
2. Buz parçaları durumunda yere hızla düşen yağış türü hangisidir?
3. Hava veya suyun kendi etrafında hızla dönmesiyle oluşan fırtına türüne ne ad verilir?
4. Havanın yer değiştirmesiyle oluşan esintiye ne ad verilir?
5. Dağlardaki kar kümelerinin yuvarlanmasıyla oluşan doğal afet hangisidir?

B. Aşağıdaki soruların doğru yanıtlarını işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi sadece bitkilerin yaşaması için gerekli olan şartlardandır?
A) Hava B) Toprak C) Su
2. Aşağıdaki açıklamalardan hangisi doğrudur?
A) Balıkların yaşaması için hava gerekli değildir.
B) Bazı hayvanların yaşaması için su ihtiyaçları karşılanmalıdır.
C) Hayvanların yaşaması için yuvaya ihtiyaçları vardır.
3. Fasulye tanelerini filizlendirerek bitki yetiştirmek aşağıdakilerden hangisine örnektir?
A) Tohumdan bitki yetiştirme
B) Fideden bitki yetiştirme
C) Fidandan bitki yetiştirme

4.

Yer şekilleri

İklim koşulları

Su kaynakları

Toprak yapısı

Yukarıdakilerden kaç tanesi insan yaşamına etki eden doğal unsurlardandır?

A) 4

B) 3

C) 2

5.

Bitkisel ürünlerin yetiştirilmesi için en uygun toprak türü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Humuslu toprak

B) Kumlu toprak

C) Taşlı toprak

6.

Aşağıdakilerden hangisi tüketilen maddelerin geri dönüşümüne katkı sağlayacak bir davranıştır?

A) Atık pilleri toprağa gömmek

B) Atık kâğıtları biriktirip yakmak

C) Geri dönüşümlü maddeleri uygun atık kutularına atmak

7.

Sel

Heyelan

Çığ

Deprem

Ağaçlandırma çalışmalarıyla yukarıdaki doğal afetlerden kaç tanesinin zararlarını azaltabiliriz?

A) 4

B) 3

C) 2

8.

Dünyanın şekli benzer.

Eda'nın açıklamasındaki noktalı yere aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır?

A) Küpe

B) Silindire

C) Küreye

C. Noktalı yerlere verilen sözcüklerden uygun olanını yazarak cümleleri tamamlayınız.

sel

mevsimlerin

doğal unsurları

heyelan

gece ve gündüzün

deprem

1. Bir yerin yer şekilleri, iklim koşulları gibi özellikleri, o yerin arasında yer alır.
2. Yeryüzünde oluşan sarsıntılara adı verilir.
3. Dünya'nın dönme hareketi, dolanma hareketi oluşmasını sağlar.
4. Toprağın alt tabakasının gevşemesi sonucu, üst tabakasının birdenbire hareket etmesine denir.
5.; şiddetli ve sürekli yağan yağmurdan ve eriyen kardan oluşan, geçtiği yerlere zarar veren taşkın sulardır.

Ç. Yandaki şemada yeşil ev Güneş'in doğduğu yöndedir. Buna göre doğru anlatımların başına "D", yanlış anlatımların başına "Y" yazınız.

(...) 1. Kırmızı ev doğudadır.

(...) 2. Sarı ev batıdadır.

(...) 3. Yeşil ev kuzeydedir.

(...) 4. Mavi ev güneydedir.

(...) 5. Güneş, mavi evin bulunduğu yönden batar.

D. Deprem anında neler yapmanız, güvenliğinizi nasıl sağlamanız gerektiğini liste hâlinde defterinize yazınız.

YANIT ANAHTARLARI

1. ÜNİTE KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

- A. 1. Sinan 2. Sinan 3. Murat
B. 1. C 2. A 3. A 4. B 5. A 6. B
C. 1. Y 2. Y 3. D
4. Y 5. Y 6. D
Ç. 1. tasarruflu 2. nezaket 3. adaletli
4. oyunun 5. birikim

2. ÜNİTE KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

- A. 1. teyze 2. hala 3. yenge 4. kuzen 5. dayı
B. 1. vefa 2. akrabalarımız
3. isteklerimizi, ihtiyaçlarımızı 4. yardım
5. dayanışma
C. 1. C 2. A 3. B 4. B
5. C 6. C 7. A
Ç. 1. D 2. D 3. Y
4. D 5. Y 6. D

3. ÜNİTE KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

- A. 1. süt ve süt ürünleri 2. tahıllar
3. baklagiller 4. kuru yemişler
B. 1. temiz 2. temizlik 3. mikroplar
4. havasız 5. sağlıklı
C. 1. B 2. C 3. A 4. A
5. B 6. C 7. C 8. B
Ç. 1. Y 2. D 3. Y 4. Y
5. Y 6. D 7. Y 8. Y

4. ÜNİTE KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

- A. 1. 1-2-2 2. 1-1-2 3. 1-8-3 4. 1-5-5, 1-5-6
- B. 1. kamyonet, zeplin 2. metro, şilep 3. yolcu, yük
4. kask
- C. 1. B 2. C 3. C 4. A 5. B
6. B 7. A 8. C 9. A
- Ç. 1. Y 2. Y 3. D 4. D
5. D 6. Y 7. Y 8. D

5. ÜNİTE KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

- A. 1. Mehmet Âkif Ersoy 2. Ankara 3. millet
4. mahalle mektebi 5. Manastır
- B. 1. B 2. C 3. C 4. A
5. C 6. C 7. B 8. A
- C. 1. gelenek 2. görenek 3. 30 Ağustos 4. 19 Mayıs
- Ç. 1. D 2. Y 3. D 4. D
5. D 6. Y 7. D

6. ÜNİTE KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

- A. 1. sis 2. dolu 3. hortum 4. rüzgâr 5. çığ
- B. 1. B 2. C 3. A 4. A
5. A 6. C 7. B 8. C
- C. 1. doğal unsurları 2. deprem
3. gece ve gündüzün, mevsimlerin 4. heyelan 5. sel
- Ç. 1. Y 2. D 3. Y 4. Y 5. Y

SÖZLÜK

A

adalet: Herkese kendine uygun düşeni, kendi hakkı olanı verme, doğruluk.

adil: Adaletten, doğruluktan ayrılmayan.

alışkanlık: Bir şeye veya bir şey yapmaya alışmış olma durumu.

anı: Yaşanmış olaylardan belleğin sakladığı her türlü iz.

atık: Kullanılmış, çevre için zarar oluşturan her türlü madde.

B

bağımsız: Davranışlarını herhangi bir gücün etkisinde kalmadan düzenleyebilen, özgür.

bağlılık: Birine karşı, sevgi, saygı ile yakınlık duyma ve gösterme.

baraj: Suyu toplama, sulama ve elektrik üretme amacıyla akarsu üzerine inşa edilen yapı.

beceri: Kişinin bir işi başarma, bir işi amaca uygun olarak sonuçlandırma yeteneği.

bilinçli: Kendisini ve çevresini tanıma yeteneğine veya temel bilgiye, temel görüşe sahip olan.

birikim: Biriktirilen mal veya para.

C - Ç

can suyu: Yeni dikilen fide veya fidanlara verilen az miktardaki ilk su.

cesaret: Güç veya tehlikeli bir işe girerken kişinin kendinde bulunduğu güven.

çekingen: Her şeyden çekinen, ürkek, tutuk (kimse).

D

dayanışma: Bir topluluğu oluşturanların duygu, düşünce ve ortak çıkarlarda birbirlerine karşılıklı bağlanması.

demokrasi: Halkın egemenliği temeline dayanan yönetim biçimi.

dürüstlük: Doğru olana yakışır davranış, doğruluk.

E

egemenlik: Yönetimini hiçbir kısıtlama veya denetime bağlı olmak-sızın sürdürme durumu.

F

fatura: Satılan bir malın cinsini, miktarını ve fiyatını bildirmek için satıcının alıcıya verdiği belge.

G

gazi: Savaştan sağ olarak dönen kimse.

gelenek: Eskiden kalmış olmaları nedeniyle saygın tutulup nesilden nesile iletilen kültürel davranışlar.

görenek: Bir şeyi eskiden beri görüldüğü gibi yapma alışkanlığı.

güven: Çekinme, kuşku duymadan inanma ve bağlanma duygusu.

H

hain: Kötü niyeti olan.

hak: Adaletin gerektirdiği veya birine ayırdığı şey.

ham madde: Bir ürünün işlenip elde edilmesinden önceki durumu.

İ

ibadet: Bir dinin buyruklarını yerine getirme.

içerik: Bir şeyin içinde bulunanların bütünü.

iş birliği: Çalışma ortaklığı, bir işin çeşitli kişilerce yapılması.

iş bölümü: Bir işi, iki veya daha çok kişi arasında paylaşırma.

işgal: Bir yeri ele geçirme.

itiraz: Bir düşünce veya kararı benimsemeyerek karşı çıkma.

K

kültür: Zaman içinde nesilden nesile aktarılarak ortaya konulan, bir topluma özgü maddi ve manevi değerler.

M

merhamet: Bir kimsenin veya bir başka canlının karşılaştığı kötü durumdan dolayı duyulan üzüntü.

millî: Milletle ilgili, ulusal.

miras: Bir neslin kendinden sonra gelen nesle bıraktığı şey.

O - Ö

otlak: Hayvan otlatılan yer.

öneri: Bir sorunu çözmek üzere öne sürülen görüş, düşünce, teklif.

özgür: Herhangi bir kısıtlamaya, zorlamaya, şarta bağlı olmayan.

R

reçete: Üzerinde doktorun gerekli gördüğü ilaçların yazıldığı kâğıt.

röntgen: Herhangi bir organın durumunu belirlemek için çekilen film.

S

saygı: Değeri, üstünlüğü, yaşlılığı, yararlılığı dolayısıyla bir kimseye, bir şeye karşı dikkatli, özenli, ölçülü davranmaya sebep olan sevgi duygusu.

sembol: Bir şeyi belirten nesne veya işaret.

sevgi: İnsanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten duygu.

slogan: Bir düşünceyi kolay hatırlanıp tekrarlanabilir bir biçimde ifade eden kısa söz.

sözcü: Bir kurul, bir topluluk veya kişi adına söz söyleme, onun düşünce ve davranışlarını savunma yetkisi olan kimse.

süreç: Belli bir düzen veya zaman içinde tekrarlanan, ilerleyen, gelişen olay dizisi.

T

tarım: Bitki ve hayvan ürünlerinin üretilmesi.

temsilci: Hak ve görev bakımından birinin veya bir topluluğun adına davranan kimse.

tutumlu: Aşırı harcamalardan kaçınan.

U

umut: Olması beklenen veya olacağı düşünülen şey.

V

vatan: Bir halkın üzerinde yaşadığı, kültürünü oluşturduğu toprak parçası.

vatandaş: Vatanları, yurtları bir olanlardan her biri, yurttaş.

vefa: Sevgiyi sürdürme, sevgi ve dostluk bağlılığı.

Y

yerküre: Üstünde yaşadığımız yer.

yetenek: Bir kimsenin bir şeyi anlama veya yapabilme niteliği.

yöresel: Belli bir yerle ilgili.

Z

zafer: Savaşta kazanılan başarı.

KAYNAKÇA

Akkök, Füsün. *İlköğretimde Sosyal Becerilerin Geliştirilmesi (Öğretmen El Kitabı)*. İstanbul: Özgür Yayınları, 2006.

Angı, Hacı. *Çocuk Gözüyle Atatürk*. Ankara: Angı Yayınları, 1989.

Belli, Şemsi. *Ağabeyim Mustafa Kemal*. Ankara: Selis Kitaplar, 2005.

Çetin, Filiz, Aslıhan Alpa Bilbay ve Deniz Albayrak Kaymak. *Çocuklarda Sosyal Beceriler*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık, 2003.

Güney, Eflatun Cem. *Atatürk, Hayatı ve Eserleri*. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi, 1963.

Güven, İsmail. *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Ders Notları*. Ankara: Naturel Yayınevi, 2003.

Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı (İlkokul 1, 2 ve 3. Sınıflar). Ankara: T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, 2018.

Kök Çocuk Ansiklopedisi, Cilt: 1-5. Ankara: Kök Yayıncılık, 2002.

Mustafaoğlu, Nuran. *Yaşayan Öyküler Dizisi/1*. İzmir: Top Yayıncılık, 2001.

Senemoğlu, Nuray. *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim (Kuramdan Uygulamaya)*. Ankara: Spot Matbaacılık, 1997.

Türkçe Sözlük. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2011.

Yavuz, Kudret Eren. *Eğitim-Öğretim Çoklu Zekâ Teorisi ve Uygulamaları*. Ankara: Özel Ceceli Okulları Eğitim Dizisi, 2001.

Yazım Kılavuzu. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2012.

İNTERNET KAYNAKÇASI

- 24 Ocak 2018 tarihinde erişildi. www.ata.tsk.tr.
24 Ocak 2018 tarihinde erişildi. www.jandarma.gov.tr.
2 Şubat 2018 tarihinde erişildi. www.kgm.gov.tr.
2 Şubat 2018 tarihinde erişildi. www.trafik.gov.tr.

GÖRSEL KAYNAKÇA

Kitaptaki tüm çizimler yayınevimizin bünyesinde çalışan ressam-larca bu kitap için hazırlanmıştır. Kitap genelindeki trafik levhaları “www.kgm.gov.tr” adresinde yer alan güncel trafik levhalarına uy-gun olarak çizilmiştir.

Kapak, 77, 97, 98, 122, 123, 124, 158, 159, 160, 161, 179, 180, 187, 188, 192, 193, 194, 197, 200, 201, 206, 207, 209, 210, 213, 214. sayfalardaki fotoğraflar yayınevimizin arşivinden alınmıştır.

TURKIYE HARITASI

